

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 929

5. VELJAČE 2021. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

**Runjanin –
poveznica Srba i Hrvata**

8

Objavljeni natječaji
za poljoprivredu

**Milijardu dinara
za vojvođanske
proizvođače**

10

Hrvatska nacionalna manjina u
dvanaest europskih država (1)

**Autohtone zajedni-
ce različite brojnosti i
položaja**

12

Marko Čadež, predsjednik
Privredne komore Srbije

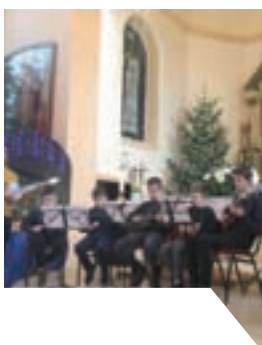
Regija je naša kuća

22

*Hrvatska riječ na Vajštanskoj
svinjokolji*

**Zvoni podne,
vadi slaninu iz torbe**

24

U Surčinu održan Božićni koncert
tamburaša

**Tamburaška skladba
u povelju**

34

Biskupije u Srbiji u akciji

**Kršćanska
darežljivost za
pogođene potresom**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Ladislav Suknović (predsjednik), Josip Stan-
tić (zamjenik predsjednika), Branimir Kunti-
ć, Dragan Muharem, Marko Tucakov, Krunoslav
Đaković, Josip Dumendžić, Tomislav Vuković i
Karolina Bašić

RAVNATELJ:

Ivan Ušumović
e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs
Zvonko Sarić
(koordinator dopisne službe)

dr. sc. Jasminka Dulić

(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka)

Suzana Darabašić

(novinarka dopisništva Srijem)

LEKTOR:

Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Sajnos DOO Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315
COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Hrvatsko-srpski odnosi

Josif Runjanin (Srbin po nacionalnosti, skladatelj hrvatske himne) bio je veliki čovjek koji je spajao Srbe i Hrvate. To je u Novom Sadu, kraj Runjaninovog groba, kazao predsjednik Srpskog narodnog vijeća **Milorad Pupovac**. Zajedničku hrvatsku i srpsku povijest istaknula je i predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić**. Pozitivne primjere u hrvatsko-srpskim odnosima podcrtao je i predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**. To je jedna strana priče o odnosima dvaju naroda. Druga strana te priče je incident koji se prije nekoliko dana desio u Kninu. Za one neupućene, član službenog srbijanskog izaslanstva, koje je Sisačko-moslavačku županiju posjetilo radi dostave humanitarne pomoći stradalima u potresu, kazao je u video snimci koju je objavio na društvenim mrežama kako je »Knin okupirani srpski grad«. Da stvar bude gora, hrvatski mediji uspjeli su doznati da je autor sporne snimke bio dio izaslanstva u kojemu je bio i dužnosnik Ministarstva državne uprave, što će reći službeni predstavnik srbijanske državne politike. Ista ta službena državna politika (Srbije) nije se ogradila, niti je osudila ponašanje člana svojeg izaslanstva. Ukoliko se izuzme usmjena isprika koju je veleposlanik Hrvatske **Hidajet Bišćević** dobio u Ministarstvu vanjskih poslova Srbije, koje se usmeno ogradilo od neprimjerenih i štetnih izjava iz te video objave.

Ako je službeni Beograd propustio priliku za ispriku i osudu, nije ju propustio lider Srba u Hrvatskoj **Milorad Pupovac**. »Snimka s kninske tvrđave je velika sramota ne samo za ljude koji su to učinili. Nadam se da ćemo se mi ostali izdignuti iznad toga i vidjeti da je mnogo više onih koji se rukovode potrebom da budemo solidarni, bliski jedni s drugima i da izađemo iz ratnih priča u mirnodopske«, kazao je Pupovac. Ne u Zagrebu već u Beogradu.

A prvi čovjek srbijanske gospodarske komore **Marko Čadež** također u prvi plan stavlja srpsko-hrvatske odnose, ali ne one političke, već gospodarske. U fokusu gospodarskih interesa nije dnevna politika, ali ona često ima utjecaja na njihove poslove, pa je i gledano iz kuta gospodarstva interes da dvije države imaju što manje prijepora kako bi se investicije neometano širile. Nesputane od pojedina suženih pogleda.

Z. V.

Humanitarna akcija umjetnika iz Srbije za postradale u potresima u Hrvatskoj

7.000 eura od prodaje slika

U humanitarnoj akciji »Umjetnici iz Srbije za Glinu, Petrinju i Sisak – slikari i fotografi za stanovništvo pogođeno potresom u Hrvatskoj« prikupljeno je oko 7.000 eura za stradale, a primopredaja pomoći upriličena je u utorak navečer u Veleposlanstvu Hrvatske u Beogradu, objavila je *Hina*.

Robert Čoban i Hidajet Bišćević

»Ova akcija je mnogo više od novca i humanosti, jer svjedoči o svijesti ljudi da je u teškim vremenima potrebna solidarnost i podrška«, rekao je veleposlanik Hrvatske u Beogradu **Hidajet Bišćević** koji je i sam donirao nekoliko svojih slika, prodanih tijekom akcije kako bi se prikupila pomoć za stradale.

Prikupljeni novac od ove akcije bit će uplaćen na službeni račun Stožera za saniranje posljedica potresa u Hrvatskoj.

Akciju, u kojoj je na prodaju ponuđeno 39 umjetničkih djela i fotografija, organizirali su mjesečnik *Diplomacy&Commerce* nakladnika i vlasnika medijske tvrtke *Color Media Communications* **Roberta Čobana**, Hrvatski poslovni klub, novinarka **Duška Jovanović** i hrvatski veleposlanik Hidajet Bišćević, s idejom da okupe brojne umjetnike i fotografe koji su donirali svoja djela, čijom prodajom je prikupljen novac za pomoć.

»Dokazali smo da Srbi i Hrvati mogu biti dobri susjedi koji si uzajamno pomažu, bez obzira gdje žive. Jako je važno pomoći u ovakvim vremenima i izazovima, što su pokazali mnogi, uključujući i medije u obje zemlje koji su podržali akciju«, rekao je za *Hinu* Robert Čoban.

Ceremoniji primopredaje pomoći u Veleposlanstvu nazočio je i čelnik srpske zajednice u Hrvatskoj **Milorad Pupovac**, ocijenivši da humanitarna akcija srbijanskih umjetnika ima »iznimnu vrijednost, ne samo simboličku, već nadasve ljudsku«.

»Ti stvaraoci i umjetnici, a ne samo velike tvrtke, ne gospodarske komore i ne država, stavili su na raspolaganje ono što imaju, od svoje duše i od svog srca. Jednako tako kao i oni koji su otkupili njihova djela, pokazali su da stoje solidarno uz ljude koji prolaze najteža stradanja, najprije ratna, a sada i ova u kojima su neki ljudi ostali i bez kuće i bez kućišta«, rekao je za *Hinu* Pupovac.

Ceremonija u Veleposlanstvu Hrvatske je, uz poštivanje epidemioloških mjera, zbog brojnosti sudionika, umjetnika, tvrtki i pojedinaca koji su otkupili slike i fotografije, održana u dva dijela, a vodio ju je glumac i pjevač **Frano Lasić**.

H. R.

Milorad Pupovac osudio incident na kninskoj tvrđavi

Predsjednik SNV-a i saborski zastupnik **Milorad Pupovac** nazvao je u utorak »iznimno štetnim« i »sramotnim činom« nedavni incident na kninskoj tvrđavi, rekavši da je član srbijanskog humanitarnog izaslanstva govorio »ratnim jezikom« kojem više nema mjesta u odnosima dviju zemalja. »Sramota je da se plemenita gesta u povodu praznika Svetog Save - kada se djeca dijele paketići u povodu tog velikog praznika među Srbima, koju su podržale i relevantne institucije da djeca očuvaju svoj identitet - ocrni i kompromitira sasvim nepotrebnim, blesavim i iznimno štetnim porukama«, rekao je za *Hinu* Pupovac.

On je, komentirajući objavu na društvenim mrežama u kojoj član srbijanskog izaslanstva **Miloš Stojković** govori o Kninu kao o »okupiranom srpskom gradu«, priča o povratku »Republike

Srpske Krajine« i uklanjanju hrvatske zastave s tvrđave, rekao da za tako što nema mjesta u aktualnim odnosima Srbije i Hrvatske.

»Te poruke možda u Srbiji nekom trebaju pokazati kako je netko bio junak na kninskoj tvrđavi, kako je netko bio junak u Hrvatskoj... Ali, govoriti ratnim jezikom, natjecati se u ratnim pričama i ratnim retorikama - to je nešto što ne može imati mjesta ne samo u toj akciji nego ni u današnje vrijeme jer je to štetno i za mlade Srbe i za mlade Hrvate, to je štetno za Srbiju i Hrvatsku«, rekao je Pupovac Hini.

Po njegovu uvjerenju, incident na kninskoj tvrđavi je »za neko vrijeme bacio ljagu na sve što su Republika Srbija i njezini građani učinili i čine« u pomoći stradalima od potresa u Sisačko-moslavačkoj županiji. (HINA)

Razgovori o budućim ulaganjima

Predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji **Jasna Vojnić** posjetila je 29. siječnja *Šokačku kuću* u Be-regu. Povod posjetu bio je razgovor s predsjednikom HKPD-a *Silvije Strahimir Kranjčević* **Miloradom Stojnićem** oko budućih

ulaganja u završne radove obnove spomenutog objekta te obnove rodne kuće hrvatskog književnika **Ante Jakšića** koja bi s prvom tvorila jedinstvenu cjelinu. Cilj je obnove zaštita materijalne kulturne baštine te njezina buduća turistička ponuda kao i stvaranje prostora u kojem će se mjesni Hrvati moći okupljati i njegovati svoje običaje i stare zanate.

www.hnv.org.rs

Predstavnice udruge Naša djeca i HNV-a posjetile Srijemsku Mitrovicu

Unaprjeđenje izborne hrvatske nastave

U okviru projekta koji financira Ministarstvo prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja Srbije, predstavnici udruge *Naša djeca* iz Subotice, u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem, obilaze škole i mjesta u Vojvodini u kojima se izučava nastava iz predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Cilj ovoga projekta je podizanje stručnih i jezičnih kompetencija nastavnika za realizaciju novih programa nastave ovoga predmeta.

Tim povodom dopredsjednica udruge *Naša djeca* **Ninoslava Pirša**, predsjednica Odbora HNV-a za obrazovanje **Margareta Uršal** i asistentica HNV-a u obrazovanju **Nataša Stipančević** boravile su u srijedu u Srijemskoj Mitrovici, gdje su održale sa-

stanak s predstavnicima gradske uprave te potom obišle osnovne škole u tom gradu u kojima se predaje Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture.

Na sastanku s načelnikom Gradske uprave za obrazovanje **Zoranom Đurićem** i prosvjetnim inspektorica **Snežanom Konjević** i **Milkom Vlajić** konstatirana je dobra suradnja HNV-a i Grada Srijemska Mitrovica glede obrazovanja na hrvatskom jeziku. Izborni predmet na hrvatskom jeziku u tom gradu izučava se 12 godina. Na sastanku su stvorene osnove za unaprjeđenje ove suradnje, te je dogovoreno da se iduće godine pokuša uvesti nastava Hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture i u srednjim školama.

Predstavnice udruge *Naša djeca* i HNV-a posjetile su i osnovne škole u kojima postoji izborna nastava na hrvatskom jeziku, a s ciljem uspostave suradnje te uručivanja materijala za rad koji treba pomoći odvijanje spomenute nastave. U pitanju su škole *Boško Palkovljević Pinki*, *Jovan Popović*, *Jovan Jovanović Zmaj* i *Sveti Sava*.

H. R.

Zbor građana u Golubincima

Nezadovoljstvo zbog zatvaranja ceste

Mještani Golubinaca održali su u nedjelju, 31. siječnja, zbor građana ispred mjesne zajednice tog mjesta. Razlog njihovog okupljanja bio je zatvaranje ceste Stara Pazova – Golubinci. Naime, od 25. siječnja cesta Stara Pazova – Golubinci je zatvorena zbog radova na izgradnji nadvožnjaka preko pružnog prijelaza u Ulici Ćirila i Metodija u Staroj Pazovi. Promet u pravcu Golubinaca potpuno je obustavljen, a mještanima je ostavljena alternativna ruta preko Ljukova i Indije koja je, kako se navodi u priopćenju Općinskog odbora GG Izbor za našu opštinu, dugačka, a cesta je neuređena. Kako navode, na ovaj način stanovnici Golubinaca su praktično odsječeni od ostatka Općine Stara Pazova, a dodatno su i povećani troškovi puta koje svakodnevno moraju plaćati zaposlenici i učenici. Također kažu da su zatvaranjem puta ostali i bez mogućnosti za hitnu zdravstvenu njegu, i to u vrijeme pandemije. Golubinčani od predstavnika svojih lokalnih samouprava očekuju odgovore povodom problema nastalih zatvaranjem ceste Golubinci – Stara Pazova, te odgovor na pitanje zašto nisu poduzete mjere da se ti problemi spriječe. Smatraju da je trebalo na vrijeme urediti ljetni put koji vodi pored pruge do vojačkog nadvožnjaka i na taj način građanima osigurati alternativnu rutu, te pripremiti druge mjere kojima bi se ova situacija ublažila.

Ponovno okupljanje planirano je za nedjelju, 7. veljače. Dogovorili su se da tog dana građani Stare Pazove, Nove Pazove i drugih okolnih mjesta dočekaju Golubinčane kod pruge, gdje je cesta blokirana i da zajedno odu ispred zgrade Općine, gdje će rukovodstvu lokalne samouprave predstaviti njihove zahtjeve.

S. D.

U Novom Sadu obilježena obljetnica smrti autora hrvatske himne Josifa Runjanina

Djelo koje povezuje dva naroda

*Runjaninova djela nas obavezuju da čuvamo i njegujemo zajedništvo te gradimo svjetlije perspektive dvaju naroda, kazao je Žigmanov * Runjanin je jedan od velikih ljudi u hrvatsko-srpskim odnosima i hrvatsko-srpskim stremljenjima, kada su, unatoč razlikama, zajednički ciljevi povezivali ljude, rekao je Pupovac*

Pjesmu *Horvatska domovina* **Antuna Mihanovića** daleke 1846. u Glini uglazbio je tadašnji kadet austrougarske vojske **Josif Runjanin**. Ta će pjesma skoro pola stoljeća kasnije, 1891. godine, pod nazivom *Lijepa naša domovino*, zbog svoje popularnosti biti izabrana za hrvatsku himnu. Srbin, podrijetlom iz Loznice, koji je služio pod banom **Jelačićem**, Runjanin je rođen 8. prosinca 1821. u Vinkovcima, a umro je 2. veljače 1878. u Novom Sadu, gdje je i ukopan na Uspenskom groblju. Spomendan smrti ovog samoukog glazbenika tradicionalno od svoga osnutka 2003. godine, organizira Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo *Jelačić* iz Petrovaradina. Ipak, ove godine, u kojoj se obilježavaju 130. obljetnica otkako je *Lijepa naša* postala himna Hrvatske te 200. obljetnica Runjaninova rođenja, njegov grob obišli su i predstavnici hrvatske manjine u Srbiji i srpske manjine u Hrvatskoj.

Obilježavanju obljetnice smrti skladatelja čije je djelo trajno povežalo dva naroda uz polaganje vijenaca na njegov grob, u utorak, 2. veljače, osim predstavnika i članova *Jelačića*, prisustvovali su i predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić**, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov**, predsjednik Srpskog nacionalnog vijeća i saborski zastupnik u Hrvatskoj **Milorad Pupovac** i hrvatski veleposlanik u Beogradu **Hidajet Biščević**.

Pozitivni primjeri

Predsjednik DSHV-a Tomislav Žigmanov je u svojem obraćanju kazao kako u kulturnom prostoru hrvatske zajednice postoje i one prakse kojima se ukazuje na pozitivne primjere u hrvatsko-srpskim odnosima, kojih je daleko više nego onih negativnih.

»Čuvajući i razvijajući svoje identitetske sastavnice, svjesno nastojimo

afirmirati i sve ono što je na pozitivan način povezivalo i povezuje hrvatski i srpski narod«, kazao je Žigmanov.

Dolazak Milorada Pupovca u Novi Sad, kako je dodao, dokaz je dugogodišnje bogate i plodne, ali ne i dovoljno vidljive i podržane, suradnje između srpske zajednice u Hrvatskoj i hrvatske u Srbiji, njihovih političkih i drugih nacionalnomanjinskih institucija. Dodao je i kako bi dobre primjere iz tog suradničkog iskustva mogle preuzeti i najviše razine vlasti dviju država.

»Dopustite mi da i ovdje istaknem očekivanje da će hrvatska zajednica, okrenuta i zauzeta za napredak i prosperitet Republike Srbije, nastaviti uspješno rješavati sve izazove pred kojima se nalazi, među kojima je najveći uključenost u procese donošenja odluka i to na svim razinama – od republičke do lokalne, i to na način kako je to riješeno na pokrajinskoj razini i razini Grada Novog Sada: u dobroj vjeri i na partnerskoj osnovi, radi dobra pripadnika hrvatske zajednice«, kazao je Žigmanov, zaključivši kako nas Runjaninova djela obavezuju da čuvamo i njegujemo zajedništvo te gradimo svjetlije perspektive dva naroda.

Vezani jedni uz druge

Predsjednica HNV-a Jasna Vojnić je izrazila zadovoljstvo što se ponovno »okupljamo oko onoga što nas ujedinjuje«.

»Josip Runjanin, poput bana Jelačića i biskupa **Antunovića**, nadahnut idejama zajedništva, suradnje, očuvanja vlastitoga i poštivanja tuđega postaje i nama primjer izgradnje i napretka. Runjaninovo porijeklo pokazuje nam koliko smo usko vezani jedni uz druge, koliko nam se putovi isprepliću i u najznačajnijim razinama identiteta, a činjenica da se predstavnici dviju nacionalnih manjina dviju susjednih država okupljaju danas na ovom mjestu govori da su vrijednosti naših velikana i danas žive te nas i dalje opominju i potiču«, izjavila je Vojnić.

Velikan hrvatsko-srpskih odnosa

Predsjednik SDSS-a i saborski zastupnik Milorad Pupovac istaknuo je kako Runjanin spada u red velikih osoba u povijesti hrvatsko-srpskih odnosa.

»Na ovom mjestu osjećam naročit osjećaj iz dvaju razloga: zato što sam ovdje prvi put, drugo zbog toga što stojim ispred groba jednog velikana iz razdoblja velikih vremena i velikih ljudi u hrvatsko-srpskim odnosima i hrvatsko-srpskim stremljenjima, kada su, unatoč razlikama, zajednički ciljevi – u prvom redu sloboda, uzajamno poštovanje i sloga da se dođe do narodnih sloboda – povezivali ljude do tih razmjera da su zajedno pjevali, zajedno sklapali ono što će ostati trajnim obilježjem njihovog nastojanja, a to je sloboda i za Hrvate, sloboda i za Srbe, sloboda

za sve koji smo ovdje živjeli. Mnogo je takvih u historiji Hrvata i Srba u Hrvatskoj i Srbiji. Nažalost, dosta je i onih koji su dijelili Hrvate i Srbe«, rekao je Pupovac te dodao kako Hrvatima u Srbiji želi da se u svakoj prilici mogu okupljati i pjevati svoju nacionalnu himnu koju im je u baštinu ostavio Runjanin.

Briga o grobu

Predstavnici HKPD-a *Jelačić* iz Petrovaradina rijetki su koji obilaze grob Josifa Runjanina. Runjanin je umro 1878. u siromaštvu, a grob mu dugo, sve do 1924., nije bio ni obilježen. Kako je istaknuo predsjednik *Jelačića* **Mirko Turšić**, zahvaljujući dr. **Iliji Ognjanoviću Abukazemu** grob je pronađen te je 1924., za vrijeme Kraljevine Jugoslavije, podignut sadašnji spomenik. Pokretači akcije za podignuće nadgrobno spomenika bili su prota **Velja Miroslavljević**, grkokatolički svećenik **Jovan Hranilović** i tadašnji gradonačelnik Petrovaradina **Franjo Malin**. Na svečanosti otkrivanja spomenika bilo je više stotina osoba, a sudjelovala su i mnoga pjevačka društva, među kojima i Hrvatsko pjevačko društvo *Neven* iz Petrovaradina. Inače, na nadgrobnom spomeniku uklesana su i prva četiri notna takta hrvatske himne s tekstom ispod nota.

Ovotjedni posjet dužnosnika Runjaninovu grobu, među ostalim, značajnije otvara i pitanje spomeničke zaštite vječnog počivališta ovoga srpsko-hrvatskog velikana. Kada je u pitanju trajno rješenje za održavanje Runjaninova groba, Milorad Pupovac je izjavio kako će s predstavnicima hrvatske zajednice u Srbiji, kao i s vlastima u Beogradu i Zagrebu razgovarati na tu temu.

D. B. P.

Objavljeni natječaji za poljoprivredu

Milijardu dinara za vojvođanske proizvođače

Za mlade od 40 godina raspisan poseban natječaj, a ova kategorija poljoprivrednika ima dodatne pogodnosti i kod svih ostalih natječaja. Jedino je u posebnom natječaju za mlade poljoprivrednike sufinanciranje 90 posto, a imaju prednost i kod ostalih natječaja, jer je za njih sufinanciranje veće za 10 posto

Pokrajinsko tajništvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu objavilo je sedam natječaja za vojvođanske poljoprivrednike. Kroz ove natječaje poljoprivrednici će dobiti više od milijardu dinara. Fokus Tajništva za poljoprivredu ove godine su mladi poljoprivrednici i mali i srednji proizvođači.

Sredstvima iz pokrajinskog proračuna bit će sufinancirana kupovina mehanizacije i priključne opreme za organsku proizvodnju, investicije u proizvodnju voća i povrća, oprema za biljnu proizvodnju u zaštićenom prostoru, kupovina opreme za navodnjavanje, kupovina opreme za zaštitu od elementarnih nepogoda i opremanje stočarskih farmi.

Potpore mladim poljoprivrednicima

Natječaj za potporu mladim poljoprivrednicima u seoskim područjima identičan je natječaju koji je bio objavljen prošle godine i koji je zbog nedostatka sredstava u proračunu prvo odgođen, pa obustavljen. U 2020. bilo je planirano 270 milijuna dinara, a u ovogodišnjem proračunu brojka je 200 milijuna. Kako

je navedeno u tekstu natječaja, maksimalni iznos sredstava je 1,5 milijuna dinara, a minimalni 500.000. Bespovratna sredstva utvrđuju se u iznosu do 90 posto od ukupno prihvatljivih troškova investicije. Sredstva iz ovog natječaja namijenjena su za investiranje u fizičku imovinu poljoprivrednih gospodarstava, za potporu preradi na gospodarstvu i potporu malim pivovarama, ali su u ove tri stavke pobrojani različiti vidovi ulaganja u unaprjeđenje poljoprivrednih gospodarstava. Mladi poljoprivrednici ovaj natječaj mogu koristiti za ulaganja u stočarsku proizvodnju, proizvodnju voća, povrća, cvijeća, preradu mesa, mlijeka, voća i povrća, preradu uljanih kultura, začinskog bilja, preradu pčelinjih proizvoda, preradu gljiva, kao i za kupnju opreme za proizvodnju zanatskih piva. Na natječaj se mogu prijaviti poljoprivrednici koji su poljoprivredno gospodarstvo registrirali poslije 1. siječnja 2020. godine.

»Gornja starosna granica je 40 godina. Osim na ovom natječaju, mladi poljoprivrednici će imati prednost i u još nekoliko natječaja na taj način što će za njih povrat sredstava, odnosno sufinanciranje biti 10 posto veće. Što se tiče ostalih natječaja, oni

ove godine pokrivaju sve vido-
ve poljoprivredne proizvodnje,
ali su izdvojeni proizvođači u
organskoj poljoprivredi koja
je podzastupljena. Oni ove
godine imaju mogućnost apli-
ciranja na dva natječaja (jedan
je već objavljen). Prioritet su
mikro, mala i srednja poljopri-
vredna gospodarstva. Cilj je
da pomoć koju može osigura-
ti Pokrajinsko tajništvo stigne
do što više poljoprivrednika»,
kaže za Hrvatsku riječ pomoć-
nik pokrajinskog tajnika za po-
ljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu **Mladen Petreš**.

Sufinanciranje od 50 do 70 posto

Za nabavu opreme strojeva za organsku proizvodnju ukupno je planirano 9 milijuna dinara, a kroz ovaj natječaj poljoprivrednicima će biti sufinancirano 70 posto odobrene investicije. Maksimalni iznos koji će se odobravati po ovom natječaju je 700.000 dinara. S 25 milijuna dinara Pokrajina će ove godine financirati investicije u proizvodnju voća, povrća i gljiva. U te investicije spada kupovina opreme za sušenje, uređaja za zamrzavanje, blanširanje kao i kupovina opreme za prijam robe. Predviđeno je sufinanciranje 50 posto odobrene investicije, odnosno 60 posto ukoliko je podnositelj projekta mlađi od 40 godina. Minimalno će biti isplaćeno 100.000 dinara, a maksimalno dva milijuna, odnosno 2,2 milijuna ukoliko je podnositelj prijave žena ili poljoprivrednik mlađi od 40 godina.

Znatno više novca, 80 milijuna dinara, bit će uloženo u rekonstrukciju opreme za proizvodnju u zaštićenim prostorima. U ovisnosti od opreme koja se nabavlja, sufinanciranje može biti i do 2,3 milijuna dinara. U slučaju ovog natječaja sufinancirat će se 60 posto investicije. Mlađi od 40 godina i ovdje imaju pogodnosti, jer je sufinanciranje za njih 70 posto.

Najviše novca Pokrajinsko tajništvo za poljoprivredu izdvojilo je za navodnjavanje i poboljšanje toplotnog, vodnog i zračnog režima biljaka – 370 milijuna dinara. Sudjelovanje proračunskog novca je 60 posto, a uz žene i mlađi od 40 godina mogu računati na povrat od 70 posto. Maksimalno za ove investicije Pokrajina će davati sedam milijuna dinara, odnosno 7,7 u slučaju žena i mlađih od 40 godina.

Zaštita od elementarnih nepogoda i kupovina opreme za podizanje zasada vinove loze, voća i hmelja dobit će ukupnu potporu iz pokrajinskog agrarnog proračuna od 85 milijuna dinara. I u ovom slučaju vraća se 60, odnosno za žene i mlađe od 40 godina 70 posto, a maksimalna potpora može biti 7,3 milijuna dinara.

Poseban natječaj objavljen je za stočare. Za opremanje farmi planirano je 90 milijuna dinara. Za sve kategorije sufinanciranje je 70 posto. Ulaganja u stočarstvo bit će poduprta s maksimalno dva milijuna dinara.

Za sve ove natječeje uvjet je da podnositelji nemaju dugovanja za odvodnju, poreze i za zakup državnog poljoprivrednog zemljišta.

Natječaji su objavljeni 1. veljače na internetskoj stranici Pokrajinskog tajništva za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu www.psp.vojvodina.gov.rs. Rok za podnošenje prijave je od 30 do 45 dana, ovisno o natječaju.

Z.V.

Hrvatska nacionalna manjina u dvanaest europskih država (I.)

Autohtone zajednice različite brojnosti i položaja

U sljedećim brojevima našega tjednika pisat ćemo o tome kako danas žive pripadnici svih dvanaest manjina i ukazati i na važne značajke njihovoga statusa i položaja

U dvanaest europskih država danas žive pripadnici hrvatske manjine, koji se po svojoj povijesti i statusu razlikuju od hrvatskog iseljništva, ali i Hrvata u Bosni i Hercegovini koji su uz Bošnjake i Srbe konstitutivni narod u toj državi.

Kao autohtone manjinske zajednice Hrvati žive u Austriji, Bugarskoj, Crnoj Gori, Češkoj, Italiji, Kosovu, Mađarskoj, Sjevernoj Makedoniji, Rumunjskoj, Slovačkoj, Sloveniji i Srbiji. U neka područja ovih država, poput Boke kotorske, Srijema i mađarske Podravine Hrvati su se doselili u isto vrijeme kada i na područja današnje Hrvatske i BiH dok su se u druga područja iseljavali iz Hrvatske, počevši od 15. stoljeća pod utjecajem različitih povijesnih, političkih i ekonomskih faktora.

U sljedećim brojevima našega tjednika pisati ćemo o tome kako danas žive pripadnici svih dvanaest manjina i ukazati i na važne značajke njihovoga statusa i položaja. Naime, u različitim državama različito je uređen njihov pravni status, razlikuje se zbog toga opseg i zaštita njihovih prava, a značajno se razlikuju i prema brojnosti, subetničkim skupinama kao i subkulturnim obilježjima.

Hrvati u ovih dvanaest država većinom imaju priznati status nacionalne manjine, osim u Bugarskoj i Sloveniji te u Sjevernoj Makedoniji gdje nemaju formalno priznati status nacionalne manjine, ali postoji bilateralni sporazum o obostranoj zaštiti nacionalnih manjina s Hrvatskom.

Četvrt milijuna Hrvata u dvanaest zemalja

Smatra se, na temelju podataka iz popisa, ali i procjena iz crkvenih i drugih izvora, da trenutačno ima oko 250.000 pripadnika hrvatske nacionalne manjine koji žive u dvanaest zemalja centralne i jugoistočne Europe.

U Austriji živi 40.000-50.000 (u Gradišću 30.000-35.000, u Beču 10.000-15.000). Hrvati su se naselili u Gradišće tijekom 16. stoljeća, a nakon Drugog svjetskog rata se sve više nastanjuju i u Beču. Očuvana su brojna hrvatska naselja od kojih su najveća: Željezo (Eisenstadt), Gornja Pulja (Oberpullendorf) i Borta (Oberwart).

U Bugarsku su Hrvati počeli dolaziti u 18. stoljeću kada se spominju u Čumenu, Sofiji i Plovdivu, a najviše ih je došlo iz Janjeva početkom 20. stoljeća. Prema procjenama, u ovoj državi živi oko 300 obitelji hrvatskog podrijetla, a broj Hrvata i njihovih potomaka se kreće od nekoliko stotina do nekoliko tisuća.

Hrvati u Crnoj Gori žive duž obale Jadranskog mora, najviše u Boki kotorskoj, u gradovima Tivtu, Kotoru, te u Herceg No-

vom, Budvi, Baru i u Podgorici. Na temelju crkvenih podataka, procjenjuje se da u Crnoj Gori živi oko 10.000 Hrvata, a prema posljednjem popisu stanovništva provedenom 2011. godine u Crnoj Gori živi 6.021 Hrvat.

U Češku, na područje južne Moravske, su se Hrvati doselili tijekom 16. stoljeća. Do sredine 20. stoljeća moravski Hrvati su sačuvali svoj nacionalni identitet u tri sela: Jevišovka, Dobro Polje i Nova Prerava. Procjenjuje se da u Češkoj živi do 2.000 Hrvata i njihovih potomaka.

U talijansku regiju Molise Hrvati su se doselili tijekom 15. i 16. stoljeća, bježeći pred Turcima. Danas žive samo još u nekoliko mjesta u kojima čine većinsko stanovništvo i to u Kruču (Acquaviva Collecroce), Mundimitru (Montemitro), Filiću (San Felice) te manji broj u Taveli (Tavenna). Regiju Furlanija – Julijska krajina/ Friuli Venezia – Giulia Hrvati također nastanjuju već stoljećima te posljednjih godina nastoje ostvariti status »jezične manjine«. U moliškoj provinciji Campobasso živi oko 2.000 Hrvata, i to u Kruču (Acquaviva Collecroce), Mundimitru (Montemitro) te u Filiću (San Felice), a procjenjuje se da regiju Furlanija-Julijska krajina/ Friuli Venezia-Giulia naseljava oko 16.000 pripadnika hrvatske nacionalne manjine.

Hrvati na Kosovu potječu od trgovaca i rudara iz Dubrovnika, te BiH, koji su se tijekom 14. stoljeća tamo naselili. Katoličku vjeru i hrvatski identitet su uspjeli zadržati kroz stoljeća, no danas je u Janjevu ostalo tek oko 200 Hrvata, dok ih je u Letnici samo oko 40. Prema popisu stanovništva 1991. godine, bilo je 8.800 Hrvata na Kosovu, a 1998. godine samo 1.800. Hrvati već stoljećima žive na području Mađarske. Gradišćanski, pomurski i podunavski Hrvati su došli u rasponu od 15. do 18. stoljeća, uglavnom bježeći pred Turcima, dok je podravska grupa Hrvata došla najvjerojatnije još za vrijeme seobe Hrvata u ranom srednjem vijeku. Prema različitim procjenama, u Mađarskoj živi oko 50.000 Hrvata, odnosno njihovih potomaka.

Hrvati u Sjevernoj Makedoniji žive u gradovima Skopju, Bitoli i Štipu te u manjem broju u gradovima srednje i istočne Makedonije, Kumanovu, Ohridu i Tetovu. Neslužbeno se procjenjuje da ih u ovoj državi ima oko 4.000.

Hrvati su se u Rumunjsku počeli doseljavati još u 14. stoljeću i dijele se na tri skupine s posebnim obilježjima. Jedna skupina živi u selu Rekaš, a druga u selu Keča kod Temišvara, dok najbrojnija skupina Hrvata živi južno od Temišvara, u Karaš-severinskoj županiji (glavni grad Rešica), u dvjema općinama Lupak i Karaševu. Procjenjuje se da u Rumunjskoj živi oko 6.000 pripadnika hrvatske nacionalne manjine.

U današnje prostore Slovačke Hrvati su naseljavali u tri vala od 16. do 17. stoljeća, uglavnom bježeći pred Turcima. Danas pretežito žive u četiri općine u okolini Bratislave: Devínsko Novo Selo (Devínska Nová Ves), Hrvatski Grob (Chorvatsky Grob), Čunovo i Hrvatski Jandrof (Jarovce), te su uvelike asimilirani. Procjenjuje se da u Slovačkoj danas živi do 4.000 Hrvata i njihovih potomaka. Procjenjuje se da u Sloveniji živi oko 55.000 pripadnika hrvatskog naroda. Stoljećima žive na području Bele krajine, slovenskog dijela Istre te na području Pomurja i oko Sutle, a danas značajan broj Hrvata živi u većim gradskim središtima poput Ljubljane, Maribora, Velenja, Novog Mesta, Kopra, Celja i dr.

Hrvati već stoljećima žive na području Srbije. Najvećim su dijelom naseljeni u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini, a ima ih i u Beogradu te u središnjoj Srbiji. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, u Srbiji živi 57.900 Hrvata.

Status i prava hrvatske manjine

Hrvatski jezik kao manjinski jezik (standardni hrvatski ili lokalni idiomi hrvatskog jezika) u službenoj su uporabi u cijeloj državi ili njenim pojedinim dijelovima u Austriji, Crnoj Gori, Italiji, Mađarskoj, Rumunjskoj, Slovačkoj i Srbiji, navodi dr. sc. **Milan Bošnjak** koji se dugo godina u Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan RH bavi pitanjima hrvatske nacionalne manjine. U svom radu pod nazivom *Hrvatska nacionalna manjina – pregled aktualnog stanja*, objavljenim u Hrvatskom iseljeničkom zborniku za 2020. godinu Bošnjak, međutim ukazuje, kako to ne znači da u konkretnim situacijama nema i poteškoća u primjeni ovoga formalnog prava.

U pogledu političkog zastupanja u Rumunjskoj i Mađarskoj postoji zajamčeno zastupničko mjesto u parlamentu, a u Austriji su gradišćanski Hrvati zastupljeni u Zemaljskome parlamentu Gradišća. U Crnoj Gori i Srbiji postoji smanjeni cenzus za ulazak u parlament, no u aktualnim sazivima hrvatski zastupnici nisu uspjeli i osvojiti zastupničko mjesto. Pitanje zajamčene političke zastupljenosti je jedno od najvažnijih pitanja, smatra Bošnjak. Osobito je to pitanje istaknuto u Srbiji, budući da se Srbija obvezala sporazumom iz 2004. godine da će to pitanje biti riješeno na svim razinama, kao što je to riješeno i u Hrvatskoj.

U Crnoj Gori, Mađarskoj i Srbiji Hrvati, kao i druge manjine u tim državama, imaju pravo na manjinsku samoupravu u područjima kulture, obrazovanja, službene uporabe jezika i informiranja. Svake četiri godine se stoga u ovim državama organiziraju izbori na kojima pripadnici hrvatske manjine mogu birati svoje zastupničko tijelo koje skrbi o ostvarivanju prava u navedena četiri područja.

U pojedinim državama, mada na različitoj razini, omogućeno je obrazovanje na materinjem jeziku, njegovanje kulture i tradicije kroz različite ustanove i udruge, te informiranje na hrvatskom jeziku.

Skrb Hrvatske za hrvatsku manjinu

Hrvatska sklopila je bilateralne sporazume o međusobnoj zaštiti nacionalnih manjina s četiri države: s Mađarskom (1996.), Srbijom (2004.), Sjevernom Makedonijom (2007.) i Crnom Gorom (2011.), a radi praćenja provedbe sporazuma na razini vlada osnovani su međuvladini mješoviti odbori (MMO). Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske koordinacijsko je tijelo i nositelj poslova u vezi s pripremom i održavanjem sjednica MMO-a. Usto, sklopljen je i Ugovor između Hrvatske i Italije o zaštiti manjina (1996.), kojim nije predviđeno osnivanje MMO. Pripadnici hrvatske nacionalne manjine iz svih 12 država imaju svoje predstavnike u Savjetu Vlade Hrvatske za Hrvate izvan R. Hrvatske, savjetodavnom tijelu koje pruža pomoć Vladi u osmišljavanju i provedbi politike, aktivnosti i programa prema Hrvatima izvan Hrvatske.

Kroz aktivnosti Središnjeg državnog ureda te Vlade Hrvatske, kao i kroz podržavanje različitih projekata i programa nastoji se podupirati očuvanje i razvoj ovih zajednica kao i svijest da su integralni dio hrvatskog naroda i hrvatskog kulturnog prostora.

Jasminka Dulić

Izvori: Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, www.hrvatiizvanrh.gov.hr

Milan Bošnjak, *Hrvatska nacionalna manjina – pregled aktualnog stanja*, Hrvatski iseljenički zbornik 2020. Hrvatska matica iseljenika, Zagreb, 2019.

Marko Čadež, predsjednik Privredne komore Srbije

Regija je naša kuća

U Agenciji za privredne registre registrirano je 1.039 kompanija u većinskom vlasništvu hrvatskih tvrtki i građana. Procjene su da su hrvatske kompanije do sada u Srbiji, inicijalno i kroz poslovanje, investirale više od 800, gotovo 900 milijuna eura, a prema službenim podacima Centralnog registra obveznog socijalnog osiguranja, zapošljavaju gotovo 10.000 radnika

Intervju vodila: Zlata Vasiljević

Srbija i Hrvatska godišnje ostvare robnu razmjenu od oko milijardu eura. Brojne hrvatske tvrtke vlasnice su poduzeća u Srbiji, a sve više tvrtki iz Srbije uspješno investira u hrvatsko gospodarstvo. Gospodarska suradnja nije prekidana ni kada su politički odnosi dvije zemlje bili zategnuti, ni kada je svijet zatvorila pandemija koronavirusa. Gospodarstvenici su pomogli i kada je trebalo uputiti pomoć području postradalom u potresima. Ove teme otvorili smo u razgovoru s predsjednikom Privredne komore Srbije **Markom Čadežom**.

Privredna komora Srbije uputila je nakon potresa u Hrvatskoj pomoć od 50.000 eura. Rekli ste nakon toga da to nije pitanje nacionalnosti već solidarnosti. Može li ta rečenica biti i odgovor na pitanje što Vas je potaknulo na ovakvu gestu?

To je bio odgovor svima, s obje strane granice, koji su tih dana sebi dali za pravo dijeliti ljude u nevolji, koji su ostali bez krova nad glavom, kojima je pomoć prijeko potrebna, po vjeri, naciji, gradu, naselju u kome žive... Pomoć je upućena i vjerujem da je otišla tamo gdje je najpotrebnija. Gospodarska komora i srpski gospodarstvenici su mnogo puta do sada pokazali solidarnost međusobno, kao i s građanima svoje i zemalja u okruženju. Kao što smo nekada pomagali poplavljenima u Obrenovcu, a nedavno poplavljenima i zavijanima na jugu Srbije, prije nekoliko godina Albaniji pogođenoj potresom, tako smo sada pomogli i stanovništvu Hrvatske poslije katastrofe koja ih je zadesila. Uostalom, za sve nas koji živimo na ovim prostorima, regija je naša kuća. Ovdje radimo, zarađujemo, zapošljavamo radnike, živimo i uvijek ćemo pomagati jedni drugima i biti tu kada je

potrebno. Naši ljudi, naša poduzeća, naše kulture povezane su više nego možemo pretpostaviti i to nas dodatno potiče da surađujemo u dobru i pomažemo se kada je najteže. Ako me pitate za osobni odnos, odrastao sam u multikonfesionalnoj obitelji i dobro se sjećam riječi moje bake koja je podsjećala na biblijski zapis »Ne gledajte samo svaki na svoje nego i na ono što je u drugih«. Jer Bog, govorila je, vraća nazad ono što kroz naše prste prođe. Ako držimo stisnute šake, u njih ništa ne može ni ući.

HR Pozvali ste i kompanije da se uključe. Jesu li se odazvale Vašem pozivu i što je ono što se sada prikuplja kao pomoć postradalom području?

U akciji pomoći potresom pogođenom stanovništvu Hrvatske uspjeli smo ujediniti snage države koja je prva donijela odluku o milijun eura pomoći, efikasne gradske administracije Beograda, Privredne komore Srbije, privatnog i civilnog sektora. Od institucija Hrvatske, Mitropolije zagrebačko-ljubljanske i Srpskog nacionalnog vijeća dobijali smo dragocjene informacije s terena o najurgentnijim potrebama stanovništva na području stradalom od potresa. Srpske kompanije su brzo reagirale i odazvale se našem pozivu i u skladu sa svojim mogućnostima, pomogle u novcu, nabavom mobilnih kuća za privremeni smještaj, nabavom obuče, odjeće hrane... Ta akcija nije završena, stanovništvu Petrinje, Gline i okolnih mjesta pomoć je i dalje potrebna i naš poziv gospodarstvenicima i građanima da iskažu solidarnost svima koji su pogođeni nepogodama, i ovdje i tamo, i dalje je otvoren. Istovremeno naše članice – građevinske i prerađivačke tvrtke spremne su čim se steknu uvjeti pomoći u obnovi i izgradnji kuća koje su oštećene i porušene u potresu.

HR Gospodarstva i obični građani često su korak ispred politike, pa tamo gdje politički odnosi i nisu uvijek najidealniji, obični ljudi i gospodarstvenici uspješno surađuju. Može li se to reći i za gospodarstva Hrvatske i Srbije?

Ekonomija je i u odnosima naše dvije zemlje, kao i u cijeloj regiji, u godinama za nama išla ispred politike. Gospodarstvenici su uspijevali razmjenjivati informacije, robu i kapital i onda kada su se na političkom planu razmjenjivale samo najoštrije poruke. Gospodarstvenicima je u interesu surađivati, jer, kako reče jedan zagrebački novinar koga često citiram: »To što vam traže da poduzeće preregistrirate u poduzeće ili obratno, nebitno je, sve dok su, tu, gdje to morate učiniti, uvjeti za poslovanje bolji i profit veći«. Naravno, rješavanje otvorenih političkih pitanja, konstruktivni međudržavni dijalog uvijek je donosio veću političku stabilnost i pružao veću sigurnost, relaksirao uvjete za biznis i bio dobra poruka našim gospodarstvenicima. Kao što su neke neodmjerene izjave, povišena retorika, zaoštavanje odnosa na političkom planu znali itekako usporiti ili zaustaviti neke procese koji ovise od vlada i državnih institucija, a koji su važni gospodarstvenicima. Od ključnog značaja za sva gospodarstva na ovim prostorima jest da naše vlade što prije otklone međusobne barijere, da našim tvrtkama olakšamo poslovanje. Mnogo puta sam do sada podsjećao da ni najbolje ceste, ni najbrže pruge neće mnogo pomoći gospodarstvenicima ako ne ubrzamo protok robe na graničnim prijelazima, ako ne skratimo vrijeme čekanja i ne usuglasimo rad inspeksijskih i drugih graničnih službi, ako i na glavnim graničnim prijelazima između zapadnobalkanskih ekonomija i susjednih zemalja – članica EU, ne uspostavimo ze-

lene trake, što je i Bruxelles podržao. Tijekom pandemije u praksi smo dokazali da je to moguće. Uspostavili smo zelene koridore na zapadnom Balkanu koji su omogućili da roba čiji je transport prioritetan kroz regiju putuje brže nego ikada. Istovremeno, na prijelazu Batrovci – Bajakovo šleperi nam evo i u posljednja dva tjedna za ulazak u EU čekaju u kilometarskim kolonama, u prosjeku tri sata, a nekim danima i po osam do deset sati. Ni krivi ni dužni gospodarstvenici, među kojima su i hrvatske tvrtke koje ovdje posluju, zbog toga plaćaju dodatne autodane svojim prijevoznicima i penale partnerima u Hrvatskoj, Sloveniji, bilo gdje u EU. To nanosi ogromnu štetu gospodarstvu s obje strane granice, povećava troškove i proizvođačima i špediterima i krajnjim kupcima, i robu čini nekonkurentnom. Za prevladavanje takvih problema nije nam potreban novac već dobra volja, dogovor i bolja organiziranost.

HR Koliko su hrvatske kompanije prisutne u Srbiji i koliko kroz zapošljavanje radnika, kupovinu sirovina, plaćanje poreza, doprinosa ostavljaju novca u Srbiji?

U Agenciji za privredne registre registrirano je 1.039 kompanija u većinskom vlasništvu hrvatskih tvrtki i građana. Više od trećine tih tvrtki ima ozbiljne poslovne operacije u Srbiji. Procjenjuje se da su hrvatske kompanije do sada u Srbiji, inicijalno i kroz poslovanje, investirale više od 800, gotovo 900 milijuna eura. Hrvatska poduzeća sudjelovala su u privatizaciji srpskih kompanija, preuzimale postojeće firme i investirale u nove tvornice i pogone, ovdje proizvode i odavde izvoze proizvode od kojih su mnogi regionalni brendovi i značajno su pridonijele povećanju srpskog izvoza u Hrvatsku i na međunarodno tržište. Kao i strani investitori iz drugih zemalja, državi ovdje plaćaju porez, angažiraju lokalne tvrtke za dobavljače i partnere i prema službenim podacima Centralnog registra obveznog socijalnog osiguranja, zapošljavaju gotovo 10.000 radnika.

HR Kada bismo razdvajali po granama, gdje Srbija i Hrvatska najviše surađuju?

Ako govorimo o trgovini, dominiraju metalska industrija s osnovnim metalima i metalnim proizvodima, strojarstva u segmentu motorna vozila i prikolice, poljoprivredno-prehrambeni sektor (industrijski prehrambeni proizvodi i pića) i kemijsko-farmaceutska industrija s prevladavajućom razmjenom kemikalija i kemijskih proizvoda. Kada je o hrvatskim investicijama riječ, najviše ih je u poljoprivredi i industriju hrane i pića, ali su prisutne i u drugim sektorima proizvodnje i usluga. Najveće pojedinačne hrvatske investicije, osim u industriju hrane, ušle su i građevinsku, farmaceutsku, automobilsku, odnosno industriju auto dijelova, strojeva i opreme, transport i logistiku... Za sada malobrojniji srpski investitori u Hrvatskoj uložili su najviše u turizam i poljoprivredu.

HR Ima li prostora da se suradnja poboljša i u kojim područjima?

Prostora za unaprjeđenje gospodarske suradnje ima u gotovo svim područjima – u onima kojima sada najviše surađujemo, ali i u onima koje smo do sada samo »zagrebal«. Mada će nam trebati dosta vremena i truda da povećamo svoje kapacitete i međusobnu trgovinu kako bismo jednog dana dostigli pet milijardi dolara, koliko je iznosila razmjena dvije republike u nekada zajedničkoj državi. Daljnji rast i sada je realno moguć u lancu

agrobiznisa, posebno prehrambenoj industriji, energetici, metaloprerađivačkoj industriji, građevinarstvu, ali i u prometu, turizmu, informacijskim tehnologijama, zaštiti okoliša... Analize PKS, na temelju aktualnog hrvatskog uvoza i potreba hrvatskog tržišta i s druge strane proizvodnog i izvoznog potencijala srpskog gospodarstva, ukazuju da, uz tradicionalne sektore u razmjeni, perspektive za unaprjeđenje trgovinske i privredne suradnje imaju i tekstilna industrija, gumarska, industrija plastike, namještaja, strojarstva i elektro, industrija papira, mlijeka i mliječnih proizvoda. Značajan ekonomski potencijal leži u unaprjeđenju prekogranične suradnje općina s obje strane. Ovo područje je zbog svog strateškog položaja pogodno za razvoj industrije i može pridonijeti povećanju izvoza proizvoda na tržištu EU. Međutim, suštinsko pitanje malih nacionalnih ekonomija na prostoru bivše Jugoslavije, bilo da su u Europskoj uniji, kao Hrvatska i Slovenija, ili u CEFTA, kao Srbija i ostale zemlje, nije kako jedni drugima prodati što više, niti natjecanje tko će drugom prodati par desetaka milijuna eura više nego razvijanje viših oblika suradnje, bolje povezivanje, udruživanje kompanija, zajedničke investicije, proizvodnja i zajednički nastup na trećim tržištima i ozbiljno ojačanje izvoznog učinka svake zemlje pojedinačno i regije kao cjeline.

Koliko su srpska poduzeća zainteresirana za investiranje u Hrvatskoj?

Srbija danas ima tvrtke sposobne da investiraju i van granica svoje zemlje, koje su pouzdani partneri i velikim međunarodnim korporacijama i čiji proizvodi ispunjavaju standarde najzahtjevnijih svjetskih tržišta. Neke od njih su najjači regionalni igrači u svom poslu. Ekonomski interes naših firmi je širenje na tržište regije, da svoj kapital ulažu i u Hrvatskoj, kao što hrvatske kompanije investiraju ovdje, da iskustvo hrvatskih kompanija koje u Srbiji uspješno posluju potaknu nova ulaganja u srpsko gospodarstvo, ali i da se Hrvatska kao investicijska destinacija više otvori i za srpske firme i njihove investicije, da se izgrade odnosi povjerenja i stvore uvjeti za korektnu tržišnu utakmicu. Do skoro, iz neekonomskih i ekonomskih razloga, srpskih investicija gotovo da nije bilo u Hrvatskoj. Posljednjih godina počinju ulaziti na hrvatsko tržište, investiraju, dobijaju poslove na tenderima... Možda ne brzinom kojom gospodarstvenici žele, ali situacija se lagano mijenja. Naša je želja da sve duža bude lista investitora kao što su **Petar Matijević**, koji ima velike zemljišne posjede u Hrvatskoj i MK grupa **Miodraga Kostića**, koja je u projekte, hotelski biznis i nekretnine u Hrvatskoj do sada, prema kompanijskim podacima, uložila oko 120 milijuna eura. Njima se pridružila i firma **Aleksandar gradnja** iz Novog Sada koja u Savudriji, usred pandemije, svojim kapitalom sudjeluje u izgradnji istarskog rizorta, vrijednog ukupno 80 milijuna eura. Interes za investicije u hrvatski turizam i agrar iskazala je i kompanija **Delta Holding**. **Kapastar grupa** srpskog gospodarstvenika **Nebojše Šaranovića** postala je vlasnik, istina manjinskog, paketa akcija **Kraša**.

Koliko su Srbija i Hrvatska značajni trgovinski partneri i koji opseg robne razmjene Srbija i Hrvatska ostvare godišnje?

Naša ukupna razmjena, već nekoliko godina, počevši od 2017., veća je od milijardu eura. Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku, proizvođači iz Srbije su na hrvatsko tržište

u 2019., godini prije pandemije, plasirali proizvode vrijedne 568 milijuna eura, a hrvatski proizvođači u Srbiji 518,5 milijuna eura. Naša trgovina je prilično uravnotežena, prema evidenciji srpske statistike, na početku prošlog desetljeća suficit je bio na strani Hrvatske, a sada ga knjiži srpsko gospodarstvo. Međutim, od toga na čijoj je strani nekoliko desetaka milijuna deficita ili suficita, tim prije što su nam statističke metodologije neusuglašene, bitnije je što iz godine u godinu sve više kompanija međusobno trguje i što je sve više proizvoda koje razmjenjujemo. S Hrvatskom je iz Srbije 2015. godine poslovalo – izvozilo i uvozilo, oko 4.200 tvrtki i poduzetnika, prošle i pretporošle oko 4.900. Prošle godine je više od 3.200 pojedinačnih proizvoda iz Srbije našlo kupce u Hrvatskoj, a neki od njih su prvi put izašli na to tržište. Sada je važno da podržimo naše gospodarstvenike i stvorimo uvjete za dalje uvećavanje razmjene koja je nekoliko godina na otprilike istoj razini, mada je zajednička procjena da su potencijali mnogo veći. Povratak predstavnika Hrvatske gospodarske komore u Beograd i Privredne komore Srbije u Zagreb omogućio nam je zajedničku još snažniju potporu hrvatskim kompanijama koje već posluju u Srbiji i onima koje namjeravaju proširiti poslovanje na naše tržište, ali i srpskim investitorima i izvoznicima da ojačaju prisustvo na tržištu Hrvatske.

Je li ta razina održana i prošle godine, usprkos pandemiji?

Iako smo u proljetnim mjesecima imali veći pad međusobne trgovine – 8,4 posto zbog zatvorenih granica i otežanog transporta, iako je smanjena tražnja i na domaćim i na inozemnim tržištima, zaključno sa studenim, za koji postoje posljednji objavljeni podaci, ukupna razmjena s Hrvatskom bila je 973 milijuna eura, samo 3,3 posto manja nego u istom razdoblju 2019. godine. Izvjesno je i 2020., godina pandemije, završena s milijardom međusobne razmjene. Izvoz iz Srbije u Hrvatsku za 11 mjeseci protekle godine bio je na nivou iz prethodne, preciznije samo 0,1 posto niži nego u istom razdoblju 2019.

Prošla godina bila je u znaku covid-19. Obilježila je korona naše osobne živote, ali je itekako utjecala na globalnu privredu. Kako se tu snašla Srbija?

Srpsko gospodarstvo snašlo se bolje nego što je itko mogao pretpostaviti. Uspjelo je prilagoditi se i preživjeti bez velikih posljedica s kojima se danas suočavaju mnogo razvijenija gospodarstva. Uspjeli smo sačuvati i ljude i kompanije, kičmu gospodarstva – osnovu za očekivani rast u ovoj godini od pet-šest posto. Sačuvali smo i ekonomsku bazu i makroekonomsku stabilnost, održali i kurs i cijene i redovitu opskrbu stanovništva. Potvrđen je i kreditni rejting i nezaposlenost zadržana ispod deset posto. Procijenjeni pad bruto domaćeg proizvoda je među najnižim – 1,1 posto, industrijska proizvodnja je bila na nivou prošlogodišnje, čak i nešto veća, izvoz samo 4,4 posto manji nego za 11 mjeseci 2019., usprkos 20-postotnom padu u ožujku i travnju. I što je za oporavak i budući rast možda najbitnije – investicije, ni domaće ni strane, nisu stale. Direktna strana ulaganja u Srbiju, prošle godine su, prema preliminarim podacima, iznosila oko 2,9 milijardi eura. Usprkos krizi, investirao je i domaći privatni sektor, a veliki srpski poslovni sustav – regionalni igrači imaju ozbiljne investicijske planove za ovu godinu.

HR Vlada Srbije usvojila je više mjera za pomoć gospodarstvu. Jesu li one bile dovoljne, dobro ciljane i u pravo vrijeme?

Uvjeran sam da je ključ našeg gospodarskog uspjeha u 2020. bio upravo u brzom, blagovremenom, odgovarajućem i, prema potrebama privrede, dobro odmjerenom odgovoru na krizu. Zajedničkom odgovoru države, koja je privredu podržala sa 6 milijardi eura, što je više od 12 posto BDP-a, Privredne komore Srbije i gospodarstvenika koji su uspjeli proizvoditi i izvoziti i kada je to izgledalo nemoguće i neočekivanom brzinom se podignu poslije prvog udara. Mjere koje su poduzimane bile su dobro ciljane – na očuvanje radnih mjesta i održanje likvidnosti, u početku linearne, ali namijenjene prije svega mikro, malim i srednjim poduzećima i poduzetnicima, a potom i sektorske za najugroženije segmente gospodarstva. Jesu li bile dovoljne? Da, u vrijeme kada su pojedinačni paketi donijeti. Vlada i mi, kao poslovna organizacija, u stalnoj smo komunikaciji s tvrtkama članicama, sve vrijeme pratili stanje na terenu i kako bismo reagirali novim mjerama kada se za to ukazivala potreba, kao što se to dogodilo i prije nekoliko dana novim paketom potpore gospodarstvu vrijednim oko 2,5 milijardi eura.

HR Jedan od vaših poteza bio je stvaranje jedinstvene komore, u odnosu na regionalni komorski sustav koji je do

tada postojao. Dojam je da su nekadašnje regionalne komore svedene na obične urede. Zašto je to bilo nužno uraditi?

Prije svega, komora postoji zbog gospodarstva, a jedinstveni komorski sustav gospodarstvu je donio niz koristi. Od toga da plaćaju jednu umjesto dvije ili tri članarine, preko toga da štede i novac i vrijeme, jer većinu komorskih usluga sada mogu dobiti u najbližoj regionalnoj komori ili online, do toga da im je danas na raspolaganju mnogo šira lepeza usluga i uživanje mnogo jače potpore i svim segmentima komorskih aktivnosti od zastupanja inicijativa gospodarstva, preko internacionalizacije do edukacije i digitalne transformacije. Istodobno, regionalne komore ne samo da nisu svedene na urede već su dobile na značaju i kao dio jedinstvenog komorskog sustava ojačale svoju sposobnost za potporu gospodarstvu. Koja regionalna komora bi sama mogla razvijati analitičke kapacitete, osigurati bazu podataka iz svih relevantnih domaćih i stranih izvora kakvu ima Privredna komora Srbije kao sustav? Koja bi samostalno mogla svojim članicama ponuditi 200-300 različitih edukacija godišnje? Ili da gospodarstvenike odvede na 20 svjetskih sajmova i omogući im na stotine susreta s partnerima u inozemstvu? To jedino možemo zajedno i ponosni smo na ono što tako ojačanih kapaciteta i udruženih resursa možemo pružiti gospodarstvu, koje to i prepoznaje.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina

**Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,
upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice**

Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad

T: +381 21 487 46 04; 487 45 55 F: +381 21 557 074; 456 986

Bojan.greguric@vojvodina.gov.rs

KLASA: 128-90-7/2021-05

DATUM: 3. veljače 2021. godine

Na temelju članka 7. Pokrajinske skupštinske odluke o dodjeli proračunskih sredstava za unapređenje položaja nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica i razvoj multikulturalnosti i tolerancije („Službeni list APV“, broj: 8/2019) u vezi s člancima 11, 12, 23. stavkom 4., 25 i 26. Pokrajinske skupštinske odluke o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2021. godinu („Službeni list APV“, broj: 66/2020), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice (u daljnjem tekstu: Tajništvo) raspisuje

JAVNI NATJEČAJ

ZA SUFINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA OČUVANJA I NJEGOVANJA MULTIKULTURNOSTI I MEĐUNACIONALNE TOLERANCIJE U AP VOJVODINI U 2021. GODINI

Javni natječaj se raspisuje za programe i projekte udruga, fondova i fondacija (u daljnjem tekstu: podnositelj prijave), usmjerene na očuvanje i njegovanje međunacionalne tolerancije s teritorija Autonomne Pokrajine Vojvodine u 2021. godini.

I. IZNOS NATJEČAJA

Javni natječaj se raspisuje na ukupan iznos od **14.000.000,00 dinara**;

II. UVJETI NATJEČAJA

Rok za podnošenje prijave je **3. ožujka 2021. godine**.

Na javni natječaj za dodjelu proračunskih sredstava Tajništva za razvoj, njegovanje i očuvanje multikulturalnosti i međunacionalne tolerancije mogu se prijaviti podnositelji prijave, čiji su projekti i programi usmjereni na očuvanje i njegovanje međunacionalne tolerancije i koji imaju registrirano sjedište na teritoriju AP Vojvodine.

Na javnom natječaju se dodjeljuju sredstva za programe i projekte podnositelja prijave, usmjerene na očuvanje i njegovanje međunacionalne tolerancije, a naročito za:

očuvanje i njegovanje jezika, narodnih običaja i starih obrta;

zaštitu i prezentaciju folklorne baštine;

stvaranje uvjeta za razvoj kulture, znanosti i umjetnosti;

njegovanje i poticanje narodnog stvaralaštva;

predstavljanje kulturnih dobara od iznimnog značaja;

književno, dramsko, scensko, glazbeno i likovno stvaralaštvo, memorijale, festivale, jubilarne manifestacije, umjetničke kolonije, kampove kojima se njeguju tolerancija i prava nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica;

konferencije, turnire, skupove i slično, kojima se njeguju tolerancija i prava nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica;

njegovanje i razvoj amaterizma, gostovanja ansambala;

suradnju s matičnim zemljama i druge oblike suradnje;

projekte koji se odnose na razvijanje, očuvanje i njegovanje duha međunacionalne tolerancije kod mladih;

unapređenje produkcije i produkciju televizijskog i radijskog programa, internetskih prezentacija, drugih oblika elektroničkih prezentacija, tiskanih propagandnih aktivnosti, aktivnosti u tiskanim medijima i drugih oblika medijskih aktivnosti.

Na javni natječaj se ne mogu prijavljivati izravni i neizravni proračunski korisnici, gospodarska društva i nacionalna vijeća nacionalnih manjina.

Javni natječaj se objavljuje u „Službenom listu Autonomne Pokrajine Vojvodine“, u jednom od javnih glasila koje pokriva cijeli teritorij APV i na mrežnoj stranici Tajništva, kao i na portalu e-Uprava, na srpskom jeziku i na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini.

III. POSEBNI UVJETI

Javne nabave

Ukoliko korisnik sredstava iz ovog Natječaja potpada pod regulaciju Zakona o javnim nabavama, odnosno ukoliko će se sredstva ostvarena po ovom natječaju koristiti za nabavu radova, dobara ili usluga, a udio javnih sredstava čini više od 50 % vrijednosti nabave, korisnik sredstava će se smatrati naručiteljem i u obvezi je primjenjivati Zakon o javnim nabavama.

IV. NAČIN PRIJAVE

Prijave se podnose isključivo na natječajnim obrascima Tajništva u jednom primjerku;

Natječajna dokumentacija može se preuzeti od **3. veljače 2021. godine** u prostorijama Tajništva ili na internetskoj adresi Tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs

Uz prijavu se obavezno podnosi:

Službeni dokaz o registraciji podnosioca prijave (preslika);

Potvrda o poreznom identifikacijskom broju podnosioca prijave (preslika);

Prijave na javni natječaj se podnose na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini; Podnositelj prijave kojem budu dodijeljena sredstva po Javnom natječaju, a ne posjeduje račun kod Uprave za trezor, imat će obvezu da u određenom roku isti otvori. Procedura podrazumijeva obraćanje nadležnom tijelu, sa zahtjevom za otvaranje spomenutog računa, nakon čega je u obvezi dokaz o otvaranju računa dostaviti Tajništvu;

Prijave se podnose:

osobno, predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu;

poštom na adresu:

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice

Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad

ZA NATJEČAJ – OČUVANJE I NJEGOVANJE MULTIKULTURNOSTI I MEĐUNACIONALNE TOLERANCIJE

V. ODLUČIVANJE

Kriteriji za izbor programa i projekata koje će sufinancirati Tajništvo na Javnom natječaju su:

postotni udio pojedine nacionalne manjine – nacionalne zajednice u ukupnoj manjinskoj populaciji u AP Vojvodini;

ukupni materijalni troškovi programa ili projekta;

prostorni karakter i značaj programa ili projekta (npr. međunarodni, međuopćinski, lokalni, multietnički, od šireg značaja);

trajanje programa ili projekta;

broj sudionika programa ili projekta;

interes publike i posjećenost;

medijski publicitet (televizijski i radio prijenosi ili snimci, izvješća tiska i drugi načini prezentacije);

elektronička prisutnost, zastupljenost i aktivnost (npr. postojanje internetske prezentacije, platformi, društvene mreže);

prateće i naknadne aktivnosti (npr. poseban nastup i predstavljanje pobjednika, gala večeri, izdavanje zbornika, kataloga i drugih publikacija);

broj osoba angažiranih na programu ili projektu podnosioca zahtjeva;

ostale aktivnosti, programi i projekte koje organizira podnositelj zahtjeva;

financiranje programa i projekta od drugih tijela, organizacija, fondova, sponzora ili donatora – iz zemlje ili iz inozemstva;

mogućnost razvijanja programa i projekta i njihova održivost;

zakonitost i učinkovitost korištenja sredstava prethodno dobivenih od Pokrajinskog tajništva.

Neće se uzimati u razmatranje nepravodobne i nepotpune ili nepravilno popunjene prijave, prijave koje nisu podnesene od strane ovlaštenih osoba, kao ni prijave koje nisu predmet Javnog natječaja, odnosno prijave podnosioca koji nisu podnijeli izvješće o utrošku i korištenju dodijeljenih sredstava za prethodnu godinu, odnosno za koje se utvrdi iz izvješća da su nenamjenski utrošili ta sredstva;

Tajništvo zadržava pravo od podnosioca prijave po potrebi zatražiti dodatnu dokumentaciju i informacije, odnosno za dodjelu sredstava odrediti ispunjenje dodatnih uvjeta;

Prijave i priložena dokumentacija se podnositeljima ne vraćaju;

Prijave podnosioca vrednuje i ocjenjuje natječajno povjerenstvo, koje formira pokrajinski tajnik rješenjem, koje formira rang-listu sukladno utvrđenim kriterijima i načinu bodovanja;

Natječajno povjerenstvo utvrđuje preliminarnu listu vrednovanja i rangiranja podnesenih prijava (programa/projekata) koja se objavljuje na službenoj mrežnoj stranici Tajništva i na portalu e-Uprava;

Podnositelj prijave imaju pravo prigovora na preliminarnu listu u roku od osam dana od dana njezine objave. Obrazloženu odluku o prigovoru natječajno povjerenstvo donosi u roku od 15 dana od dana njegovog primitka. Po rješavanju prigovora, natječajno povjerenstvo konačnu listu dostavlja pokrajinskom tajniku na usvajanje;

Odluku o izboru programa/projekata pokrajinski tajnik donosi u roku od 30 dana od dana isteka roka za podnošenje prigovora;

Odluka o izboru programa/projekata objavljuje se na službenoj mrežnoj stranici Pokrajinskog tajništva i na portalu e-Uprava;

Odluka o izboru programa/projekata je konačna.

VI. REALIZACIJA

Tajništvo prenosi dodijeljena sredstva na račune korisnika na temelju potpisanih ugovora, sukladno dinamici priljeva sredstava u proračun AP Vojvodine;

U ugovoru o dodjeli sredstava preciziraju se sva prava, obveze i odgovornosti podnosioca prijave i Tajništva;

Ukoliko podnositelj prijave ne potpiše ugovor u roku koji je odredilo Tajništvo, smatrat će se da je odustao od podnesene prijave;

Podnositelj prijave je u obvezi dodijeljena sredstva koristiti zakonito i namjenski, kao i dostaviti izvješće o namjenskom trošenju sredstava;

Tajništvo prati realizaciju programa/projekata koje sufinancira.

Dodatne informacije o javnom natječaju se mogu dobiti u Tajništvu, na broj telefona 021/ 487 4604, ili putem e-pošte bojan.greguric@vojvodina.gov.rs.

Pokrajinski tajnik
Zsolt Szakállas, v.r.

Masovna imunizacija

Danas je najčešća tema za razgovor između dvoje ljudi starijih preko pedeset godina hoćeš li se cijepiti i u koje cjepivo imaš poverenja? Htjeli mi ili ne, tema opće borbe protiv koronavirusa na neki način nam je više nametnuta nego što je potrebna. Nemojte me krivo shvatiti: opasnost je realnost na cijeloj zemaljskoj kugli, ali i to je realnost da liječnici što se virusa, njegovih mutacija i posljedica tiče, malo znaju. Ovo sam zaključio uz pijenje jutarnje kave i prilikom gledanja jutarnjih informativnih programa, uglavnom naših i susjednih televizija i slušajući govore raznih stručnjaka i »mudrijaša« koji se razumiju u sve, od zdravstva, privrede do politike. Ovakve emisije su skoro istovjetno struktuirane kod nas i u susjednoj Mađarskoj, što nije slučajnost (o tome sam već pisao). Rukovodioci obje države ponašaju se donekle slično, jer u »borbi protiv pandemije« svaka prilika se koristi da se diskreditira skoro nepostojeća oporba, jer se za godinu dana u obje države očekuju izbori na raznim nivoima vlasti. Po vlastodržcima uglavnom ljevičarska oporba u susjedstvu samo kritizira poteze vlasti, ljude nagovaraju da se ne cijepi, jer će to pridonijeti slomu i padu vladajućih, što je donekle nemoguće jer s dvotrećinskom većinom u parlamentu »zabetonirana je vlast« na duži rok. Predsjednik tamošnje vlade svakog jutra dijeli svoje mišljenje preko radio valova. Naš dvostruki predsjednik se pojavljuje u vijestima u raznim prilikama (otvaranja nekih pogona, ceste, proslave itd.) kada obično drži i kraće konferencije za medije. Neki dan susjeda me je upitala: »Da li se nešto desilo našem predsjedniku, jer nije ga vidjela na TV-u?«. Mogu konstatirati kako se, usporedo s »masovnom imunizacijom« od djelovanja virusa, istodobno vodi i masovna imunizacija od djelovanja oporbe, za svaki slučaj.

Rat za cjepivo

Rezultati dosadašnje »borbe« protiv malo poznatog virusa su dosta slabašni. Primjenjuju se srednjovjekovne metode: razni nivoi karantene i zaštitne maske. Za masovnu imunizaciju, koja bi po tvrdnji stručnjaka zaustavila pandemiju, potrebno je nabaviti veće količine cjepiva kako bi što veći broj stanovnika postao imun na ovu bolest. Ulaganje u farmaceutsku industriju danas je jedan od najunosnijih biznisa. Iz tih razloga veliki proizvođači bacili su se na posao da što prije izrade učinkovito cjepivo protiv ove opake bolesti, a da bi se ono moglo primijeniti potrebno je odobrenje pojedinih komisija država, državnih institucija. Trenutno na tržištu ima »zapadnih i istočnih preparata«. EU je odlučila da cjepivo nabavi centralno za sve članice, pa

bi ona vršila i distribuciju ovog lijeka. Po svemu sudeći, »malčice su zakasnili«. Naime, države koje zasad nisu članice EU uspjele su nabaviti veće količine. Shodno svojoj politici »faljnis, na sve četiri strane«, naša zemlja je pretekla EU i njene članice i nabavila tri vrste cjepiva. Što se tiče broja cijepljenih, zasad smo na odličnom drugom mjestu u Europi, jedino je Velika Britanija bolja od nas, ali ni ona nije više članica EU. Susjedna Mađarske odlučila je slijediti naš primjer, usprkos protivljenju EU, s kojom ima stalne čarke, npr. oko migranata. Oni su, pored »zapadnih«, nabavili i »istočna cjepiva« iz Rusije i Kine. Po posljednjoj informaciji, uvezli su cjepivo iz SAD-a, pa sad koriste pet vrsta cjepiva za masovnu imunizaciju, koju vrše po strogom rasporedu. »Nepodobna oporba«, uglavnom ljevičari, tajno cijepi svoje članove preko reda, ali budni »dobrovoljci« otkrili su njihove marifetluke.

»Imunizacija« protiv ostalih problema

Nedavno, u telefonskom razgovoru jedan moj stari frend požalio se da, kako stari, tako ga sve više nervira glupost. Nisam želio otvoriti preko telefona raspravu na ovu široku temu, pa sam mu ukratko

rekao: »Slažem se s tobom«. Veliki nizozemski humanistički filozof **Erasmus Rotterdamski** je 1511. godine objavio knjigu na latinskom jeziku *Pohvala gluposti* (*Stultitiae laus*). Ovaj u suštini satirični esej je naizgled pohvala gluposti, koja je dignuta na nivo božanstva, a zapravo je pohvala mudrosti. Sebe uspoređuje s dvorskom ludom, jer samo on(a) može reći istinu. Po njemu, trebaš biti »glup« da bi mogao biti mudar. Recimo, i ovo je jedan od razloga zašto nisam želio započeti raspravu. Čuo sam od mnogih da je neobrazovani, neuki, odnosno nepismeni čovjek zapravo glup. Svima vam je poznata naša narodna izreka »imam ja pameti koliko mi treba«. Valjda ovo misle razni poluobrazovani »eksperti«, koji svakog dana sole pamet gledateljima u raznim TV razgovorima. Sada je najnoviji hit masovna imunizacija od grijehova, koji se pripisuju hrabrom, ispravnom, velikom balkanskom narodu, kojeg sve okolne zemlje neopravdano mrze. Zar ovo nije tipičan primjer neukosti i neobrazovanosti? Postoji li, ili će ikada nastati cjepivo protiv ovog virusa? Nažalost, u našoj državi ima još mnogo potpuno nepismenih, ili funkcionalno nepismenih, koji nisu analfabete, ali ne umiju protumačiti ono što su pročitali. Usred poduzetih »borbenih« mjera protiv virusa, naš obrazovni sustav samo što ne puca. Mojim unukama je jednostavno muka od škole. Pitam se kada će naša država krenuti u odlučnu akciju da ovu »pandemiju« u najvećoj mjeri imunizira? Bojim se da smo tu prilično zaostali u odnosu na ostale zemlje.

Portret Erasma Rotterdamskog

U mom šoru nikad blata nema...

Svijet je, napose njegova južna i istočna polulopta, pun primjera prenapučenosti i neriješenih osnovnih uvjeta za život. Slike brazilskih *favela* ili kartonskih naselja u Indiji, diljem Afrike ili otočnog dijela Srednje Amerike ostavljaju koktel gorčine, tuge i zgražanja nad svakodnevicom koju provode stanovnici takvih naseobina. Ulice bez vodovoda, kanalizacije ili asfalta (to nekako uvijek ide zajedno) u Rio de Janeiru, New Delhiju, Mexico Cityju i diljem drugih megalopolisa s deset, dvadeset i više milijuna ljudi živi su svjedoci i ekonomske moći država u kojima se oni nalaze, ali i njihovog odnosa prema vlastitom stanovništvu.

Većina nas zacijelo bi iz prve rekla kako imamo sreće što ne živimo u »trećem svijetu« i što kao društvo ne dijelimo sudbinu najsiromašnijih, najugroženijih i najobespravljenijih. Kada, međutim, malo bolje razmislimo i još se pri tomu i osvrnemo oko sebe, sjetit ćemo se da je oveće kartonsko naselje donedavno postojalo i u Novom Beogradu, sa »susjedima« poput Sava centra i gomile nebodera oko njega. Ako se, pak, malo osvrnemo oko sebe i siđemo s ceste u dubinu novosadske Klise, naići ćemo na divlje naselje u kom postoji zajednička česma; naselje u kom je električna instalacija (ako se to tako uopće može nazvati) na zidovima i doslovce »na dohvat ruke«, naselje u kom su štakori neka vrsta domaće životinje koja mirno šeta po sobama... Riječju: naselje u kom su svi komunalni problemi izloženi na nekoliko tisuća četvornih metara.

Većina nas, ovdje mislim na sugrađane, zacijelo bi iz prve rekla kako imamo sreće što ne živimo u takvim sredinama i što kao Subotičani ne dijelimo sudbinu najsiromašnijih, najugroženijih i najobespravljenijih. Kada, međutim, malo bolje razmislimo i još se pri tomu osvrnemo oko sebe, uvidjet ćemo da stvari i nisu baš takve kakvim se na prvi pogled čine. Ako kojim slučajem krenemo u Čantavir, pa umjesto u njegov centar iz tko zna kojih razloga skrenemo desno, nabasat ćemo na naselje slično onom na novosadskoj Klisi: zimi blato, ljeti prašina, bez vodovoda i kanalizacije... Ma, mala *favela* nikla na mjestu nestalih salaša na sjeveru Bačke.

Dobro, Čantavir nije Subotica, odnosno selo nije grad. Takvih slika nema u gradu, rekli bismo. Ne, takvih poput bivšeg karton-

Drugo lice SUBOTICE

skog naselja u Novom Beogradu, novosadske Klise ili ruba Čantavira u Subotici zaista nema. Ali, i Čantavir i Tavankut i sva druga okolna naselja sastavni su dio Subotice, jer i njihovi stanovnici plaćaju nekakve poreze, takse ili pak doprinose, pa bi, shodno tome, imali pravo na ravnomjernu raspodjelu sredstava iz gradskog proračuna.

No, odmahnimo glavom i rastjerajmo iz nje neugodne prizore prijašnjih opisa kako bismo mogli uživati u naizgled utješnoj slici koju nam pruža pogled na sam grad. U njemu, poznato nam je svima, vlada sklad između secesijskih građevina i novoizniklih betonsko-staklenih stambeno-poslovnih objekata od kojih ne manjka niti onih koji su sagrađeni ili se upravo grade pod uvjetima nepoznatim javnosti i koji se ne kose samo sa zdravim razumom nego i s postojećim zakonima. Ali, kako ovdje nije riječ o Ulici Braće Radića, niti o Sándora Petőfija nego o osnovnim uvjetima za život, krenimo malo prema periferiji Subotice.

Da ste kojim slučajem, prije desetak dana u ranim jutarnjim ili kasnim poslijepodnevним satima s Bajskog puta skrenuli u Kopersku i zaputili se u pravcu Uskočke, doživjeli biste nestvaran prizor: iz daljine biste prvo čuli sirenu lokomotive, a onda biste ju ugledali kako, baš kao kada je zeleno na pješačkom, stoji ispred vas i čeka da prijeđete prugu! Jer... rampa nije radila godinama, pa i čitavo desetljeće-dva. Na sreću, prometni atavizmi tog tipa sada su iza nas. Da, međutim, kojim slučajem živite u Koperskoj, gornjem dijelu Uskočke ili pak Jasenovačkoj (i da ne nabrajamo dalje), uz donedavno zaustavljanje vlaka da biste prešli prugu, svakodnevno biste molili Boga da ne bude većih oborina. Jer, stanovnici Koperske, gornjeg dijela Uskočke, Jasenovačke ili pak brojnih drugih ulica na periferiji grada ni danas nemaju asfalt, pa do svojih kuća redovito stižu ulopanih nogavica ili, u boljem slučaju, blatobrana. Evo jednog kraćeg opisa: u vrijeme kada pada kiša vožnja tim ulicama doslovce podsjeća na slalom – na svakih metar-dva (u boljem slučaju tri-četiri) ispred vas je omanji krater pun vode, pri čemu je prava dobit ako se kao podloga nalazi tucanik (početak Koperske), a ne zemlja, odnosno blatni pijesak (Jasenovačka i Uskočka). Kako se stariji ili pak bolesni žitelji tih ulica snalaze u svemu tome; koju obuču djeca koriste za odlazak u školu u takvim uvjetima, najbolje znaju oni sami.

Znaju to i u lokalnoj samoupravi, nije da ne znaju. Pa sami stanovnici ih svako malo na to upozoravaju. Pa sami činovnici u lokalnoj samoupravi prave, ili su pak pravili, liste ulica predviđenih za asfaltiranje. Ali, nekako se spomenute uvijek nađu na kraju reda. Čak i iza onih koje vode negdje na Tresetište!

Stoga, da završimo ovu priču, jer je njen poučak jasan i bez detalja o proračunu, njegovoj raspodjeli i prioritetima. Ostavimo li po strani slike Sao Paola, Hararea, Bangkoka... ostavimo li po strani i donedavne slike Novog Beograda, novosadske Klise ili rubnog dijela Čantavira i dalje se nameće dojam da je Subotica grad za svojih 70.000 stanovnika koji imaju uređenu komunalnu infrastrukturu. Ostalima, a njih je bar 30.000, kao utjeha i za popravak raspoloženja mogu poslužiti stihovi iz bećarca: »U mom šoru nikad blata nema, osim sada i kad kiša pada«.

Z. R.

Dr. Karolina Berényi, liječnica specijalistica higijene

Umjereni unos hrane jedan je od važnih faktora dobrog imuniteta

Liječnica specijalistica higijene dr. **Karolina Berényi** radi u Centru za higijenu i humanu ekologiju Zavoda za javno zdravlje Subotica. Bavi se poslovima higijene prehrane i zaštite životnog okoliša, pa nam je u razgovoru za *Hrvatsku riječ* pojasnila puno toga u svezi pravilnog i uravnoteženog načina u svakodnevnoj prehrani, osobito u ovim vremenima pandemije covid-19.

Kakve su Vaše dosadašnje medicinske spoznaje i iskustva o virusu covid-19?

S covidom-19 suočavamo se godinu dana i mnoge nepoznаницe s početka pandemije sada su jasnije. Najveći korak u borbi protiv ove infekcije svakako je proizvodnja cjepiva, za koju se opravdano očekuje da će suzbiti pandemiju. Ukupan broj registriranih zaraženih osoba u cijelom svijetu premašio je brojku od 100 milijuna, a to je svakako značajno manja brojka od one koja je realna. Covid-19 je respiratorna infekcija koja u razvoju bolesti daje sistemske simptome, odnosno simptomi se kod pojedinih osoba prenose i na druge organske sisteme. Kod velikog broja zaraženih infekcija prolazi bez simptoma ili s blagim simptomima sličnim gripi, ali kod manjeg postotka inficiranih dolazi do razvoja vrlo ozbiljnih kliničkih slika. Svjedoci smo da stopa smrtnosti još uvijek nije znanstveno utemeljena, ali prema dosadašnjim spoznajama smrtnost od covid-19 kreće se od 0,25 posto do nekoliko postotaka. U svakom slučaju, smrtnost od covid-19 infekcije raste ukoliko imate više od 40 godina, i na svakih daljnjih deset godina smrtnost se značajno povećava. Pri tome treba imati u vidu i prethodne bolesti tipa povišenog krvnog tlaka, dijabetesa, astme, pretilosti i drugih, koje predstavljaju predisponirajući faktor za nepovoljan ishod bolesti.

Pomaže li odgovarajuća prehrana u mogućoj prevenciji koronavirusa?

Tijekom sezone gripe, a sada i koronavirusa, ljudi često istražuju koja to vrsta hrane ili suplemenata može ojačati imunitet. Vitamin C, limun, naranče, pileća juha i čaj s medom primjeri su namirnica za koje se vjeruje da pomažu kod infekcija. Dizajn našeg imunološkog sistema je složen i na njega utječe idealna ravnoteža mnogih faktora, a ne samo prehrana, a posebno ne bilo koja određena namirnica ili hranljiva tvar. Međutim, uravnotežena dijeta koja se sastoji od svih neophodnih vitamina i minerala, u kombinaciji sa zdravim načinom života, kao što su dovoljno sna, česta tjelesna aktivnost i smanjenje stresa, najefikasnija su priprema tijela za borbu protiv infekcija i bolesti.

Dnevni unos kalorija dokazano djeluje na rad obrambenog sustava, pa je umjereni unos hrane jedan od važnih faktora dobrog imuniteta. Osnove pravilne prehrane čini uravnotežen, raznovrstan jelovnik koji se temelji na prirodno uzgojenim sirovinama. Industrijski prerađene namirnice, te namirnice koje imaju veće količine konzervanasa, pesticida ili ostataka drugih toksina opterećuju organizam i mogu biti problematične za imunološki sustav. Teški metali, na primjer, kao što su kadmij, olovo i živa, imaju dokazano imunosupresivno djelovanje. Populacija starijih osoba treba obratiti naročitu pažnju na raznovrsnost prehrane, prije svega na dovoljan unos antioksidantnih vitamina (vitamini E, C, A).

Omega-3 masne kiseline obično nedostaju u prehrani, a imaju sposobnost ublažavanja upalnih procesa. Njihov unos može se povećati češćim unosom morske ribe (naročito lososa, sardina, haringa, tune), lanenih sjemenki (mljevenih), badema, oraha, kao i nekih biljnih ulja: ulja od lanenog sjemena, bundevinog sjemena, repice ili konoplje.

Cink je veoma važan za razvoj bijelih krvnih zrnaca, ćelija imuniteta koje prepoznaju i uništavaju bakterije, viruse i druge patogene, kao i za proizvodnju antitijela i drugih imunoloških faktora. Stotinu grama posne junetine osigurava oko 30 posto dnevnih potreba organizma u cinku. Cink je sadržan u većim količinama i u drugim vrstama mesa, siru, jajima, jetrenoj pašteti, crnom kruhu, pšeničnim klicama, sjemenkama bundeve.

Češnjak i crni luk predstavljaju prebiotska vlakna, a imaju i mnoštvo fitonutrijenata, i treba ih koristiti što češće. Svakoga dana uzeti bar jedno citrusno voće: limun, naranču, grejpfrut ili mandarinu, kao i tamnozeleno lisnato povrće (špinat, blitva, zelena salata, kelj). Radi dovoljnog unosa cinka jesti često grašak, grah, sjemenke bundeve, jednom tjedno posnu junetinu. Namirnice bogate fitokemikalijama su rajčica, brokoli, cvjetača, prokelj. Karotenoidi sadržani u crvenom i narančastom povrću i voću djeluju na funkciju T limfocita, povećanje nivoa interleukina i aktiv-

 Osnovna uloga imunog sustava je uspostavljanje prirodne barijere koja će zaustaviti sve viruse, bakterije, gljivice ili izmijenjene, prekancerozne ćelije na putu da naškode našem zdravlju. Ukoliko želimo osigurati optimalno funkcioniranje imunog sustava, moramo opskrbiti organizam tvarima koje na njega najviše utječu, a to su vitamini A, B6, B12, C, D i folna kiselina, minerali cink, bakar, željezo i selen, kao i linolenska kiselina.

nost drugih imunih ćelija. Suvremenim istraživanjima utvrđeno je da gljive sadrže velike količine antioksidanasa, posebne vrste štitai i maitaki gljiva, ali i domaći šampinjoni su dobar saveznik u borbi protiv infekcija.

Kakva se prehrana preporuča oboljelima od korone?

Kod svih respiratornih infekcija i stanja s povišenom temperaturom preporuča se, prije svega, dovoljan unos tekućine, vode, čajeve, limunade, čorba, juha. Od namirnica treba birati one koje su

Najšire poznat vitamin koji deluje na imunitet poticajno je svakako vitamin C, čije su visoke koncentracije u krvi neophodne za pravilno funkcioniranje bijelih krvnih zrnaca. Dnevne doze vitamina C potrebne za njegovo efikasno antioksidantno djelovanje su 200-500 mg, ovisno od uzrasta, upotrebe duhana i načina života. Vitamin C se nalazi u svježem voću i povrću, najviše u žutoj paprici, kupusu, cvjetači, brokoliju, citrusnom voću, jagodama, lubenici.

lakše svarljive, kao što je voće i povrće, nemasni mliječni proizvodi kao što su jogurt, kiselo mlijeko, posni sir, zatim riba, pileтина. U salate i kuhana jela dodavati češnjak. Kiseli kupus bogat je C vitaminom i u ovo doba godine, a sadrži i povoljne probiotske bakterije. Med se, također, preporuča, naročito u slučaju prisutnog kašlja.

Načini moguće edukacije u svezi pravilne prehrane?

Edukacija o pravilnoj prehrani potrebna je i jedan od načina smanjivanja prijevremenog obolijevanja i smrti od najčešćih kroničnih nezaraznih bolesti, u koje spadaju kardio-vaskularne bolesti, maligne bolesti, šećerna bolest.

Najviše efekta daje edukacija u ranom djetinjstvu, u vrtićima i školama, ali i edukacija u bilo kojoj životnoj fazi također ima benefite. Edukacije mogu biti individualne, u vidu rada Savjetovaništa za pravilnu prehranu ili grupne, u vidu edukacije edukatora, kao i edukacije stanovništva putem društvenih mreža, masmedija, bilborda i slično. Mnogi nacionalni i međunarodni propisi predviđaju širi opseg edukacija o pravilnoj prehrani, kao što je npr. Uredba

o nacionalnom programu za prevenciju gojaznosti kod djece i odraslih, usvojena prije tri godine, ali se u realnosti sustavno malo toga provodi i uglavnom ovisi od entuzijazma pojedinaca.

Dovoljno je reći kako Savjetovanište za dijabetes nema na raspolaganju strukovnog nutricionista dijetetičara, pri čemu je svima jasno da je nutritivna terapija vrlo bitan dio cjelokupnog liječenja novootkrivenih pacijenata s dijabetesom.

Smanjenje unosa soli prepoznato je kao najisplativija mjera kojom države mogu poboljšati zdravstveno stanje stanovništva. Ovakvo smanjenje unosa soli dodaje u prosjeku jednu godinu zdravog života svakom stanovniku, a procijenjeno je da bi moglo spriječiti 2,5 milijuna prijevremenih smrti godišnje globalno.

Na koncu ovog edukativnog razgovora zamolit ćemo Vas za par praktičnih stručnih savjeta...

Vrlo je važno da unos hrane uskladimo s potrošnjom energije. Ukoliko nam se tjelesna masa ne mijenja u duljem periodu, znači da smo postigli tu ravnotežu. Ako nam se tjelesna masa povećava ili smanjuje, to je signal za akciju i razmatranje u čemu je problem. Preporuča se da se u zreloj dobi tjelesna masa ne poveća više od 10 posto u odnosu na tjelesnu masu iz mladosti. Naročito je važno da spriječimo razvoj pretilosti kod djece i adolescenata. Procjena je da djeca i mladi s viškom kilograma u više od 65 posto slučajeva ostaju pretili i tijekom odraslog doba.

Dobar saveznik na putu do pravilne prehrane su dijetna vlakna koja pridonose zdravlju sustava za probavu i daju dugotrajan osjećaj punoće, što pomaže u sprječavanju prejedanja. Da bi se osigurao odgovarajući unos vlakana, treba u sve obroke uključiti povrće, često uzimati voće, mahunarke, jezgrasto voće i integralne žitarice.

Važno je izbjegavati ili rijetko koristiti pečenje u dubokoj masnoći i pohanje kao način pripreme hrane. Pravilna priprema namirnica podrazumijeva kuhanje ili termičku obradu na nižoj temperaturi (oko 100°C na plotni, do 200°C u pećnici), u maloj količini vode, na pari, pečenje bez dodate masnoće (u tiganju s neljepljivim premazom, u pećnici na papiru za pečenje).

D. P.

Hrvatska riječ na Vajštanskoj svinjokolji

Zvoni podne, vadi slaninu iz torbe

Skućila se Hrvatska kulturna druga *Antun Sorgg* iz Vajske u svojoj *Šokačkoj kući*. I kao pravi domaćini prvo su kuću uredili i opremili, a onda su u plan njihovih aktivnosti ušli i poslovi koji su se nekada radili u svakoj iole domaćinskoj kući u selu. Tako je na red stigao i prikaz tradicijskog kolinja, ili kako su ga organizatori nazvali *Vajštanska svinjokolja*. Baš onakva kakva je bila prije nego što je kolinje zamijenila kupovina kod mesara ili u mesnicama. Želja im je bila vratiti se u vrijeme kada je kolinje trajalo i dva dana, a za rad se nisu plaćali majstori mesari već su sve odrađivali članovi obitelji i susjedi, kojima se ta pomoć vraćala kada se u njihovom dvorištu zadimi katlanka.

Jedan od najstarijih na *Vajštanskoj svinjokolji* bio je **Ivan Šimunović**. Pamti vremena kada je kolinje bio jedan od najvažnijih poslova tijekom godine.

»Obitelj koja je tog dana klala svinje sakupljala je mobu, tako se to tada zvalo. Bili su to prijatelji, rodbina, susjedi. Svatko je dobro došao, posla je bilo puno, jer su se obično klale tri-četiri svinje. Nije tada bilo ni vodovoda već se voda vukla iz bunara, često je bilo i pola metra snijega, smrzavalo se sve. Svinja je morala biti dobro utovljena. Moj pokojni dida govorio je 'od tri Velika petka', što znači da je imala oko 300 kilograma, a ne kao ove danas što se hrane šest mjeseci i odmah kolju. Mogao se i tada posao završiti

za jedan dan, ali obično su se kobasice ostavljale za sutra. Navodno, bolje je ukoliko se meso ohladi, lakše se melje i kobasice budu bolje«, prisjeća se Šimunović.

Prvog dana solilo se meso za dimljenje, i to tako što su se šunke stavljale dolje, na njih slanina i na kraju oni sitniji komadi koji su se i tri tjedna nakon salamurenja mogli vaditi i kuhati u juhi.

»Tjedan dana se to meso ne dira. Tek se onda iz korita izbaciva voda i krv koju je meso pustilo i još malo dosoli, ostavi tri-četiri dana i poslije toga prevrće svaki dan, poliva salamutom. Šunke se drže šest tjedana, a slanina četiri i onda idu u pušnice«, priča Ivan.

Vidi se, zadovoljan je što se njegov sin **Krunoslav** prihvatio organiziranja *Vajštanskog svinjokolja*. Nije se Krunoslav pobrinuo samo za organizaciju već se i prihvatio posla. Od klanja, šurenja, sječenja mesa, pripreme kobasica.

»U Vajskoj i okolici još 20-30 posto obitelji prave kolinje. Ili se kupuje gotovo ili se sve odradi kod profesionalnih mesara. Ovi mlađi ni ne znaju kako to izgleda, pa nam je to dalo i ideju da pokažemo kako izgleda nekadašnje kolinje. Značajan je to bio posao, jer se spremala hrana za cijelu godinu. U sezoni poljoprivrednih poslova dani su se provodili na njivi, nije bilo vremena za kuhanje već se hrana nosila na njivu, kao u onoj pjesmi: 'Zvoni podne, vadi slaninu iz torbe'. Znači, od svinje se nekada koristilo sve. Crijeva je

bilo taman toliko koliko se moglo napraviti nadjeva, od otpadnih masnoća kuhao se sapun, svinjska dlaka koristila se za pravljenje četki«, priča Krunoslav u kratkoj pauzi između mljevenja mesa i pripreme za nadijevanje kobasica.

Posla je bilo i za ženske ruke. Oko pranja crijeva, što je uvijek bio ženski posao i pripreme krafni koje su se s pekmezom i šećerom služile prije nego se pripremi ručak.

»Odlučili smo napraviti tradicijski svinjokolj, kako bismo ljudima pokazali kako se to nekada radilo u svakoj kući u selu. Posao je

to koji se radio nakon svih obavljenih radova u poljoprivredi. Bio je to veliki događaj koji je okupljao ljude, pa se s poslom i nije žurilo. Koristila se prilika za druženje, podsjećanje na razne dogodovštine, šalu«, kaže predsjednik HKU-a **Antun Sorgg Mladen Šimić**.

Tako je završena i *Vajštanska svinjokolja* – druženjem i obećanjem da će postati dio redovitih programa udruge. U ime HNV-a ovoj manifestaciji prisustvovao je predsjednik IO HNV-a **Lazar Cvijin**.

Z.V.

U Surčinu održan Božićni koncert tamburaša

Tamburaška priča u pvoju

U rimokatoličkoj crkvi Presvetog Trojstva u Surčinu u nedjelju, 31. siječnja, održan je Božićni koncert malih tamburaša. Koncert je trebao biti održan na blagdan sveta Tri kralja, ali je zbog bolesti učitelja tambure odgođen za mjesec dana. Župljanima Surčina predstavili su se tamburaši članovi tamburaške sekcije HČ *Fischer*: **Marija Brzić, Luka i Petar Katić, Nikola Jutić, Filip Beljan, Luka Radić** zajedno s njihovim učiteljem tambure **Milošom Prodanovićem**. Izvedbom nekoliko božićnih kompozicija, pokazali su svoje vještine, volju i spremnost da tamburaška skladba zaživi i u Surčinu s obzirom na to da ona nije bila prisutna u povijesti ovoga srijemskog mjesta.

Začetak tamburaške glazbe

A sve je počelo prije dvije godine. Ideja da se u surčinskoj udruzi oformi tamburaški sastav potekla je od pojedinih članova Upravnog odbora udruge i voditelja glazbene sekcije **Josipa Crljena**. Inicijativa je s oduševljenjem prihvaćena od strane ostalih članova uprave. Započela je kupnja glazbenih instrumenata i afirmacija djece.

»Tamburaški orkestar u Surčinu ranije nije postojao, barem ne značajniji orkestar. Prihvatili smo prijedlog članova Upravnog odbora i krenuli s realizacijom. Djeca su se vremenom počela priključivati. Sada ima još troje zainteresirane manje djece, neka starija djeca napustila su orkestar zbog obveza u srednjoj školi, ali nam je zadovoljstvo što nam se priključuju mali tamburaši. Za opstanak tamburaške skladbe u našoj zajednici to nam puno znači«, kaže predsjednica Udruge **Katica Naglič**.

Njihovo prvo predstavljanje bilo je prošle godine na Božić. Svirali su i na obilježavanju obljetnice surčinske udruge, obilježavanju blagdana sv. Vinka, na literarnim večerima u Čitaonici, te drugim manifestacijama.

»U dvije i pol godine postigli su vidljiv napredak i mi u udruzi smo zadovoljni. Drago nam je da postoji nada da će tamburaška skladba u Surčinu dobiti na značaju«, ističe ona.

U to su uvjereni i članovi Upravnog odbora udruge.

»Meni je važno pokretanje tamburaške sekcije u našoj udruzi. Stric mog prijatelja nekad je bio havajski gitaristički virtuoz. Njegov sin danas svira glazbeni instrument bazooku. Ali tamburaše nismo imali. Imali smo neke pokušaje da formiramo orkestar s harmonikašem, a trenutno imamo orkestar sa starijim članovima, gdje sam ja voditelj. Članovi tog orkestra sviraju gitaru, bazooku, harmoniku i bas. Ovo s malim tamburašima je nešto novo. Nastojimo djeci omogućiti stručan rad i uspjeli smo angažirati eminentne profesore muzike. Ako djeca budu uporna i

ako ih uspijemo održati na okupu, želja nam je da omasovimo orkestar s kojim ćemo se ponositi. Za našu zajednicu je to jako važno, najprije zbog jednog zdravog druženja, ali i pokretanja tamburaške skladbe u Surčinu«, navodi Crljen.

Ima nade za napredak

Ljubinko Lazić je solo kontrabasist Beogradske filharmonije i vanredni profesor na Univerzitetu umjetnosti u Nišu. Rado se odazvao pozivu da pomogne osnutku tamburaškog orkestra u Surčinu.

»Kada je prije dve godine uslijedio poziv od gđe. Katicice Naglič bio sam u nekom raskoraku, na turnejama i u obvezama. Inače vodim i svoju privatnu školu tambure i nisam imao vremena da se prihvatim tog posla i da dolazim u Surčin jedanput ili dva puta tjedno. Tada sam svog učenika, čovjeka u koga imam najviše povjerenja, angažirao da radi s djecom u Surčinu, ali da na neki način bude pod mojim patronatom. Dao sam im sve instrukcije, instrumente, note, rezervne žice... Nekoliko djece iz ovog orkestra pohađa i redovnu muzičku školu, što je jako važno. Nema više nepismenih tamburaša kao što je bilo nekada kada je **Sava Vukosavljev** osnivao orkestar i kada je poslije Drugog svjetskog rata svaka radio stanica u bivšoj Jugoslaviji imala tamburaški orkestar sastavljen od ljudi koji su barem malo znali svirati. Tambura ulazi na velika vrata u umjetničku muziku. Tamburaši su obrazovani ljudi koji streme ka boljem, ka perfektnijem i ljepšem. Mislim da je čitaonica *Fischer* u Surčinu u zadnji čas sustigla škole iz regije. Tu prevashodno mislim na škole u Zagrebu i Osijeku koji na fakultetu od prošle godine imaju odsjek za tamburu. Tamburaši su na zavidnom nivou i ja im želim puno uspjeha u budućnosti. Od mene će imati podršku u svakom pogledu«, ističe profesor Lazić.

S djecom u protekle dvije godine radi i vježba učitelj tambure **Miloš Prodanović**.

»Lijepo je raditi s malom djecom iz Surčina. Oni su dobri, lijepo su odgojeni, slušaju, vježbaju, redovno dolaze na probe, a druže se i van proba, što mi je izuzetno drago. Broj zainteresirane djece konstantno raste. U početku ih je bilo samo njih pet, a sada ih ima devetoro, ne računajući pomoć starijih. Poslije svakog nastupa dođe još neko novo dijete da nas čuje i da nam se priključi. Vidim da ljudi u Surčinu vole tamburašku muziku i rado dolaze. O značaju je suviše govoriti. U ovom mjestu živi hrvatska zajednica i oni su vezani za tradiciju i očuvanje pjesama i njihovih običaja. Važno je da se tamburaška glazba očuva na ovim prostorima i uvjeren sam da za to ima nade«, ističe Prodanović.

Dojmovi učenika

Nikola Jutić već godinu i pol dana svira u tamburaškoj sekciji.

»Oduvijek sam volio tamburu. Kada mi je djed rekao da se osnovala tamburaška sekcija u udruzi *Fischer*, odlučio sam da počnem svirati. Vježbam s drugarima iz škole, družimo se i mnogo mi se sviđa. Koncert je bio uspješan i drago mi je što se i publici svidjelo.«

»Tradicija i zvuk tambure su me privukli da se priključim tamburaškoj sekciji«, kaže **Luka Katić** dodajući:

»Počeo sam svirati prije godinu i pol dana. Dobro nam ide, dobro napredujemo zahvaljujući profesionalnosti sjajnog profesora. Mislim da je publika bila zadovoljna našim koncertom

i onim što je imala priliku čuti, a i mi smo zadovoljni kako smo nastupili.«

Želju da napreduje u tamburaškoj sekciji ima i njegov brat **Petar Katić**.

»Ovo nije naš prvi koncert. Već nekoliko puta smo svirali pred publikom. Svake godine smo sve bolji. Učimo još više, imamo sjajnog profesora i on je najviše zaslužan za naš uspjeh. Predsjednica udruge je također zaslužna, jer nas je okupila i pokrenula«, kaže Petar.

Zajedno s članovima hrvatske udruge iz Surčina nadamo se da će mladi održati svoje obećanje i da će u budućnosti biti još uspješniji i bolji, istrajni u volji da i u ovom srijemskom mjestu zaživi tamburaška skladba.

S. D.

»Mislim da je čitaonica Fischer u Surčinu u zadnji čas sustigla škole iz regije. Tu prevažno mislim na škole u Zagrebu i Osijeku koji na fakultetu od prošle godine imaju odsjek za tamburu. Tamburaši su na zavidnom nivou i ja im želim puno uspjeha u budućnosti. Od mene će imati podršku u svakom pogledu«, istaknuo je profesor Lazić

Naši gospodarstvenici (XXVIII.)

»Rakijom se ne treba baviti onaj ko je ne voli pit«

Do prije oko deset godina, kada se nekog bliskog željelo darovati ili počastiti alkoholnim pićem, najčešće su to bili vino ili neka obojena žestina. No, vremenom, u ovu je ponudu, polaganim ali sigurnim koracima, svoje mjesto, i to visoko, zauzelo ono neobojeno, ali s posebnim i jakim mirisom i okusom – rakija. Da tomu bude tako, može se zahvaliti prije svega ljubiteljima ovog pića, koji su, što korištenjem kvalitetnijeg voća, što suvremenijim načinom njegove prerade, pripreme i kuhanja/pečenja, pridonijeli da rakija, za razliku od nekadašnjih vremena kada je najčešće »pržila« grlo prilikom gutanja, sada kroz njega klizi, i kao takva – pitka, postane poželjna i tražena.

Jedan od zaslužnih za to, makar na prostoru sjeverne Bačke, nepobitno je **Ivan Piuković Pišta**, proizvođač rakije iz Subotice, koji se uz profesionalni angažman u poznatom subotičkom ansamblu *Hajo*, ovom proizvodnjom bavi gotovo 30 godina i čijoj se rakiji, zbog visoke kvalitete, pa tako i pitkosti, obrađuju svi darovani i posluženi.

»Poznanstvo« od malih nogu

Priča o rakiji u obiteljskom domu Ivana Piukovića potječe, kako kaže, još iz njegovog djetinjstva, i to je bilo piće koje se, uz vino, kod njih konzumiralo.

»Kad sam bio mali, često smo odlazili kod mog dida-uje u Mirgeš di se, kad je bilo vrime za to, pekla rakija. Naravno, u to doba, mi dica smo se sigurali, al smo znali i gledat i motat se oko odrasli koji su radili taj poso«, prisjeća se Ivan, nastavljajući priču o svojim počecima bavljenja ovim poslom:

»Kad sam odrasto, tamo 90-i godina, zapazio sam da su obojena pića bila vrlo popularna, a pošto smo u obitelji, uz oca, i braću od strica **Marinka** i **Ivana**, volili rakiju, tamo digod 1994. smo kupili štogod voća, nabavili kazan i počeli je peč za svoje potrebe. Već '95. zasadio sam u svom voćnjaku na Čikeriji zardele i tunje baš za proizvodnju rakije. Uz svakodnevno sviranje na *Majuru*, ovo mi je bila jedna vrsta relaksacije i hobija. Kako je to krenilo, lagano smo širili voćnjak, jel je vrlo teško nabavit voće kako ja mislim da treba bit za rakiju. Prvi kazan sam kupio '96., posli još jedan, a prošle godine treći i ujedno i najveći, od 400 litara. Znači, priča je krenila iz obitelji, uz malu nadogradnju«.

Ivan proizvodi gotovo isključivo rakiju od kajsije, kruške (viljamovke) i dunje, a uz njih nešto malo od šljive i po koju litru jabuke. A na pitanje koja mu je najdraža, kaže:

»Moj izbor je, a verovatno spadam u manjinu, čista tunja. Sve rakije koje pravimo su pitke i lako skliznu, a tunja jeste specifična po tom da ima težinu, oporost. Zadržava se u nikoj dozi, al stiže svakako ako se pritira s njom«, pojašnjava Ivan kroz osmijeh.

Voće za rakiju dolazi iz njegovog čikerijanskog voćnjaka, a do prije desetak godina pekao ju je na tamošnjem salašu sa svojim ocem **Josipom**, s kojim je, kad su poslovi zahtijevali, tamo boravio od ponedjeljka do subote, uz 24-erostano naizmjenično dežurstvo uz vatru. S pečenjem je potom nastavio u pecari u obiteljskom domu u Subotici, a uz oca, u poslovima oko branja, čišćenja voća i njegovog kuhanja pomažu mu supruga **Marina** i četvero djece – **Marija** (23), **Ana** (21), **Pavao** (12) i **Roko** (9).

Male tajne velikog majstora

Što se tiče načina pečenja, Ivan je, kako kaže, nešto zapamtio iz djetinjstva u Mirgešu, a najvećio dio znanja stekao je zahvaljujući iskustvu koje su mu prenijeli drugi proizvođači rakije, uglavnom članovi Udruženja proizvođača i ljubitelja rakije – *Subotička pješčara* u Mirgešu i Udruženja poljoprivrednika Senta – sekcija za voćarstvo i vinogradarstvo, kojih je i sam član.

»U svom voćnjaku na Čikeriji '95. sam zasadio zardelije i tunje baš za proizvodnju rakije. Uz svakodnevno sviranje na Majuru, ovo mi je bila jedna vrsta relaksacije i hobija« * »Pitka rakija je ta koja je napravljena od kvalitetnog voća, koja ima ukus, miris i ne osti se ništa strano u njoj. U kuvanju rakije svako mora dat dio sebe i to će bit to«

Uz napomenu da nema neke posebne tajne za pripremu dobre rakije, odnosno da se njom ne treba baviti onaj koji ju ne voli piti, Ivan Piuković ističe da je za njenu kvalitetu najvažnije voće i način na koji se ono prerađuje. Također nam prenosi i način na koji je on priprema.

»Tajna rakije je u dobro pripremljenom voću prije samog kuvanja. Ko prvo, voće treba bit zriilo (ne prizrilo, nit zeleno) i zdravo (ne trulo i plisnivo), i mora se držat u optimalnim uslovima (ne na vrilom suncu, pogotovo zardelija). Onda slidi njegova priprava – kad je zardelija u pitanju, ona se iskala (kadgod se kuvala sa špicama, al sad se uglavnom kuva brez nji), kod kruške skidamo samo peteljku, a kad je tunja u pitanju, kompletna se samelje (kad se bere, peteljka ostaje na drvetu). Voće se obradi, pa ide proces zrenja, za šta bi idealni uslovi bili kad bi u prostoriji u kojoj voće koje se nalazi u zatvorenim buradima, sazrija, bilo 18 stepeni i di onda bude oko 12-15 dana. Svaki dan se barem jedared-dvared mora pogledat i pošto radimo na tradicionalan način, bez ikaki dodataka, svaki put se mora promišat, jel prilikom fermentacije voće oslobađa vrlo neugodne i jake mirise. Kad je fermentacija završena, što se mož zaključit jel putem mirni instrumenata jel mašinom, tako što se otvori bure i ako ona spuštanjem u njeg i dalje gori, znači da ima kiseonika i da je fermentacija stala. Kad prođe proces zrenja, voće se meće u kazan na prvo kuvanje i kad ima dovoljno votke ide u drugi kazan na pripek, tj. na drugo kuvanje posli kojeg se dolazi do gotove rakije.«

Ivan rakiju pravi na način kako se to nekada radilo, ali je njegova, kao i velika većina koja se proizvodi danas, mnogo pitkija.

»Prija 30-40 godina, kad sam bio mali, rakije su bile puno jače, one su, kako se to kaže, 'pržile'. Način kuvanja je bio vrlo sličan, al je voća bilo manje, kuvalo se i ono koje je oštećeno jel prizri-

lo, jel se čekalo da ga se dosta nakupi, što je trajalo i po nekoliko miseci. Znači, pitka rakija je ta koja je napravljena od kvalitetnog voća, koja ima ukus, miris i ne osti se ništa strano u njoj. U kuvanju rakije svako mora dat dio sebe i to će bit to.«

Pokali, medalje, konzumenti

Ivan je svoju rakiju prvi put izložio javno prije oko deset godina i odmah za nju dobio dvije prve nagrade.

»Očó sam na Međunarodni regionalni sajam privrede u Hali sportova u Subotici, digod 2009. godine, onako neobavezno, da razgledam i tamo sam se upozno s proizvođačima rakije iz Sente. Popričo sam s njima, kazo im da prozvodim svoju rakiju i oni su me već sledeće godine pozvali na njev Međunarodni festival rakije, na koji sam odno svoju zardeliju, krušku i tunju. Moja rakija od zardelije je u toj kategoriji osvojila prvu nagradu, a proglašena je i festivalskom rakijom. Od onda sam uglavnom učestvovalo na svim ovim festivalima, a 2020. sam takođe dobio prvu nagradu za rakiju od tunje, a drugu nagradu za nju ko festivalsku rakiju, od ukupno oko 300 uzoraka. Na *Festivalu mlade rakije* u Mirgešu učestvujem od trećeg po redu (do sad je održano 13), i svake godine je moja rakija dobila kaku nagradu, a triput je proglašena festivalskom – jedared zardelija, jedared kruška i jedared tunja.«

Za ovih deset godina osvojio je sedam pokala i oko 50 medalja. Konzumenti rakije obitelji Piuković su, kaže, vrlo šaroliki. Najčešće ide kao dar prijateljima, poznanicima, a 2019. i 2020. njihova rakija od kajsije i kruške služila se na Velikom prelu. Također su tu, kao »ispomoć« u tom smislu, i kada su u pitanju neke manje manifestacije ovdašnjih bunjevačkih Hrvata.

I. Petrekanić Sić

Od predstave prikupljeno 30.500 dinara

SUBOTICA – Treće izvođenje predstave *Avaške godine* Književno-teatarskog kružoka HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice bilo je humanitarnog karaktera, te je novac od ulaznica prosljeđen na namjenski račun *CroFonda* za pomoć stradalima od potresa u Hrvatskoj. Prikupljeno je 30.500 dinara. Hvala svima koji su došli i podržali našu akciju, poručuju iz HKC-a *Bunjevačko kolo*.

Pokrajinski natječaj za kulturu nacionalnih manjina

NOVI SAD – Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama raspisalo je pet natječaja iz područja kulture i dva natječaja vezana za područje informiranja za

2021. godinu. Među ostalim, raspisan je i Natječaj za financiranje – sufinanciranje projekata od značaja za kulturu i umjetnost nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica u AP Vojvodini u 2021. godini. Natječaj se odnosi na tri područja: zaštitu nematerijalnog kulturnog naslijeđa i suvremenog umjetničkog stvaralaštva; objavljivanje do sada neobjavljenih izdanja knjiga na jezicima nacionalnih manjina te objavljivanje časopisa na jezicima nacionalnih manjina. Natječajem će ukupno biti raspodijeljeno 8.600.000 dinara, a natječaj je otvoren do 1. ožujka. Tekstovi natječaja i prijave dostupne su na internetskoj stranici Tajništva – www.kultura.vojvodina.gov.rs.

Natječaji Ministarstva kulture

BEOGRAD – Ministarstvo kulture i informiranja Srbije raspisalo je više natječaja iz područja kulture za 2021. godinu. Među ostalim, raspisan je i natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekata iz područja suvremenog stvaralaštva u području kulturnih djelatnosti nacionalnih manjina u Srbiji, koji je otvoren do 22. veljače. Cilj natječaja je unaprjeđenje participacije nacionalnih manjina u kulturnom životu Srbije i razvijanje međukulturnog

dijaloga. Najmanji iznos koji će se financirati ili sufinancirati po projektu iznosi 120.000 dinara.

Otvoreni su također i natječaji za (su)financiranje projekata u području nakladničke djelatnosti (periodične publikacije iz područja umjetnosti i kulture); književnosti (manifestacije i nagrade); filmske umjetnosti i ostalog audio-vizualnog stvaralaštva; likovnih, primijenjenih, vizualnih umjetnosti, dizajna i arhitekture; muzike; umjetničke igre; kazališne umjetnosti te kulturnih djelatnosti djece i mladih.

Više informacija na internetskoj stranici Ministarstva www.kultura.gov.rs, gdje možete pronaći i potrebne formulare.

Temeljem članka 63. Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 81/09-ispravak, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US 132/14, 145/14, 83/18 i 31/2019) i članka 89. Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata Prostornog i urbanističkog planiranja (*Službeni glasnik RS*, broj 32/2019), Tajništvo za građevinarstvo obavještava zainteresirane građane da će biti održana:

JAVNA PREZENTACIJA URBANISTIČKOG PROJEKTA

urbanističko-arhitektonska razrada lokacije na katastarskoj parceli broj 7255/5 k. o. Donji grad (naručitelj projekta Kemijsko-tehnološka škola Subotica) Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o Urbanističkom projektu od 12. do 19. veljače 2021. godine, svakog radnog dana od 8 do 13 sati, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, Trg slobode 1, ured br. 204. Urbanistički projekt se može pogledati i na službenoj internet stranici Grada Subotice www.subotica.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Stručni obrađivač predmetnog Urbanističkog projekta je ARHITOP, d.o.o. Bačka Topola.

Primjedbe i sugestije na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), od 12. do 19. veljače 2021. godine. Osoba ovlaštena za davanje potrebnih obavijesti o javnoj prezentaciji je Katarina Buljović.

Sve primjedbe prispjele u Zakonskom roku bit će dostavljene Komisiji za planove.

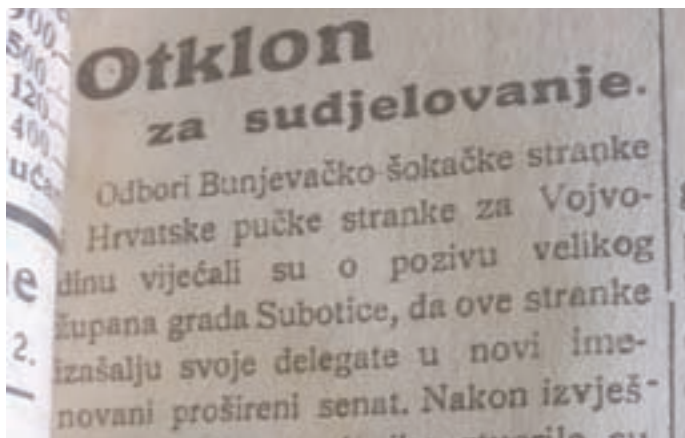
Priređuje: Vladimir Nimčević

Is starog tiska

Sabotaža HSS-a u Somboru, skupština Šokačke kasine u Baču

30. siječnja 1921. – *Neven* donosi odgovore subotičkih odbora Bunjevačko-šokačke stranke i Hrvatske pučke stranke za Vojvodinu na poziv subotičkog velikog župana **Paje Dobanovačkog**

da delegiraju svoje članove u novoimenovani prošireni senat grada Subotice. BŠS-u je od 200 mjesta u proširenom senatu ponuđeno 25 posto (50 mandata), a HPS-u 10 mandata. Obje strane prosvjeduju protiv imenovanja općinskih zastupnika i zahtijevaju provođenje općinskih izbora.

30. siječnja 1921. – *Neven* javlja da župnik u Valpovu **Ante Evertović**, poznat javnosti kao pjesnik **Miroljub**, leži teško bolestan.

31. siječnja 1925. – *Neven* javlja da je 29. siječnja u Bajmaku održan zajednički javni zbor Bunjevačko-šokačke stranke i Demokratske stranke. Govorio je **Rude Pjecki**. Prisutni, 1.500 ljudi, klicali su nositeljima liste oporbenog bloka **Ivanu Ivandekiću** i **Ljubi Davidoviću**.

31. siječnja 1941. – *Subotičke novine* donose otvoreno pismo predsjednika Mjesne organizacije Hrvatske seljačke stranke u II. krugu **Grge Dedina**, koji piše da je on osnivač i organizator HSS-a u Subotici, te da su on, **Ivan Krmpotić**, **Dragutin Perc** i **Stjepan Doljanin** donijeli **Josipa Vukovića Đidu** iz Hrvatske pučke stranke u HSS.

1. veljače 1906. – *Neven* donosi nekrolog o svećeniku **Nikoli Kujundžiću** (1861. – 1906.), koji je pisao pjesme za bunjevačka prela.

1. veljače 1913. – *Neven* javlja da je 26. siječnja tavankutska crkvena općina imala ustoličenje.

1. veljače 1938. – *Obzor* se osvrće na pisanje beogradske *Po-*

litike prigodom proslave 60-godišnjice osnutka Pučke kasine u Subotici, tvrdeći da ono nikako ne odgovara stvarnosti.

2. veljače 1924. – *Hrvatske novine* javljaju da je 23. siječnja izdahnuo u 33. godini **Ambrozije Bašić**, poglavar Karmelskog samostana u Somboru, sin somborske bunjevačke obitelji.

3. veljače 1912. – *Neven* javlja da je ustoličenje **Ilije Kujundžića** za počasnog kalačkog kanonika bila prava subotička svečanost.

3. veljače 1940. – *Hrvatski dnevnik* javlja da su mjesne vlasti u Somboru (kotarska oblast) zabranile propisno prijavljenu skupštinu HSS-a, na kojoj je trebao govoriti među inim i **Grga Vuković**. Ovaj akt je ocijenjen kao politička sabotaža.

4. veljače 1922. – *Neven* javlja da Prosvjetno društvo *Neven* priređuje 5. veljače *Strossmayerov dan* u velikoj dvorani Katoličkog kruga. Predavanje će održati **Mate Evetović**, profesor gimnazije.

4. veljače 1926. – *Neven* piše da je prošlog tjedna HSS održao prvi puta poslije 1918. skupštinu u Zemunu, kojoj je prisustvovalo oko 500 Nijemaca, pristaša Njemačke stranke. Za nedjelju je najavljena skupština i u Pančevu. Mnogi pristaše Njemačke stranke su izjavili da će prijeći u HSS.

4. veljače 1938. – *Subotičke novine* javljaju da je Šokačka kasina u Baču, jedina pravna ustanova šokačkih Hrvata u cijeloj okolini, nedavno održala svoju glavnu skupštinu, na kojoj je izabrana uprava: predsjednik **Franjo Azaševac**, potpredsjednik **Vinca Šamanović**, knjigovođa **Pava Šemudvarac**, blagajnik **Mato Topalić**, knjižničar **Ivan Krempatić**, revizor **Stipan Vuković**. U odbor su ušli: **Ivan Filipović Šerić**, **Joza Azaševac (Frančev)**, **Ivan Nemet**, **Stipan Nađ**.

5. veljače 1921. – *Subotičke novine* javljaju da su subotičke Bunjevce prigodom *Velikog prela* posjetili narodni zastupnici Pučke stranke i Narodnog kluba (tzv. klerikalci) **Antun Korošec**, **Janko Šimrak**, **Ivan Stanovnik**, **Josip Hohnjec**, **Josip Klekl**, **Salko Baljić** i **Ivan Pavičić**.

Nova knjiga: **Ivan Vidak**, *Radio Siga*, Sandorf, Zagreb, 2020.

Električni magični realizam

U nakladi zagrebačkog *Sandorfa*, krajem prošle godine objavljena je nova knjiga **Ivana Vidaka**, roman naslovljen *Radio Siga*. Vidak je rođen 1981. u Somboru, a živi i radi u Zagrebu, gdje je diplomirao dramaturgiju na Akademiji dramske umjetnosti. Na književnoj sceni debitirao je 2015. zbirkom priča *Ugljik na suncu*.

Kako se navodi u uredničkoj bilješci, u središtu radnje *Radio Sige* je Kalman Gubica iz bačkog sela Siga, mjesni dobošar kojem je od četrnaeste godine povjeren zadatak da na dvanaest seoskih križanja svakodnevno čita novosti iz zemlje i svijeta. »No, nakon što uoči Drugog svjetskog rata preživi udar munje suočit će se s posljedicama i okolnostima kakve nije mogao ni sanjati... U Vidakovom svijetu električnog magičnog realizma, jedna lokalna pripovijest i njezin historijski resantiman poprimaju čudnovata obilježja, a njezin se glavni junak, u specifičnoj deklinaciji života, opire najraznovrsnijim diktatima«, stoji u kratkoj najavi knjige.

Jezična dimenzija

Hrvatski književnik vojvođanskog podrijetla **Neven Ušumović** u tekstu o novoj Vidakovoj knjizi objavljenom na portalu *Kritika-hdp.hr*, među ostalim, ukazuje na važnost njezine jezične dimenzije: »roman je podijeljen u sedam poglavlja, pri čemu svako poglavlje kao naslov ima pitanja koja idu uz pojedine padeže; čitajući polako shvaćamo da Vidak pod time ne referira na postmodernu tekstualnost: naime, isticanje jezičnog, odnosno govornog elementa ovdje je u funkciji naglašavanja fantastičnih sfera realnosti«.

Ako nam je Vidak u prvoj knjizi ocrtao krug grotesknih likova, svijet provincije zatvorene u sebe, u ovom romanu, kako navodi Ušumović, u tu provinciju prodire »veliki svijet«, te ona biva izložena tektonskim povijesnim promjenama.

»Ako uzmemo u obzir da je Kalman kao seoski dobošar ustvari glasonoša velikog svijeta i njegovih događaja, a da nakon udara munje nosi u sebi još jedan Glas koji dolazi iz dimenzija koje su moćnije od njegovih osobnih sposobnosti, vidljivo je kako je osnovna potka ovog Vidakovog romana originalni sukob glasova čiji je glavni junak nosilac, medij i provodnik, kao i da se cijeli daljnji razvoj romana može opisati kao povijest junakovog unutarnjeg otpora tim glasovima, odnosno kao priča o njegovim porazima i njegovoj slabosti. Jasno je iz ove složene strukture kako Vidak nije htio napisati horror roman zavičajne tematike da bi svoje čitatelje držao u napestosti intenzitetom jezovitih događaja. Strava obuzima čitatelja polako, a način pripovijedanja, naizgled naklonjen čitatelju, produbljuje uznemirenost«, navodi Ušumović.

Kompleksni pripovjedni tekst

Ušumović ističe i kako se lik Vidakovog glavnog junaka ocrtava, poput Frankenstein, na pozadini zamaha velikih tehnoloških izuma, globalne elektrifikacije koja će nepovratno izmijeniti i svijet provincije: »Kalman Gubica, duhovito je, što više groteskno otjelovljenje fantastičnih mogućnosti provođenja energije i informacija. Razlog užasnutosti nad tim mogućnostima (koje je itekako bilo intenzivno upravo na počecima tog tehnološkog razvoja) nalazi se između ostalog i u činjenici da u modernim vremenima za provođenje energije više nije potrebno tijelo i da pojedinačna egzistencija, osobnosti u svojoj nepovojljivosti nisu više od suštinske važnosti, dapače, pokazuju se sada u svojoj novoj ranjivosti i skrajnutosti«.

Ušumović na koncu zaključuje kako je *Radio Siga* suptilan i promišljeni roman, kompleksni pripovjedni tekst, koji čitatelja istovremeno nasmijava, podučava, očarava ali još više uznemirava i užasava – bez eksplicitnih i prvoloptaških rješenja i efekata.

»Kad jednom pronađete finu frekvenciju Vidakovog Radija, više je ne napuštate«, zaključuje Ušumović.

D. B. P.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
**Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,
upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice**
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 46 02, 487 45 58, 487 42 62
ounz@vojvodina.gov.rs

KLASA: 128-451-61/2021-01

DATUM: 3. veljače 2021. godine.

Na temelju članka 5. Pokrajinske skupštinske odluke o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje programskih aktivnosti i projekata u području osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i učeničkog standarda u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini („Sl. list APV“, broj: 14/15 i 10/17), članka 6. stavka 1. Pravilnika o uvjetima regresiranja prijevoza učenika srednjih škola u AP Vojvodini („Službeni list APV“, broj: 6/17) i Pravilnika o izmjeni Pravilnika o uvjetima regresiranja prijevoza učenika srednjih škola u AP Vojvodini („Službeni list APV“, broj: 7/18), a u vezi s Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2021. godinu („Službeni list APV“, broj: 66/20), pokrajinski tajnik za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice raspisuje

NATJEČAJ ZA REGRESIRANJE PRIJEVOZA UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA NA TERITORIJU AP VOJVODINE ZA 2021. GODINU

Natječaj se raspisuje na iznos sredstava osiguranih Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2021. godinu na posebnom razdjelu Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice (u daljnjem tekstu: Tajništvo) za regresiranje prijevoza učenika srednjih škola u AP Vojvodini za 2021. godinu u iznosu od **151.000.000,00 dinara**. Sredstva su namijenjena za financiranje i sufinanciranje regresiranja prijevoza učenika srednjih škola u međugradskom prometu koji svakodnevno putuju od mjesta stanovanja do škole i nazad.

UVJETI NATJEČAJA

1. Podnositelji prijave

Korisnici koji imaju pravo sudjelovanja u raspodjeli sredstava su općine i gradovi na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine.

2. Kriteriji raspodjele sredstava

Kriteriji raspodjele sredstava po Pravilniku o uvjetima regresiranja prijevoza učenika srednjih škola u AP Vojvodini su:

broj učenika srednjih škola s područja općine ili grada koji svakodnevno putuju od mjesta stanovanja do škole, relacije putovanja, stupanj razvijenosti općine ili grada u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini, utvrđen aktom Vlade Republike Srbije i mogućnosti financiranja iz općinskog/gradskog proračuna.

NAČIN PODNOŠENJA PRIJAVE

Prijava za dodjelu sredstava podnosi se na jedinstvenom natječajnom obrascu Tajništva (s prilogima). Kompletan natječajna dokumentacija može se preuzeti od **3. veljače 2021. godine** na internetskoj adresi Tajništva: **www.puma.vojvodina.gov.rs**

Podnositelj prijave, uz Prijavu, treba priložiti:

- Prilog br. 1 i 1a – Tablice o kalkulacijama troškova prijevoza učenika srednjih škola,
- Prilog br. 2 – Tablica s osnovnim podacima u vezi regresiranja prijevoza učenika srednjih škola,
- Prilog br. 3 – Popis učenika-putnika srednjih škola u međugradskom prometu u školskoj 2020/2021. godini na području općine/grada,
- Prilog br. 4 – Financijski plan regresiranja prijevoza učenika srednjih škola u općini/gradu s procjenom potrebnih sredstava za 2021. godinu.

Prijave se dostavljaju putem pošte na adresu: Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice s naznakom „Za natječaj – regresiranje prijevoza učenika srednjih škola“, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad ili se podnose osobno, predajom u pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu (u prizemlju zgrade Pokrajinske vlade).

Rok za podnošenje prijave na Natječaj je 3. ožujka 2021. godine.

Tajništvo zadržava pravo od podnosioca prijave, po potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju i informacije odnosno odrediti ispunjenje potrebnih uvjeta za dodjelu sredstava.

Nepravodobne ili nepotpune prijave neće biti razmatrane.

Rezultati natječaja će se objaviti na mrežnoj stranici Tajništva.

Dodatne informacije u vezi Natječaja mogu se dobiti u Tajništvu na telefon 021/487 46 02, 487 45 58 i 487 42 62

POKRAJINSKI TAJNIK
Zsolt Szakállas

Udruga **HosanaFest** iz Subotice raspisuje

NATJEČAJ za prijem skladbi za *HosanaFest* 2021.

U nedjelju, 19. rujna 2021. u Subotici će (ako okolnosti dopuste) biti održan šesnaesti po redu Festival hrvatskih duhovnih pjesama – *HosanaFest*. Slogan ovogodišnjega *HosanaFesta* je »Ne boj se« (Mt 1,18). U tu svrhu Organizacijski odbor *HosanaFesta* raspisuje Natječaj za prijem novih skladbi koji je otvoren 1. veljače i traje do 1. travnja 2021. godine.

Uvjeti natječaja su sljedeći:

- skladbe tematski moraju imati kršćanski karakter;
- skladbe ne smiju biti već objavljene niti javno izvedene;
- trajanje skladbe ne smije prijeći 4 minute;
- uredno potpisani autori glazbe, teksta i obrade;
- autor i glavni izvođač pjesme ne smije biti mlađi od 16 godina;
- u vokalno-instrumentalnom sastavu ne smije biti više od 15 osoba.

Prijava na natječaj dostavlja se na CD-u ili putem elektroničke pošte, a obavezno mora sadržavati sljedeće:

- oglednu demo snimku pjesme (snimka ne mora biti studijska, ali glazbeno-produkcijski treba biti što sličnija izvedbenoj verziji). Pjesma može biti poslana i u mp3 formatu s minimalnom rezolucijom od 192 kbps;
- tekst pjesme (preporuča se u Word formatu);
- kraću biografiju izvođača sa svim potrebnim podacima (adresa, telefon, e-mail, web i sl.), te navesti zajednicu u kojoj se djeluje;
- potvrdu svećenika.

Prijave koje ne budu ispunjavale gore navedene uvjete, kao i skladbe upitne originalnosti neće uopće biti razmatrane od strane Stručnog povjerenstva.

Napomena: Autori slanjem skladbe na natječaj jamče za njezinu originalnost, te daju svoju suglasnost za izdavanje skladbe na festivalskom CD-u, DVD-u, kao i radijskom i televizijskom emitiranju bez traženja nadoknade. Naknadno utvrđivanje neoriginalnosti skladbe povlači za sobom sankcije određene pravilnikom *HosanaFesta*.

Prijavljene skladbe ne mogu se povući, niti će biti vraćene.

Rezultati natječaja bit će autorima javljeni do 20. travnja 2021. Izvođači čije se skladbe uvrste u program Festivala, trebaju studijsku snimku dotične skladbe, te njenu matricu dostaviti u roku do 60 (šezdeset) dana po javljanju rezultata.

Redoslijed nastupa na *HosanaFestu* određuje festivalski Organizacijski odbor.

Radove slati ili dostaviti na adresu:

»HosanaFest 2021.«
Starine Novaka 58
24000 Subotica
Vojvodina - Srbija
tel. +381(0)64/4616-394
ili na e-mail: hosanafest@yahoo.com

HGU Festival bunjevački pisama iz Subotice raspisuje

NATJEČAJ

za skladbe koje će biti izvedene na XXI. Festivalu bunjevački pisama

Festival će biti održan 26. rujna 2021. u Subotici. Temeljna svrha ovoga festivala je promocija i popularizacija nove bunjevačke pisme i poticaj svima, a osobito mladima kako bi sami pridonijeli očuvanju i unaprjeđenju kulturne baštine svoga roda i naroda.

PROPOZICIJE NATJEČAJA:

1. Tekst i glazba trebaju predstavljati život i običaje bačkih Bunjevaca;
2. Tekst pjesme mora biti pisan ikavicom ili ijekavicom;
3. Pjesma može imati 3 ili 4 strofe;
4. Dužina pjesme je od 3 do 5 minuta;
5. Note (melodija, akordi) i tekst treba dostaviti u 2 primjerka;
6. Uz tekst i melodiju obavezno dostaviti i demo snimku;
7. Radovi prethodno ne smiju biti izvođeni (premijerno izvođenje);
8. Jedan autor može dostaviti najviše 3 skladbe;
9. Primljeni radovi se ne vraćaju;
10. Radovi se šalju pod šifrom, a rješenje šifre (ime, prezime i adresa autora i kontakt telefon) mora biti u posebnoj, zatvorenoj kuverti;
11. Nakon odabira najboljih radova, stručna komisija će autore izvijestiti o rezultatima;
12. Festival se organizira isključivo na volonterskim principima, te se radovi neće honorirati;
13. Autor skladbe koja je odabrana za izvedbu na Festivalu samim njezinim slanjem daje svoj neopozivi pristanak da se skladba studijski snimi i izda na nosaču zvuka i video zapisa radi popularizacije Festivala.

Natječaj je otvoren od dana objavljivanja do 31. svibnja 2021. godine.

Skladbe slati na adresu:

- Vojislav Temunović, Skerlićeva 17 24000 Subotica,

- HGU FBP, Jo Lajoša 4/a 24000 Subotica;

mail: hgu.fbp@gmail.com

s naznakom: ZA XXI. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA

UG Urbani Šokci iz Sombora

Poziv za sudjelovanje na skupu »O Šokcima je rič«

Udruženje građana *Urbani Šokci* iz Sombora ima namjeru i ove godine održati znanstveni skup »O Šokcima je rič«, sukladno epidemiološkim mjerama. Ove godine tema skupa su

Šokci Bačke, Baranje i Srijema (Republika Srbija, Republika Hrvatska i Republika Mađarska).

Tematski mogu biti zastupljena sva područja: prošlost i sadašnjost, govori, običaji, mjesta, vjerski i drugi objekti, kultura, biljni i životinjski svijet, ličnosti, udruge, turizam, stari zanati, glazba... Radove pisati u pismu Times New Roman, u veličini 12 i slati u Word formatu do 20 kartica.

Srdačno Vas pozivamo na sudjelovanje u skupu i stvaranje trećeg Zbornika o Hrvatima Šokcima regije te molimo da temu i sažetak pošaljete najkasnije do 5. ožujka 2021. godine na e-adresu urbani.sokci@yahoo.com.

Znanstveni skup, na kojemu će biti predstavljen Zbornik »O Šokcima je rič 2« biti će održan krajem svibnja 2021. godine. Nakon prijave i prijema sažetaka slijedi pozivnica, točno vrijeme održavanja i program skupa.

Marija Šeremešić, UG *Urbani Šokci*, Sombor

Kršćanska darežljivost za pogođene potresom

Vrlo brzo nakon potresa u Hrvatskoj vjernici katolici su se počeli organizirati u sakupljanju pomoći onima koji su u toj nevolji nastradali. Biskupi ovdašnjih biskupija oglasili su prikupljanje novčanih sredstava, koje je započelo uglavnom 10. siječnja. Uslijedilo je obavješćivanje župljana, te sakupljanje, koje se u slučaju Subotičke biskupije produljilo još dva tjedna.

Subotički biskup **Slavko Večerin** uputio je 28. siječnja svećenicima, redovništvu i vjernicima u biskupiji zahvalu za prikupljenu materijalnu pomoć za potrebe stanovnika potresom pogođenih krajeva.

»Svojim okružnim pismom od 30. prosinca uputio sam vam poziv da u nedjelju, 10. siječnja 2021., molitvom i novčanim prilogom priteknete u pomoć teško stradalima u nedavnom potresu u Petrinji, Glini, Sisku i okolici. Navedenog dana posvjedočili ste svojom molitvom duhovnu blizinu ljudima u velikoj nevolji, a velikodušnost novčanim prilogom, koji ste iz svojih skromnih mogućnosti za njih odvojili. Na taj način omogućili ste da Caritasu Sisačke biskupije dostavimo novčani iznos od 4.712.680 dinara. Od srca zahvaljujem svećenicima koji su organizirali mo-

litvu i prikupljanje materijalnih dobara, a posebno zahvaljujem svima vama koji ste vlastitu dobrotu pretvorili u djelo, a plemenitost združili s ljubavlju mnogih ljudi velika srca«, navodi se u okružnici subotičkog biskupa.

Neke su od manjih župa, kako je kasnije izjavio preč. **Mirko Štefković**, sakupile iznenađujuće puno, što govori o tome koliko je sve ovdašnje katolike ganula teška situacija u Hrvatskoj nakon potresa.

Prema odredbi zrenjaninskoga biskupa **Ladislava Németa**, i u župama Zrenjaninske biskupije prikupljena je milostinja za žrtve potresa u Sisačkoj biskupiji. Ekonomski ured biskupije izvijestio je da je toga dana sakupljeno 510.200 dinara. U 14 župa grkokatoličke Eparhije sv. Nikole – Ruski Krstur istog su se dana na bogoslužjima sakupljala novčana sredstva, prema odluci mons. **Đure Džudara**, eparhijskog vladike. Sredstva su upućena eparhijskom Caritasu radi upućivanja potrebitima u potresom razorenim područjima u Hrvatskoj. Sakupljeno je 285.220 dinara.

M. Tucakov

Pomoć od vjernika Srijemske biskupije

Na poziv msgr. **Đure Gašparovića**, biskupa srijemskog, vjernici iz svih župa Srijemske biskupije iskazali su solidarnost s braćom u potrebi, te su, sakupljajući materijalna sredstva za vrijeme nedjeljne svete mise prikupili sumu od oko 10.000 eura.

Akcija prikupljanja pomoći započela je još početkom siječnja 2021., u organizaciji Srijemske biskupije, te biskupijskog Caritasa Srijemske biskupije.

U ime Srijemske biskupije, prikupljenu sumu u iznosu od 10.000 eura biskupijski Caritas Srijemske biskupije je, preko Caritasa Srbije, proslijedio Hrvatskom Caritasu. Na taj su način vjernici Srijemske biskupije, pa i oni koji žive u skromnim materijalnim prilikama, pokazali da se sjećaju, te da znaju cijeniti sve ono što je Hrvatski Caritas činio za njih u različitim prilikama.

Ivica Zrno
Fotografije: Caritas
Srijemske biskupije

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Dužnost nam je naviještati

Ljudi često traže utjehu u evanđelju. Žele u njemu pronaći potvrdu da im Bog može pomoći u njihovim nevoljama, da je Isus uvijek uz njih. No, evanđelje, pored toga što kršćaninu pruža utjehu u ovozemaljskom životu, ono zahtijeva i služenje, na što nas podsjeća sv. Pavao u svojoj poslanici Korinćanima (usp. 1Kor 9,16-19.22-23).

Primjer sv. Pavla

»Što navješćujem evanđelje, nije mi na hvalu, ta dužnost mi je. Doista, jao meni ako evanđelja ne navješćujem« (1Kor 9,16), kaže Pavao u svom pismu Korinćanima. Znamo kako je on na putu u Damask na čudesan način susreo Isusa i obratio se. Isus mu nigdje nije dao izričitu zapovijed da mora ići i naviještati Radosnu vijest. Međutim, svatko tko je iskusio snagu evanđelja osjeća u sebi dužnost naviještati ga. Nisu svi pozvani poput Pavla ići i propovijedati »do nakraj zemlje«, ali nitko nije izuzet od obveze da podijeli s drugima milost koju je doživio. Jer, kršćanstvo ne živi u četiri zida, ono nikada nije bilo niti će biti nečija privatna stvar. Tko jednom susretne Krista, on to mora podijeliti sa svijetom. To je dio kršćanskoga poslanja. Upravo tom snagom svjedočenja kršćanstvo se širilo svijetom u prva vremena. Danas je cijeli svijet čuo za Krista, ali bez njega živi. Jedino navještajem, nas »običnih« vjernika, jedino našim svjedočanstvom postajemo Kristovi suradnici donoseći ga onima koji su ga zaboravili.

Dodatni poticaj na vršenje svoje navjestsiteljske dužnosti možemo pronaći u Pavlovom »jao«. Ne moramo to nužno shvatiti kao opomenu da će nas Bog kazniti ako ne surađujemo s njim. No, svakako iz toga trebamo iščitati našu dužnost stavljanja Bogu na raspolaganje, jer ako ga otvorena srca želimo susresti i on nam iskaže milosti u našem nasljedovanju evanđelja, možemo li nakon toga sve to zadržati za sebe. Ta dužnost nam je drugima posvjedočiti da Bog uistinu ljubi i milostima obasipa onoga koji mu hoće služiti i koji je otvoren njegovoj riječi.

Pavao napominje da mu je dužnost naviještati. To proizlazi iz njegove odgovornosti, a ne iz toga što ga Bog primorava da to radi. I kao što nastojimo biti odgovorni u svojim obvezama i dužnostima koje imamo na poslu, tako i kršćanin treba biti odgovoran prema onome

na što ga njegova vjera poziva. Kao što nema dobrog radnika koji nije odgovoran, tako nema ni dobrog vjernika bez odgovornosti prema svojim vjerničkim dužnostima. No, mi naše vjerničke dužnosti nerijetko sužavamo na običan formalizam, kao farizeji. Činimo ono što je vidljivo izvana i mislimo da smo tako ugodili Bogu, no srce nam je ostalo daleko od njega, kao što su još proroci upozoravali Božji narod. No, naše su vjerske dužnosti mnogo više od zadovoljavanja čiste forme. Naša je dužnost povjeriti svoj život Bogu, dopustiti s čvrstom vjerom i pouzdanjem da nas on vodi, te načinom svoga života biti navjestsitelj i Božji suradnik u svijetu. To znači odbaciti svaku sumnju, strah i brigu hoćemo li biti prihvaćeni od svijeta. Da se Pavao oko toga brinuo sigurno ne bi život posvetio navještaju. No, nije dopustio da ga trenutni neuspjesi i odbacivanja pokolebaju nego je svoj život stavio u Božje ruke, želio je uvijek biti njegov suradnik; zato je Bog po njemu i mogao učiniti velika djela. Po ugledu na sv. Pavla, izvor snage i sigurnosti trebamo tražiti u Bogu kako bismo mogli izvršiti svoje kršćansko poslanje na zemlji.

Nedostaje nam pouzdanja u Boga

U ove dane o čemu god da pričamo i što god da radimo, ipak svakog čovjeka jedino brine kada će proći ova pandemija i kada ćemo se vratiti normalnom životu. Ljudi su već na izmaku snaga, osim zdravstvene neizvjesnosti tu je i materijalna. Mnogi su usamljeni, nedostaju im kontakti s drugim ljudima, a slušajući vijesti kao da se kraj ne nazire. Sve su nade i pogledi uprti u cjepivo. Čovječanstvo kao da je zaboravilo da čovjek ne može sam sebe spasiti, jedini koji ima tu moć je Svemogući Bog. Kada je Isus bio u Kafarnaumu, kaže evanđelje: »donošahu preda nj sve bolesne i opsjednute. I sav je grad nagnuo k vratima. I on ozdravi bolesnike – a bijahu mnogi i razne im bolesti – i zloduhe mnoge izagna« (Mk 1,32-34).

Isus tako može ozdraviti i nas, može pomoći da se život svijeta vrati u normalno stanje, ali ljudi moraju početi moliti i vjerovati. I kada je činio čuda dok je hodao zemljom, preduvjet je uvijek bila vjera. To je i sada tako. I danas treba vjerovati i iskreno moliti, sva svoja pouzdanja usmjeriti k Bogu. Jedino nas on može izbaviti iz svake nevolje, pa i ove u kojoj se sada nalazimo.

Savjeti nutricionistice (II.)

PRIPREMA hrane je KLJUČNA

U prošlom broju tjednika razgovarali smo nutricionisticom **Marijanom Vuković**, koja nas je savjetovala kako se na pravilan način hraniti, kako u naš svakodnevni život unijeti izbalansiranu prehranu. Također, sugovornica je naglasila kako je važno ne preskakati obroke, osobito doručak, koji je važan kako bismo imali dovoljno snage i energije za cijeli dan. I u ovome broju donosimo savjete struke.

Svjedoci smo da se dječje užine u školi svode uglavnom na peciva ili neku brzu hranu. Koliko je potrebna za razvoj djece izbalansirana i pravilna ishrana?

Formiranje dobrih nutritivnih navika kod djece je među najvažnijim stvarima koje dijete treba naučiti u ranom periodu života. Pravilna i dobro izbalansirana ishrana je dobra prevencija za nutritivne probleme koji mogu nastati kao posljedica nepravilne ishrane kao što su gojaznost, kardiovaskularne bolesti i dijabetes. Kada djeca krenu u školu, manje provode vremena kod kuće i počinju zavisiti od hrane koju mogu kupiti vani. U ovom periodu su u najvećoj opasnosti da steknu loše navike u ishrani. Roditelji moraju imati na umu da djeca budno prate odrasle i imitiraju ih, što znači da će djeca najlakše naučiti dobro se hraniti ako se i roditelji pravilno hrane. Najbolje rješenje je da djeca u školu nose pripremljenu užinu od doma, kako bi se izbjegla kupovina peciva, slatkiša i grickalica.

Što je ono što spada u izbalansiranu ishranu?

Izbalansirana ishrana podrazumijeva svakodnevni unos namirnica koje će zadovoljiti potrebe našeg organizma za energijom i esencijalnim nutrijentima (vitamini, mineralne materije, biljna vlakna, esencijalne masne kiseline i aminokiseline). Ovakva ishrana treba sadržati voće, povrće, cijela zrna žitarica, mliječne proizvode s manjim postotkom mliječne masti, zdrave bjelancevine (meso peradi, leguminoze, riba, orašasti plodovi) i zdrave masti (nerafinirana i hladno cijeđena biljna ulja).

Koliko utječe na pravilnu ishranu priprema hrane?

Od izuzetnog je značaja da priprema hrane bude kvalitetna, i prije svega higijenski-zdravstveno ispravna. Kvalitetna priprema hrane podrazumijeva da se namirnice pripremaju kuhanjem (povrće treba dodavati u posudu tek kada voda proključa, kako bi se sačuvalo što više hranljivih sastojaka), zatim kuhanje na pari kao najzdraviji način pripreme (namirnice zadržavaju svoja hranjiva svojstva), zatim pirjanje ili pečenje (na papiru za pečenje ili u pekaču gdje se hrana peče u vlastitom soku) i grilanje (na električnom roštilju ili gril aparatu), gdje su namirnice veoma sočne i ukusne, a minerali i vitamini sačuvani.

Koliko je važno jesti svježe, odnosno neprerađene namirnice i zbog čega je to dobro?

Uvijek treba dati prednost da se u ishrani koriste svježe namirnice, ako ih u tom obliku možemo konzumirati. Mislimo prije

Najbolje rješenje je da djeca u školu nose pripremljenu užinu od doma * Od izuzetnog je značaja da priprema hrane bude kvalitetna * Kada biramo povrće i voće, onda treba dati prednost onim vrstama koje su trenutno sezonski prisutne

svoga na povrće i voće, orašaste plodove i sjemenke. Kada biramo povrće i voće, onda treba dati prednost onim vrstama koje su trenutno sezonski prisutne. Termičkom obradom povrća i voća gube se vitamini koji su rastvorljivi u vodi; ako dodamo masnoću, onda se gube vitamini koji su rastvorljivi u mastima. Primjerice, vitamin C, koga najviše ima u raznovrsnom voću i povrću, on je recimo rastvorljiv u vodi, osjetljiv na visoku temperaturu, svjetlost i zrak, pa se tako njegova vrijednost u namirnicama jako lako gubi. Najbolje je jesti voće i povrće, ako je moguće u svježem obliku, osobito kada imamo svoje domaće, pa poslije branja odmah i konzumiramo, tada možemo biti sigurni da su vitamini i mineralni sačuvani, makar većim dijelom.

Što s grickalicama i slatkišima?

Kvaliteta naše ishrane, osim glavnih obroka, zavisi i od užina, odnosno od onoga što jedemo između obroka. Za međuobroke najčešće koristimo slatkiše, kolače, peciva ili neke druge slane grickalice. Ovi proizvodi sadrže veliku količinu »praznih kalorija«, što znači da imaju veliku energetska vrijednost, ali ne sadrže nikakvu nutritivnu vrijednost (nemaju vitamine, mineralne materije, antioksidanse ili biljna vlakna). To je upravo zbog toga što sadrže veliku količinu šećera, soli, transmasne kiseline, aditive, umjetne boje i arome i stoga ih ne treba svakodnevno koristiti. Kao zdrave grickalice možemo koristiti orašaste plodove (badem, lješnjak, indijski orah, neslani kikiriki, pistače, orah...) ili sjemenke golice ili suncokreta. Umjesto slatkiša, kao desert za užinu, preporučuje se svježe ili zamrznuto voće, kao i sušeno voće koje je dobar izvor energije, sadrži dosta biljnih vlakana, antioksidanse i dosta minerala, kao što su kalij, magnezij, cink, kalcij i željezo. Treba ograničiti količinu sušenog voća i oraštih plodova na jednu šaku tijekom užine (20-30g).

Koliko je bitan unos tekućine? Koje su to okvirne količine?

Unos tekućine tijekom dana je veoma bitan, zato što svaka ćelija, svako tkivo ili organ našeg tijela ovisi od vode. Zato je ona esencija života i bez nje ne možemo. Našu tjelesnu težinu od 50 do 70% čini voda i zato je preporuka da se svakodnevno vodi računa o unosu tekućine. Ne postoji neka posebno formula za izračunavanje koliko nam je dnevno potrebno unijeti tekućine, jer ta količina ovisi od više čimbenika, kao što je individualno zdravstveno stanje, fizička aktivnost, temperatura vanjske sredine ili, recimo, dojenje, kada je neophodan veći unos tekućine. Preporuka je da se dnevno okvirno unese oko 8 do 10 čaša tekućine (voda, biljni čajevi ili svježe cijeđeni sokovi). Osim vode, svaki dan ćemo i kroz hranu unijeti oko 20% dnevne potrebe tekućine, pa ćemo i tako zadovoljiti ukupne dnevne potrebe.

Ž. V.

Obitelj

RECEPT NA TACNI

Pileći muffini

Postoje situacije kada vam ljudi najave posjet u vrijeme kada obično ručate, a oni su među onima koji uvijek odbijaju pridružiti se stolu. Takve su situacije neugodne, jer ste gladni i nije baš pristojno jesti dok drugi to gledaju. U tim situacijama nisam ni sigurna da gosti to ne žele uvijek, ali čini se više kao da im je neugodno. Općenito, u takvim situacijama pomažu mi praktični i primamljivi ručkovi u smislu da nisu potrebni svečano postavljeni tanjuri i redosljed jela već su izvrsni za obrok u pokretu ili kako se kaže »s nogu«. Današnji pileći muffini jedan su od njih. Uz lijep obrok od salate od riže, susama i kiselog vrhnja ili neke po vašem izboru, bit će to izvrstan obrok kojem nitko neće odoljeti.

Potrebno: 2 žlice maslaca / 3 žlice umaka od rajčice / 1/2 žličice alevne paprike / 1 crvena paprika narezana na male kocke / 2 poriluka / 2 šalice nasjeckanog špinata / 200 g kuhane piletine narezane na kockice / 8 jaja / 1/2 žličice soli / 1/4 žličice papra / 150 g ribanog sira po vašem izboru.

Postupak: Na tavi zagrijati maslac, pa pirjati sitno nasjeckani poriluk i papriku narezanu na male kocke. Kad omekšaju, dodati umak od rajčice i kuhati dok ne zavrije. Ugasiti vatru, a zatim dodati špinat i prethodno kuhanu piletinu narezanu na kockice. Masu sjediniti miješajući. Premazati kalupe za muffine i u njih staviti pripremljenu smjesu. U zasebnoj zdjeli umutiti jaja sa solju, paprom i alevom paprikom, a zatim preliti smjesu u kalupe. Muffine peći u pećnici zagrijanoj dvadesetak minuta, a naribani sir dodati pred sam kraj. Muffini su gotovi kad su jaja pržena i kada na čačkalici ne ostane tijesta. Ostaviti muffine u kalupu da se ohlade, a zatim ih izvaditi i poslužiti.

Ovi muffini izvrsno se slažu kao predjelo, ali uz obrok salatu možete ih poslužiti i kao glavno jelo za ručak ili večeru. Dobar tek!

Gorana Koporan

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina

**Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,
upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice**

Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 46 08; 487 45 55 F: +381 21 557 074; 456 986
adrian.borka@vojvodina.gov.rs

KLASA: 128-90-6/2021-05 DATUM: 3. veljače 2021. godine

Na temelju članka 7. Pokrajinske skupštinske odluke o dodjeli proračunskih sredstava za unapređenje položaja nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica i razvoj multikulturalizma i tolerancije („Službeni list APV“, broj: 8/2019) u vezi s člancima 11, 12, 23. stavcima 4., 25. i 26. Pokrajinske skupštinske odluke o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2021. godinu („Službeni list APV“, broj: 66/2020), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice (u daljnjem tekstu: Tajništvo) raspisuje

**JAVNI NATJEČAJ ZA SUFINANCIRANJE
PROGRAMA I PROJEKATA USMJERENIH NA UNAPREĐENJE PRAVA NACIONALNIH MANJINA –
NACIONALNIH ZAJEDNICA U AP VOJVODINI U 2021. GODINI**

Javni natječaj se raspisuje za programe i projekte udruga, fondova i fondacija (u daljnjem tekstu: podnositelj prijave), usmjerene na ostvarivanje prava nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica s teritorija Autonomne Pokrajine Vojvodine u 2021. godini.

I. RASPODJELA SREDSTAVA

Javni natječaj se raspisuje na ukupan iznos od **33.000.000,00 dinara**, po nacionalnim manjinama – nacionalnim zajednicama:

Mađarska nacionalna manjina - nacionalna zajednica	15.450.000,00 dinara
Romska nacionalna manjina – nacionalna zajednica	3.350.000,00 dinara
Hrvatska nacionalna manjina - nacionalna zajednica	3.200.000,00 dinara
Slovačka nacionalna manjina - nacionalna zajednica	3.200.000,00 dinara
Rumunjska nacionalna manjina - nacionalna zajednica	2.350.000,00 dinara
Rusinska nacionalna manjina - nacionalna zajednica	1.200.000,00 dinara
Bunjevačka nacionalna manjina - nacionalna zajednica	1.050.000,00 dinara
Makedonska nacionalna manjina - nacionalna zajednica	660.000,00 dinara
Ukrajinska nacionalna manjina - nacionalna zajednica	410.000,00 dinara
Njemačka nacionalna manjina - nacionalna zajednica	300.000,00 dinara
Češka nacionalna manjina - nacionalna zajednica	130.000,00 dinara
Crnogorska nacionalna manjina - nacionalna zajednica	600.000,00 dinara
Ostale nacionalne manjine - nacionalne zajednice	1.100.000,00 dinara

II. UVJETI NATJEČAJA

Rok za podnošenje prijave je **3 ožujak 2021. godine.**

Na javni natječaj za dodjelu proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za unapređivanje položaja nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica mogu se prijaviti isključivo podnositelji prijave, koji imaju registrirano sjedište na teritoriju AP Vojvodine.

Na javnom natječaju se dodjeljuju sredstva za programe i projekte podnositelja prijave, usmjerene na ostvarivanje prava nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica, a naročito za:

očuvanje i njegovanje jezika, narodnih običaja i starih obrta;

zaštitu i prezentaciju folklorne baštine;

stvaranje uvjeta za razvoj kulture, znanosti i umjetnosti;

njegovanje i poticanje narodnog stvaralaštva;

predstavljanje kulturnih dobara od iznimnog značaja;

književno, dramsko, scensko, glazbeno i likovno stvaralaštvo, memorijale, festivale, jubilarne manifestacije, umjetničke kolonije, kampove kojima se njeguju tolerancija i prava nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica;

konferencije, turnire, skupove i slično, kojima se njeguju tolerancija i prava nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica;

njegovanje i razvoj amaterizma, gostovanja ansambala;

suradnju s matičnim zemljama i druge oblike suradnje.

Na javni natječaj se ne mogu prijavljivati izravni i neizravni proračunski korisnici, gospodarska društva i nacionalna vijeća nacionalnih manjina.

Javni natječaj se objavljuje u „Službenom listu Autonomne Pokrajine Vojvodine“, u jednom od javnih glasila koje pokriva cijeli teritorij APV i na mrežnoj stranici Tajništva, kao i na portalu e-Uprava, na srpskom jeziku i na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini.

III. POSEBNI UVJETI

Javne nabave

Ukoliko korisnik sredstava iz ovog Natječaja potpada pod regulaciju Zakona o javnim nabavama, odnosno ukoliko će se sredstva ostvarena po ovom natječaju koristiti za nabavu radova, dobara ili usluga, a udio javnih sredstava čini više od 50 % vrijednosti nabave, korisnik sredstava će se smatrati naručiteljem i u obvezi je primjenjivati Zakon o javnim nabavama.

IV. NAČIN PRIJAVE

Prijave se podnose isključivo na natječajnim obrascima Tajništva u jednom primjerku;
 Natječajna dokumentacija može se preuzeti od **3. veljače 2021. godine** u prostorijama Tajništva ili na internetskoj adresi Tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs; Uz prijavu se obvezno podnosi:
 Službeni dokaz o registraciji podnosioca prijave (preslika);
 Potvrda o poreznom identifikacijskom broju podnosioca prijave (preslika);
 Prijave na javni natječaj se podnose na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini;
 Podnositelj prijave kojem budu dodijeljena sredstva po Javnom natječaju, a ne posjeduje račun kod Uprave za trezor, imat će obvezu otvoriti isti u određenom roku. Procedura podrazumijeva obraćanje nadležnom tijelu, sa zahtjevom za otvaranje spomenutog računa, nakon čega je u obvezi dokaz o otvaranju računa dostaviti Tajništvu.
 Prijave se podnose:
 osobno, predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu;
 poštom na adresu:
 Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
 Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad (ZA NATJEČAJ)

V. ODLUČIVANJE

Kriteriji za izbor programa i projekata koje će sufinancirati Tajništvo na Javnom natječaju su:
 postotni udio pojedine nacionalne manjine – nacionalne zajednice u ukupnoj manjinskoj populaciji u AP Vojvodini;
 ukupni materijalni troškovi programa ili projekta;
 prostorni karakter i značaj programa ili projekta (npr. međunarodni, međuopćinski, lokalni, multietnički, od šireg značaja);
 trajanje programa ili projekta;
 broj sudionika programa ili projekta;
 interes publike i posjećenost;
 medijski publicitet (televizijski i radio prijenosi ili snimci, izvještavanje novinstva i drugi načini prezentacije);
 elektronička prisutnost, zastupljenost i aktivnost (npr. postojanje internetske prezentacije, platformi, društvene mreže);
 prateće i naknadne aktivnosti (npr. poseban nastup i predstavljanje pobjednika, gala večeri, izdavanje zbornika, kataloga i drugih publikacija);
 broj osoba angažiranih na programu ili projektu podnosioca zahtjeva;
 ostale aktivnosti, programi i projekte koje organizira podnositelj zahtjeva;
 financiranje programa i projekta od drugih tijela, organizacija, fondova, sponzora ili donatora – iz zemlje ili iz inozemstva;
 mogućnost razvijanja programa i projekta i njihova održivost;
 zakonitost i učinkovitost korištenja sredstava prethodno dobivenih od Pokrajinskog tajništva.
 Neće se uzimati u razmatranje nepravodobne i nepotpune ili nepravilno popunjene prijave, prijave koje nisu podnesene od strane ovlaštenih osoba, kao ni prijave koje nisu predmet Javnog natječaja, odnosno prijave podnosioca koji nisu podnijeli izvješće o utrošku i korištenju dodijeljenih sredstava za prethodnu godinu, odnosno za koje se iz izvješća utvrdi da su nenamjenski utrošili ta sredstva;
 Tajništvo zadržava pravo od podnosioca prijave, po potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju i informacije, odnosno odrediti ispunjenje dodatnih uvjeta za dodjelu sredstava;
 Prijave i priložena dokumentacija se podnositeljima ne vraćaju;
 Nakon isteka roka za primitak prijava na Javni natječaj, pravodobne i potpune prijave Tajništvo proslijeđuje nacionalnim vijećima nacionalnih manjina sa sjedištem na teritoriju AP Vojvodine radi davanja prijedloga za dodjelu sredstava (u daljnjem tekstu: nacionalna vijeća);
 Prijave podnosioca i prijedloge nacionalnih vijeća na iste vrednuje i ocjenjuje natječajno povjerenstvo koje formira pokrajinski tajnik rješenjem, koje formira rang-listu sukladno utvrđenim kriterijima i načinu bodovanja;
 Natječajno povjerenstvo utvrđuje preliminarnu listu vrednovanja i rangiranja podnesenih prijava (programa/projekata) koja se objavljuje na službenoj mrežnoj stranici Tajništva i na portalu e-Uprava;
 Podnositelji prijave imaju pravo prigovora na preliminarnu listu u roku od osam dana od dana njezine objave. Obrazloženu odluku o prigovoru natječajno povjerenstvo donosi u roku od 15 dana od dana njegovog primitka. Po rješavanju prigovora, natječajno povjerenstvo konačnu listu dostavlja pokrajinskom tajniku na usvajanje;
 Odluku o izboru programa/projekata pokrajinski tajnik donosi u roku od 30 dana od dana isteka roka za podnošenje prigovora;
 Odluka o izboru programa/projekata objavljuje se na službenoj mrežnoj stranici Pokrajinskog tajništva i na portalu e-Uprava;
 Odluka o izboru programa/projekata je konačna.

VI. REALIZACIJA

Tajništvo prenosi dodijeljena sredstva na račune korisnika na temelju potpisanih ugovora, sukladno dinamici priljeva sredstava u proračun AP Vojvodine;
 U ugovoru o dodjeli sredstava preciziraju se sva prava, obveze i odgovornosti podnosioca prijave i Tajništva;
 Ukoliko podnositelj prijave ne potpiše ugovor u roku koji je odredilo Tajništvo, smatrat će se da je odustao od podnesene prijave;
 Podnositelj prijave je u obvezi dodijeljena sredstva koristiti zakonito i namjenski, kao i dostaviti izvješće o namjenskom trošenju sredstava;
 Tajništvo prati realizaciju programa/projekata koje sufinancira.

Dodatne informacije o javnom natječaju se mogu dobiti u Tajništvu, na brojeve telefona: 021/ 487 4608, 487 4607, 487 4604, 487 4713 ili putem elektroničke pošte: adrian.borka@vojvodina.gov.rs.

Pokrajinski tajnik
 Zsolt Szakállas, v.r.

Čitam i skitam o drveću

Započeo kviz Gradske knjižnice Subotica

Već i vrapci na grani znaju zbog čega je za osnovce u Subotici 1. veljače poseban dan. Toga dana, sada već trinaestu godinu zaredom, počinje kviz Gradske knjižnice Subotica pod nazivom *Čitam i skitam*. Tako je bilo i ove godine. Organizatori kviza predstavili su ovogodišnje izdanje novinarima kako bi ova informacija mogla stići do svakog djeteta u Subotici i okolnim mjestima.

Doznali smo sljedeće:

Kviz počinje 1. veljače i traje do 31. ožujka 2021. godine.

Posvećen je drveću te nosi slogan »Gdje god nađeš zgodna mjesta, tu drvo posadi«.

Provodi se na tri službena jezika Grada Subotice: srpskom, mađarskom i hrvatskom jeziku na Dječjem odjelu Gradske knjižnice Subotica kao i u svim gradskim i prigradskim ograncima.

U kvizu sudjeluju učenici osnovnih škola Grada Subotice, članovi Gradske knjižnice Subotica.

Ako netko nije član Gradske knjižnice Subotica, može to postati tijekom trajanja kviza (veljača i ožujak) po promotivnoj cijeni od 300 dinara, kao i obnoviti svoje članstvo.

Kviz se nalazi na mrežnoj stranici subotičke knjižnice u vidu online upitnika na <http://www.subiblioteka.rs/hr/kviz-citam-i-skitam/>.

Pitanja su ista za sve uzrasne dobi i na sva tri jezika.

Sudionici kviza trebaju pročitati ponuđene tekstove i proučiti određene online izvore koji govore o drveću, te točno popuniti online upitnik.

Rok za slanje upitnika je 31. 3. 2021.

Svi ispravno popunjeni upitnici bit će uključeni u izvlačenje nagrada koje će biti organizirano 2. travnja 2021. godine na Međunarodni dan knjige za djecu.

Svaki sudionik kviza može osvojiti jednu od brojnih nagrada.

Popis nagrađenih učenika bit će objavljen u svim subotičkim

medijima i školama te dostupan na dječjem odjelu, na mrežnoj stranici: subiblioteka.rs i FB stranicama knjižnice.

Važna informacija: U cilju zaštite i sigurnosti svih sudionika, te zbog nepredvidljive epidemiološke situacije vezane uz covid-19 informatorice Dječjeg odjela subotičke knjižnice će sa svakom školom pojedinačno dogovarati model prezentacije kviza. Budući da ne postoji mogućnost ulaska u škole bit će to online prezentacija u kojoj ćete uživo moći sudjelovati i postavljati pitanja vezana za kviz ili/i putem emitiranja snimke predstavljanja kviza.

Tema je veoma interesantna i doznat ćete vjerujemo mnogo novih informacija, ali i uživati u tekstovima i videima koji na različite načine i kroz različita područja obrađuju drvo kao temu.

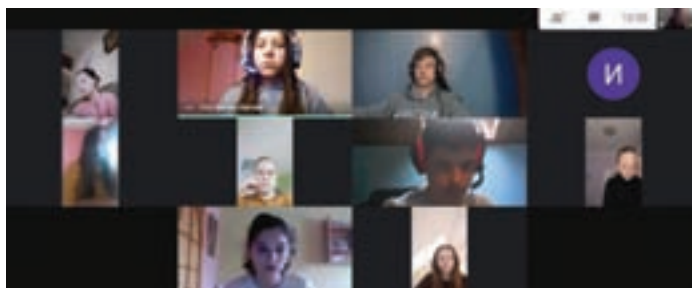
Stoga krenite u avanturu, jer

»Čitaj, skitaj, knjigu pitaj!

Pođi s njom na putovanje

Družite se na tom putu

Jer ti knjiga daje znanje!»

Čitanjem do zvijezda... i međuškolskog natjecanja

Petnaest učenika iz osnovnih škola *Matko Vuković* iz Subotice, *Matija Gubec* iz Tavankuta i *Vladimir Nazor* iz Đurđina sudjelovalo je na prvoj, školskoj razini kviza znanja i kreativnosti *Čitanjem do zvijezda* 29. siječnja 2021. godine. Natjecali su se u dvije kategorije: test znanja i plakat. Tema kviza bila je »U svijetu knjige«, a trebalo je pročitati sljedeće knjige:

1. **Jadranka Klepac:** *Miris knjige*
2. **Roald Dahl:** *Matilda*
3. **Morea Banićević:** *Demon školske knjižnice*
4. **Liz Pichon:** *Tom Gates : Svjetski dan knjige : Najbolji u povijesti (dosad)*

U cilju zaštite sigurnosti svih sudionika, te poštujući epidemiološke mjere školama su ponuđena dva oblika kviza, online inačica kao i klasični papirni oblik. Sukladno uvjetima i mogućnostima mentori su test znanja realizirali uživo u školi, ali i virtualno kao mrežno natjecanje. Bez obzira na različite oblike testiranja, pitanja su bila ista, a dojmovi o pročitanim knjigama više nego pozitivni. Tko želi i hoće uvijek nađe načina.

Nakon školskog natjecanja slijedi formiranje tročlanih ekipa, ponovno prelistavanje knjiga i razgovor o pročitanoj, dorađivanje plakata te pripremanje prezentacije kreativnog uratka. Dosta posla, ali i dovoljno vremena jer naredna razina kviza znanja i kreativnosti *Čitanjem do zvijezda* najavljena je 1. ožujka za test znanja i 2. ožujka za plakat. Na međuškolskom natjecanju bit će određen pobjednik koji će predstavljati našu sredinu na državnoj razini koja se očekuje u svibnju.

Organizator ovog kviza za poticanje čitanja je Knjižničarsko društvo Međimurske županije, a u Subotici ga provodi Gradska knjižnica Subotica u suradnji s NIU Hrvatska riječ.

B. I.

Hrckov spomenar

ZOVEM SE: **Slađana Dormanj**

IDEM U ŠKOLU: OŠ *Ivan Goran Kovačić*, Sonta – 5. razred

IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI: nemam

VOLIM: stvarati nešto novo, raditi razne kreativne stvari

NE VOLIM: kad je netko bezobrazan

U SLOBODNO VRIJEME: igram se i učim

NAJ PREDMET: povijest

KAD ODRASTEM ŽELIM BITI: liječnica za djecu – pedijatar

Too optika

DR. TÓTH

551-045

Subotica, kod glavne pošte.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Prodaje se građevinska parcela površine 844 m² za gradnju stambenog objekta, Mali Radanovac, Ulica Heroja Pinkija. Tel: 063/551-871.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel: 025 544-92-20; 064 280-84-32.

Prodaje se poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci površine 42 a i 73 m², parcela broj 7138 K.O. Golubinci. Dragan 063-509-902.

Prodaje se elevator, plug leopard dvobrazni, špediter, auto lada samara (i krovni nosač i auto prikolica trabanta), motor. Tel: 024/528-682.

Roleri i starinska kolijevka, ormari, kreveti, virangoši, stol, stolice, bunjevačka ruha, marame, pregače i sl. Tel: 024/532-570.

Prodajem plac u Borči, 12 kilometara od centra Beograda, veličine 5 ari i tražim njegovateljicu za teško pokretnu osobu. Tel: 060 3105572.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomesječnog djeteta i pripomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem garsonjeru u centru Subotice. Tel: 065 6081194.

Izdaje se u arendu – zakup poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci, površine 42 a i 73 m², parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063/509-902.

Hitno i povoljno prodajem kuću u Subotici, 107 m². Kao i zemlju 1h 6 ari. Tel: 064 18-39-591.

Povoljno prodajem dvosobnu kuću u Mičurinoj 22, Subotica. Informacije na mobitel: 066-555-49-61.

Prodaju se: dunje, dvije nekorištene perne punjene novim sitnim gušćijim perjem i auto Lada Samara '90. (200 eura). Tel: 024 532570

Prodaje se pneumatska 4. redna sejačica 2016. g. iz Agrije, elektronska sjetva (tri para ploča za kukuruz, suncokret i soju), Lada Samara 90 (150 eu), špediter (150 eu), starinski ormani i sl. Tel: 024/532570 ili 0600532570.

Prodaje se peč za etažno grijanje na čvrsto gorivo Podvis Knjaževac 30 kw. Tel: 024 528682.

Izdajem u zakup 8,3 katastarskih jutara livade u Žedniku kod dola. Nela 063 8765 071.

Prodaje se poslovni prostor i stan od oko 600 m² u Ulici Huga Badalića 6, Subotica. Tel: 069 2887213.

Izdaje se jednosoban stan na Proizivki u Subotici (42 kvm, 4. kat, centralno grijanje s alokatorima, mali troškovi održavanja). Cijena je 120 eura plus režija. Info na telefon: 063/8857124.

Prodajem 6 k. jutara polj. zemlje Tel: 065/5747344.

Prodajem ili mijenjam poslovni prostor u neposrednoj blizini centra Šida površine 100 m², za nekretninu na Hrvatskom primorju. Sve informacije na telefon: 062/8681437 ili 064/6590730.

Prodajem ili mijenjam dvoetažni stan površine 77,5 m² u centru Šida kod gradske tržnice (Karadordeva 17), za nekretninu na Hrvatskom primorju. Stan je novoizgrađen s centralnim grijanjem. Informacije na telefon: 060/0289407 ili 060/7158020.

GRADSKA UPRAVA GRADA SUBOTICE
TAJNIŠTVO ZA GRAĐEVINARSTVO
Sukladno članku 50. Zakona o planiranju i izgradnji (Sl. glasnik RS, br. 72/2009, 81/2009 - ispr., 64/2010 – odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013 – odluka US, 50/2013 – odluka US, 98/2013 – odluka US, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 – dr. zakon i 9/2020) i čl. od 55. do 68. Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade planskih dokumenata (Službeni glasnik RS, br. 32/19)

Oglašava JAVNI UVID U

Nacrt Plana detaljne regulacije centra grada Subotice – zona II. i u Izvješćaj o strateškoj procjeni utjecaja na životni okoliš

Javni uvid se može obaviti od 8. veljače do 9. ožujka 2021. godine, radnim danima od 8 do 13 sati, u Gradskoj upravi Subotice, Trg slobode 1.

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid u Plan i u Izvješćaj u Gradskoj upravi Grada Subotice, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, ured br. 204. i na službenoj internet stranici Grada Subotice www.subotica.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Primjedbe na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanom obliku dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 i 9), od 8. veljače do 9. ožujka 2021. godine.

Javna sjednica Komisije za planove bit će održana 16. ožujka 2021., u 13 sati, u zgradi Stare gradske kuće (u Plavoj sali), Trg slobode br. 1.

Pravne i fizičke osobe mogu pred Komisijom za planove obrazložiti svoje primjedbe koje su u pisanom obliku dostavljene tijekom javnog uvida.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 9. 2. 2021.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.

Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

INTERNET + TELEVIZIJA + TELEFON

STANDARD
MIX PAKETI

Astra
Telekom

024 555 765

Karadordev put 2, Subotica
www.astratelekom.com

Kristijan Sekulić 42	Zubar	Grana medicine	Slušna tuba, ušni kanal	Vrsta ribe	Otac	Providna tvar	24. slovo	Internat. Telecom. Union	Kartaška igra	Američka savezna država
Grad na sjeveru Njemačke					Prečka gola Ned Stark		Austrija	Tom Schilling		
33. predsjednik USA, Harry S. ...						1. slovo Zaplešeni	Način izražavanja Ista slova			
Klan u jap. animiran. filmu								United States of America Neutron		
Drvena palica, štap					Tečni plin Pustinjački glodar			Tom Selleck Prirodna znanost		
Austrijska Press Agency				National Network to Eliminate Disparities	Slovenija 3. samoglasnik		Književni oblik	Bljaka Ostaci drveta		
Modus, način, izvedba						Per. Pack. Archive Skrenuti pozor			1. samogl. Italija	
Staro-nordijski bog, Votan					Političkom vodom Vatikan					Rijeka reg. ozn.
Oblast u BiH.									Reomir N. Country Anim. Lea	
Ljvča					Strani, in Gabriel Togo					
Crvenilo kože										
Gesamt Arbeit Vertrag				Životinja što gmiže Instinkt						Začinska biljka
	American Public Transport. Associat.	Stari Slaveni Časovničar				Kisak Kainov brat	Mitski kraj Studio za design u Voju			
Automobil Elastični dio stroja					Mnoštvo boja Papagaj					
					Iskon svih stvari				2. slovo 3. i 1. samoglas.	
4. samogl. Vojnički logor					Tur operater u Beču			All in One Simbol Punk pokreta		
Brazilski nogometaš Guilherme					Oblast u Hrvatskoj			Mjera za zemljište		

RJEŠENJE

Vodravno: S. SOEST, STALINA, TRJUMAN, A. STL, OTSUTSUK, USA, MOTKA, PUN, TS, APA, SLO, MAK, TEHNIKA, PPA, A. ODIL, OŠURTI, LUEVČE, POLJE, R. OVED, MOZEMER, GAY, GAMZAVAC, AMT, O. ITAL, ALTA, ŠARENILO, OPRUGA, BITAK, B. TABOR, ETL, MO, APANA, LIKA, AR. Okomito: O. STOMATOLOG, APTA, ORTOPEDIJA, UNAR, EUSTAHIEVA, TUBA, SIKUK, INIED, JAGOR, TATA, I. V. GT, ARA, NS, SKOČIŠI, S. UPLAŠENI, ABEL, STAKLO, UPOROŽITI, A. IL, PROZA, ETIK, TS, N. PILJEVIA, A. ITU, MATEMATIKA, VISTA, I. NCAL, W. ALASKA, RI, LOBOR.

Boks žene

Seniorke Kazahstana najbolje

SOMBOR – Jubilarno, 10. izdanje Kupa nacija u ženskom boks, održano u Gradskoj dvorani *Mostonga* u Somboru, okupilo je osamdesetak natjecateljki iz 12 zemalja. Održane su ukupno 53 borbe, a priznanja najboljima uručivali su veleposlanik Kazahstana **Gabit Sizdikbekov**, predsjednik BSS-a **Nenad Borovčanin**, gradonačelnik Sombora **Antonio Ratković**, predsjednica Općine Apatin **Dubravka Korać**, legenda boksa **Mujo Bajrović**, glumac i komentator **Slaviša Ćurović** i supervizor **Jovica Panić**. Selekcija Kazahstana bila je u generalnom plasmanu najbolja, Turkinje su zauzele drugo mjesto, a seniorke Srbije treće. Najuspješnijom ekipom turnira proglašena je, kao najbrojnija selekcija, Srbija. Selektor Kazahstanki **Algabek Jerik** proglašen je za najuspješnijeg trenera turnira. Titula najbolje inozemne natjecateljke dodijeljena je Turkinji **Sumeneli Busenas** (69 kg), a domaće **Nini Radovanović** (51 kg). Nagrada namijenjena najzapaženijoj omladinki pripala je članici BK *Sombor* **Aleksandri Tepavac**, koja je u finalu velter kategorije svladala **Ivanu Brkljaču** iz Hrvatske. Najbolje u konkurenciji školarki i juniorki bile su Čehinje **Jilková** i **Ivanová**.

Atletika

Uspješno započeli 2021.

APATIN – Atletičari AK *Apatin* odličnim rezultatima su započeli godinu u kojoj klub slavi dvadesetu obljetnicu postojanja. Na 51. uličnoj utrci, održanoj početkom siječnja u Mrsaču, perjanica kluba **Đuro Borbelj** osvojio je četvrto, a debitant **Denis Firulović** sedmo mjesto, obojica s osobnim rekordima. U Kuli, u Božićnoj utrci na 5 km, u konkurenciji stotinjak natjecatelja iz cijele Srbije, opetovano s obaranjem osobnog rekorda pobjednik u sveukupnom plasmanu bio je Đuro Borbelj. Odličan nastup, uz obaranja osobnih rekorda, imali su i **Predrag Vejin** i **Konstantin Šimić**. Proteklog vikenda u Beogradu, na Otvorenom prvenstvu Beograda za seniore, Đuro Borbelj je osvojio treće mjesto u ukupnom plasmanu, s novim osobnim rekordom 8:39:14. Istoga dana u Kraljevu, na tradicionalnom Ibarskom krosu, najuspješniji u utrci seniora bio je Denis Firulović. Ovo je njegova prva pobjeda u majici AK-a *Apatin*. U istoj utrci broncu je osvojio **Aleksandar Stajić**. »Postignutim rezultatima sam prezadovoljan. Govore mi da naši natjecatelji dobro pripremljeni ulaze u novu sezonu, a već u naredna tri vikenda očekuju nas dvoranska natjecanja: Otvoreno prvenstvo Beograda za mlađe juniore (23. siječnja), Prvenstvo Srbije za starije juniore (30./31. siječnja) i Prvenstvo Srbije za seniore (5. i 6. veljače). Puno se očekuje od Đure Borbelja, **Aleksandra Stajića** i **Nemanje Đurića**. Nakon pauze s radom, izazvane epidemiološkom situacijom, nastavljamo i s radom naše besplatne škole atletike u dvorani OŠ *Žarko Zrenjanin* u Apatinu.

Nogomet

Berešcima nagrada za fair-play

SOMBOR – Komisija za dodjelu nagrada Gradskog nogometnog saveza Sombor izabrala je i nagradila najzapaženije u prethod-

noj godini. Priznanje za nogometnu ekipu godine na području grada pripalo je *Radničkom 1912*, a povelja za hit jeseni *Stanišiću 1920*. Listu ekipnih dobitnika upotpunio je *Dinamo 1923* iz Berega, za koji nastupa i gradonačelnik Sombora **Antonio Ratković**. Berešci su proglašeni fair-play ekipom 2020. godine, iako tijekom jeseni zbog neorganiziranosti nisu otputovali na jednu utakmicu, pa su kažnjeni oduzimanjem boda. GNS Sombor je za sportskog radnika godine proglasio delegata **Josipa Koberskog** iz Čonoplje, a za najperspektivnijeg arbitra mladog **Bojana Carića**. Za najbolje nogometaše proglašeni su senior **Igor Antunić**, vratar **Filip Pehilj**, u kategoriji najbolji igrač s ovih prostora kapetan TSC-a **Saša Tomanović**, za najperspektivnijeg **Nebojša Mančić** iz čonopljske *Sloge*, a **Nemanja Vidaković**, **Dejan Đurđev** i **Dalibor Prodanović**, svi iz ŽAK-a, najbolji su u konkurenciji omladinaca, kadeta i pionira. Najboljim trenerom proglašen je **Igor Radusinović**. Priznanja je uručivao predsjednik Sportskog saveza grada Sombora **Zoran Bojić**.

Marina Periškić, nogometna sutkinja

Studij i pištaljka

Dvadesetjednogodišnja Somborka **Marina Periškić** studentica je Fakulteta za sport Beograd, odsjek sportskog novinarstva i perspektivna nogometna sutkinja. Završila je Srednju medicinsku školu *Dr. Ružica Rip*. Iako je tijekom cijele osnovne škole trenirala tenis, prije nekoliko godina okrenula se nogometnom suđenju.

Geni i suđenje

Periškićeva, čiji su korijeni u Monoštoru, genetski je vezana uz sport.

»Iako sam po obrazovanju medicinar, u mojoj sadašnjici, ali i u planovima, definitivno je prevagnuo sport. Rođena sam i odrasla u obitelji nogometaša i nogometnog suca, a tijekom osnovne škole redovito sam trenirala tenis. No, valjda me je nešto u genima prebacilo na nogometne staze«, s osmijehom priča Marina.

Njezin otac **Marin Periškić** bio je dugogodišnji nogometni arbitar, ali i višegodišnji čelnik NK *Dunav* iz Monoštora. Bio je i aktivni član predsjedništva Općinskog i Područnog nogometnog saveza Sombor.

»Prigodom arbitriranja na prijateljskim utakmicama kluba spoznao je da mu suđenje ide od ruke i odlučio se i službeno okušati. Vrlo brzo je napredovao, za svega tri godine napredovao je do Vojvođanske lige, gdje se zadržao nekoliko godina. Nažalost, nakon navršene 33. godine nije mogao napredovati i do danas žali što nije ranije počeo suditi. Nakon suđenja, nekoliko godina je obavljao dužnost delegata na Općinskoj i Područnoj ligi«, pojašnjava Marina svoje nogometne korijene.

Nije joj dugo trebalo, pošla je očevim stopama. Otisnula se u vode suđenja, koje je donedavno, osobito u provinciji, smatrano isključivo muškom djelatnošću.

»Kad su se stvorili uvjeti, bez problema sam u sudačkoj organizaciji položila ispite. Čim sam stala na travnjak, stvorila mi se potpuno drugačija slika o nogometu. Jedno je kad utakmicu gledate s tribina, drugo kad ste u ekipi koja vodi utakmicu

i gledate ju sa sudačkog aspekta. Kad sam se priključila sudačkoj organizaciji, vrlo brzo sam istinski zavoljela suđenje. Istina, postoje mnogi stereotipi o djevojkama u nogometu, ali se trudim da dokazem suprotno. Kolege su me korektno prihvatile i trude se nama početnicima maksimalno olakšati posao. Kako je sve više djevojaka među arbitrima, i nogometaši nas polako prihvaćaju. Istina, još uvijek su opušteniji kad im sudi muška sudačka trojka. Do sada nikada nisam imala nikakvih problema, niti neugodnosti s nogometašima. Voljela bih napredovati i u što kraćem roku dostignuti više rangove natjecanja, a nadam se da ću se u najskorije vrijeme okušati i u ulozi glavnog suca. Planiram se maksimalno posvetiti suđenju i češće se pojavljivati na terenu«, kaže Periškićeva.

Profesionalni planovi

Iako je po dosadašnjem stupnju obrazovanja medicinar, u svim njezinim planovima je suđenje i sportsko novinarstvo.

»To je profesija kojom se želim baviti u budućnosti. Želja mi je da budem sportski novinar. Još na početku srednje škole sam znala čime se želim baviti i vidjela sam da medicina nije moj izbor, ali novinarstvo je ostvarenje mog sna. Od malih nogu s ocem pratim nogomet. Uvijek me je vodio na utakmice i uz njega sam dosta toga naučila. Zavoljela sam taj sport i vremenom se pojavila želja da o sportu pišem i da mi to jednoga dana bude i osnovno zanimanje. Međutim, da bih bila kvalitetan novinar koji može adekvatno komentirati svaku situaciju na terenu, znala sam da moram taj teren i osjetiti pod nogama, moram znati apsolutno sva pravila sporta o kojem pišem i imati iskustva izravno s terena. Veliku ulogu u cijeloj ovoj priči ima i moj otac, koji me i danas usmjerava i savjetuje glede svakog narednog koraka u arbitraži. Nakon završetka fakulteta voljela bih ostvariti uspješnu novinarsku karijeru, a usporedo odsuditi što veći broj utakmica i pored novinarske ostvariti što bolje rezultate u sudačkoj karijeri. Naravno, sad sam u periodu kada treba puno raditi na sebi, kako bih uspjela želje i planove i realizirati«, završava priču Periškićeva.

Ivan Andrašić

POGLED S TRIBINA

Gosti

Tri velika kluba, i još domaćini, protiv gostujuća tri mala kluba. *Dinamo*, *Hajduk* i *Rijeka*, perjanice hrvatskog klupskog nogometa s velikim iskustvom igranja na međunarodnoj sceni kontra *Šibenika*, *Lokomotive* i *Gorice*. Očekivane lagane pobjede i unaprijed uknjiženi prvenstveni bodovi. Ali...

Prvo je *Dinamo* posrnuo protiv novog dalmatinskog prvoliigaša (1:2) i borbu za vrh prvenstvene tablice, nakon minimalne pobjede *Osijeka* protiv *Istre* (1:0), ponovno učinio posve neizvjesnom. Potom je posrnuo *Hajduk* poražen od, u tom trenutku posljednjeplasirane *Lokomotive* (0:1), propuštajući priliku da uhvati kakav-takav priključak s odbjeglih momčadima iz gornjeg doma. Konačno, Riječani su kiksirali protiv uvijek neugodne *Gorice* (0:2) i potvrdili kako u 1. HNL domaći teren bez podrške navijača i nije neka prednost. Neočekivani rezultati i

neizvjesni dueli najljepša su odlika dobrog nacionalnog prvenstva, jer pridonose atraktivnosti nogometa i razvijanju kvalitetne konkurencije. Pogled na tablicu otkriva kako su u borbi za prvo mjesto jedini pravi rivali *Dinamo* i *Osijek*, dok će se za preostalo europsko mjesto boriti, najvjerojatnije, *Gorica* i *Rijeka*. Tužno izgleda *Hajduk* na šestoj poziciji sa zbilja skromnih 20 bodova, samo 7 više od posljednjeplasirane *Istre*. No, to je realnost i posljedice pogrešne klupske politike dovođenja brojnih stranih nogometaša koji svojom kvalitetom objektivno niti ne zavrjeđuju nositi bijeli dres.

S druge strane, borba za ostanak će u ovoj 2020.-21. prvenstvenoj sezoni biti neizvjesna do samoga kraja. Peti *Slaven* i šesti *Hajduk* još uvijek nisu posve sigurni, *Šibenik* je pobjedom protiv *Dinama* uhvatio daha, baš kao i *Lokomotiva* s neplaniranim bodovima iz Splita. Opet, trenutačno posljednja *Istra* ima i dva susreta manje, pa su moguće i nove rošade u poretku.

Pomalo zabrinjava loša forma *Dinama*, jer za nekoliko tjedana slijede euro dueli protiv *Krasnodara* u Ligi Europe i borba za nastavak života na međunarodnoj sceni. Ali, ima još vremena i nekoliko susreta u sve kvalitetnijoj domaćoj ligi.

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

Izgubljeni u vremenu

Iz Ivković šora

Nova nika vrimena

Piše: Branko Ivković

Faljnjs, čeljadi moja. Jeto, od silne dosade ne znam šta ću, pa ko velim da vam se malkoc izjadikujem. Što ja ne volim ovo zimsko vrimena, ta lipo ne znam šta ću sam sa sobom. Napolju nije vrime ni za kaki poso, di god se čovik krene svudank ločkavica, staze mi sve iskopa-ne. Nije ni čudo kad i još pokojni bačo opravio prija pedest godina, a sad došla ova nova gospocko demokracka vrimena pa ne dotiče čestitom čoviku ni na ilo, a kamol još na kako majstorisanje. Jeto, opet ja politiziram, a lipo sam sam sebi zapovidio da se manem politike a ne da mi vrag mira. Moraću se otić u crkvu zavitovat svetom Antunu, valjdar ondak neću više politizirat. Nema sad ni ove dvojce moji pajdaša da se bar malo izdivani-mo kad se već ne mož prelit. A niki gustiram: i da ima prela, šta bi se na njima i moglo radit? Eee, gospodo draga, na prela se nije išlo samo slavit, krkat krumpiraće i pit dobrog vina kugod na ovim modernim gospockim prelima što se pokazivalo svitu u tim velikim svatovskim salama. Prela su vam bila opravljana s vise, kako vele, namena. A najviše da se nuz druž-e-nje pomogne domaćinu da priradi poslove di triba fajn rukivi. Na prelo se skupljo svit još u rano poslipodne da se da uradit fajn posla, pa se posli večere slavilo, divanilo i kartalo. Jeto, na priliku, kadgod nije baš bilo mrvljačica pa se najviše kuruzi mrvili na ruku. Na stočiću je u kraju bilo zakovano nazubano gvožđe što su kovači pravili, na stočić se silo i klip po klip žuljalo na to gvožđe i tako se mrvili kuruzi. I to se najviše radilo na prelu da se domaćinu pripravi mrvljeni kuruza, jel su domaćinstva bila puna josaga kog je tribalo naranit priko zime. A žene su isto tako na prelu tkale, štrikale, a i pomagale u pripravljanju postelja od ljuskure jel kuruzi se kadgod brali u ljuskuri i kod kuće se čistili klipovi od ljuskure a od nje se izbiralo ono lipo žuto lišće za postelje. To su obično i bila prva prela. Ilo i piće najčešće nije bilo tako galantno ni bogato kugod na sadašnjim prelima već sasvim obično, domaće i kad šta dođe na red. Isto tako i piće, domaće vino najčešće, a za dicu je bio sok od grožđa, mast kojem se nije dalo da provre već se sok od grožđa prokuvo i zatvorio celofanom i gu-micama da se ne pritvori u vino. Tog je bilo na svakom salašu, jel je na svakom bilo i vinograda barem dvi-tri motike. A prelilo se i u korizmu, a onda se peklo kokica; žene se sve takmičile koja će lipče ispucat, peklo se krumpira u kori i bundeva u parasničkim pećima pa kad se ošećere da vidiš lipote a od kolača su vladali prelima listići i šeširići. Svog tog prel-skog posla više nema. Sad ovi veliki kombaji još i čutke samelju, a kuruze švićnu u prikolicu. Nema više ni ljuskure, ni ogrizina a ni čutaka na žalost, a one su bile glavni ogriv za sirotinju. No, kako mi se čini, čeljadi moja, jal bar koliko ja odaleg iz Ivković šora vidim, doće opet vrime kad ćemo mi skupljat i čukanjice, pazite šta vam velim, Braniša ne divani u vitar. Ajd, zbogom, i da ste mi dobri lipi i poštteni ko što i sam jesam.

Bać Ivin štodir

A prsa da se iskidu

piše: Ivan Andrašić

Bać Ivu ope, drugi put u nekoliko dana, spopala nikaka zimomorija. Taka gripeština ga skoro ni skobačila. Pokrijio se priko glave, pa po dunjom dršće ko erceg. Sve mu koža o glave boli, ko da mu mozak oće iskoćit. Vidi, to se nemož rešit brez doktora. Nazvo tu abolantu u koju ti oma šalju, al nisu po njega oma poslali hitnu pomoć, rekli mu da dojde sam. Ošo na avtobusu. Isprigledali fa isnimali na rengenu, doktorica veli moraće u Sombor, poslaće ga sanitetckima kolma. Tamo mu jedan stariji, ozbiljniji doctor ponovo poiščitavo no što snimito na rengenu u Apatinu. I, najlipše što ispa- lo, njegovi iz Apatina, ka bijo goto, nisu po njega tili poslat sanitecka kola, nego u njegovo misto moro dojt natrag na ajzibanu. Nogu prid nogu, jedva došo do štacije u varoši. Za vožnje se malo ko odmorijo, al od njeve štacije, do doma jedva došo. Ne može dijat, prsa ko da mu se raspadu. E, sad, ne zna se ko ga lići, ko bi ga ličijo I kako. Vaj doktor iz Sombora mu reko da na kontrolu dojde u petak. Doktorica iz Apatina ga na kontrolu poslala već u ponediljak, pa mu baš i ni bilo pravo. Ope mu snimili pluća, a doktor lipo reko da ne dolazi pri- ja petka, kogod dag a šalja.. Vaj put doktor iz Sombora zvo apatincki sanitet i reko jim da možu poslat kola za bać Ivom, za danas je gotov. Jeste da su poslali. Al se bać Iva none zima načeko, Prošlo vada već više o tri sata pri neg što se krenili u bać Ivino selo. Eto , došo doma, već se sto vatat mrak. Bać Iva ne zna jel bi pri štogoda popijo, jal po- jijo, a moru on i njegova dobro odmiri I poraspoređivat medecine što su jim za popit. »Bome, u petak ćeš i ti samnom na kontrolu. Ja već u vi bolestina baš i nemožem zabardat puno toga što mi doktor napripovida, pa da štogoda ne propušćam«, veli bać Iva i izvali se na krevetac. Samo što zadrmo, njegova došla javiit da je ručak nastalu. A i vrime je, misli se bać Iva, još smo davno fruštukovali.

NARODNE POSLOVICE

- * Strah pravi vuka većim nego što jeste.
- * Ruka koja daje uvijek je iznad one koja prima.
- * Opasnost i zadovoljstvo rastu na istoj grani.

VICEVI, ŠALE...

U jednoj radionici šef vikne na zaposlene:

- Već sam vam rekao da se ne puši dok se radi!
- A tko radi?

Žali se kupac:

- Ribe koje ste mi jučer prodali nisu bile ni najmanje svjež.
- Sami ste krivi, gospodine! Kada sam Vam ih nudio prošlo- ga tjedna, niste ih htjeli ni pogledati.

MUDROLIJE

- * Ako si hladan, povrijedit ćeš ljude. Ako si osjetljiv, ljudi će povrijediti tebe.
- * Onaj koji nastoji izbjeći konflikt kako bi zadržao mir, poči- nje ratovati sa samim sobom.
- * Kada imaš bezgranično povjerenje u čovjeka, kao rezultat toga dobijaš: ili čovjeka za cijeli život ili lekciju za cijeli život.

Vremeplov – iz naše arhive

Marin bal, Lemeš, 2007.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
**Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,
upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice**
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
Tel: +381 21 487 48 67
ounz@vojvodina.gov.rs

Klasa: 128-451-57/2021-01

Datum: 03. veljače 2021. godine

Na temelju članka 5. Pokrajinske skupštinske odluke o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje programskih aktivnosti i projekata u području osnovnog i srednjeg obrazovanja

i odgoja i učeničkog standarda u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini («Službeni list APV», broj 14/15 i 10/17) i članka 24. stavak 2. Pokrajinske skupštinske odluke o pokrajinskoj upravi («Sl. list AP Vojvodine», broj 37/2014, 54/2014 - dr. odluka, 37/16, 29/17, 24/19 i 66/20), pokrajinski tajnik za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice, raspisuje:

NATJEČAJ ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA U PODRUČJU OBRAZOVANJA U AP VOJVODINI U 2021. GODINI

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice (u daljnjem tekstu: Tajništvo) u skladu s Financijskim planom za 2021. godinu izdvaja **19.913.250,00 dinara** za programe i projekte u području obrazovanja u AP Vojvodini i to za:

A) FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA U PODRUČJU PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA U AP VOJVODINI U 2021. GODINI

Sredstva osigurana Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2021. godinu za financiranje i sufinanciranje programa i projekata za podizanje kvalitete predškolskog odgoja i obrazovanja u AP Vojvodini u 2021. godini iznose **700.000,00 dinara**.

Navedena sredstva namijenjena su za sljedeće prioritete:

Modernizaciju odgojno-obrazovnog rada

- osuvremenjivanje odgojno-obrazovnog rada putem inovativnosti i kreativnosti svih sudionika,
- stručno usavršavanje kadra (za nerazvijene i izrazito nerazvijene jedinice lokalne samouprave prema jedinstvenom popisu razvijenosti regija i jedinica lokalnih samouprava).

Potpoma inkluzivnom odgoju i obrazovanju

- društveno uključivanje i napredovanje djece sa smetnjama u razvoju i invaliditetom i djece iz društveno osjetljivih skupina,
- potpora djeci s iznimnim sposobnostima, razvoj talenata u skladu s njihovim odgojno-obrazovnim potrebama.

Njegovanje multikulturalnosti/interkulturalnosti i tradicije, materinjeg jezika pripadnika nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica

- stvaranje uvjeta za uzajamno upoznavanje i stjecanje znanja o povijesti, kulturi i tradiciji djece pripadnika različitih nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica.

Korisnici koji imaju pravo sudjelovati u raspodjeli sredstava su jedinice lokalne samouprave na teritoriju AP Vojvodine, u ime ustanova predškolskog odgoja i obrazovanja na teritoriju AP Vojvodine čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave.

KRITERIJI ZA RASPODJELU SREDSTAVA

Kriteriji raspodjele sredstava po Pravilniku o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje programa i projekata u području predškolskog odgoja i obrazovanja u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini su:

odgovor na temu programa/projekta,
utjecaj predloženog programa/projekta,
kompetentnost predlagatelja i dosadašnje iskustvo.

NAČIN APLICIRANJA

Prijava za dodjelu sredstava podnosi se na jedinstvenom natječajnom obrascu Tajništva. **Jedna lokalna samouprava može podnijeti najviše dvije prijave, odnosno konkurirati za najviše dva programa/projekta.**

Nepotpune prijave, nepravodobne prijave, nedopuštene prijave (prijave podnesene od strane osoba koje su neovlaštene i subjekata koji nisu predviđeni natječajem), prijave koje se ne odnose na natječajem predviđene namjene, prijave koje se odnose na nabavu opreme ili održavanje opreme koja je u funkciji realizacije projekta, prijave korisnika koji u prethodnom razdoblju nisu opravdali dodijeljena sredstva putem financijskih i narativnih izvješća, prijave korisnika koji narativno/financijsko izvješće o realizaciji programa/projekata iz prethodnog natječajnog razdoblja nisu dostavili u predviđenim rokovima, programi odnosno projekti koji se ne mogu pretežito realizirati tijekom tekuće proračunske godine neće biti razmatrane.

Dodatne informacije u vezi Natječaja mogu se dobiti u Tajništvu na telefon 021/487 4819, 487 4157 i 487 4241.

B) FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA U PODRUČJU OSNOVNOG I SREDNJEG OBRAZOVANJA U AP VOJVODINI U 2021. GODINI

Sredstva osigurana Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2021. godinu za financiranje i sufinanciranje programa i projekata za podizanje kvalitete obrazovanja i odgoja u području osnovnog i srednjeg obrazovanja u AP Vojvodini u 2021. godini iznose **13.013.250,00 dinara**.

RASPODJELA SREDSTAVA

Za ustanove osnovnog i srednjeg obrazovanja i regionalnih centara za profesionalni razvoj zaposlenika u obrazovanju

- za programe i projekte osnovnog obrazovanja – **5.038.250,00 dinara**,
- za programe i projekte srednjeg obrazovanja – **5.410.000,00 dinara**,

za udruge

- za programe i projekte na razini osnovnog obrazovanja – **1.400.000,00 dinara**,
- za programe i projekte na razini srednjeg obrazovanja – **1.165.000,00 dinara**.

Pravo sudjelovanja na Natječaju imaju ustanove osnovnog i srednjeg obrazovanja na teritoriju AP Vojvodine, čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave i regionalni centri za profesionalni razvoj zaposlenika u obrazovanju sa sjedištem na teritoriju AP Vojvodine kao i udruge sa sjedištem na teritoriju AP Vojvodine koje su kao jedan od ciljeva udruživanja statutom predvidjele aktivnosti u području obrazovanja. Financijskom potporom koja se daje ovim Natječajem promovira se, odnosno štiti javni interes utvrđen Zakonom o osnovama sustava obrazovanja i odgoja („Sl. glasnik RS“, broj 88/2017, 27/2018 – dr. - zakoni, 10/2019, 6/2020).

Navedena sredstva namijenjena su za sljedeće prioritete:

Modernizaciju obrazovno-odgojnog rada

- osuvremenjivanje nastavnog procesa putem inovativnosti i kreativnosti svih učesnika,
- stručno usavršavanje nastavnog kadra,
- medijska popularizacija obrazovanja radi isticanja dobrih primjera iz prakse i suvremenih trendova u obrazovanju,

Usuglašavanje obrazovanja s potrebama tržišta rada

2a) unapređivanje poduzetničkog duha, razvoj praktičnih i životnih vještina, profesionalna orijentacija i karijerno vođenje, podizanje kvalitete stručne prakse,

Njegovanje multikulturalnosti/interkulturalnosti i tradicije, materinjeg jezika pripadnika nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica

3a) stvaranje uvjeta da se učenici pripadnici različitih nacionalnih zajednica bolje uzajamno upoznaju kao i da steknu dodatna znanja o povijesti, kulturi i drugim važnim činjenicama o suživotu, jačanje međunacionalnog povjerenja,

Potpota inkluzivnom obrazovanju i prevencija ranog napuštanja formalnog obrazovanja

a) društveno uključivanje i napredovanje učenika (sa smetnjama u razvoju, specifičnim poteškoćama u učenju i učenika iz društveno osjetljivih skupina), kao i prevencija ranog napuštanja formalnog obrazovanja,

b) potpora učenicima s iznimnim sposobnostima, razvoj talenata u skladu s njihovim obrazovno-odgojnim potrebama (prilagođavanjem načina i uvjeta rada, obogaćenjem i proširivanjem nastavnih sadržaja, natjecanja učenika koja nisu u organizaciji Ministarstva prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja/međuregionalna, međunarodna),

Poticanje izvannastavnih aktivnosti

5a) organizirano i stručno vođeno slobodno vrijeme učenika u izvannastavnom razdoblju i tijekom školskih raspusta putem edukacijskih kampova, susreta učenika, sekcija, sportskih, znanstveno-tehničkih, kulturnih i drugih sadržaja.

KRITERIJI ZA RASPODJELU SREDSTAVA

Prilikom određivanja visine sredstava za dodjelu, primjenjuju se sljedeći kriteriji:

odgovor na temu programa/projekta,

utjecaj predloženog programa/projekta,

kompetentnost predlagatelja i dosadašnje iskustvo.

NAČIN APLICIRANJA

Prijava se podnosi u pismenoj formi, na jedinstvenom obrascu koji se objavljuje na mrežnoj stranici Tajništva. **Jedna pravna osoba može podnijeti najviše dvije prijave.** Uz prijavu na Natječaj, podnosi se sljedeća dokumentacija:

preslika rješenja o upisu u registar kod agencije za gospodarske registre za udruge,

preslika potvrde o poreznom identifikacijskom broju,

3. preslika izvataka iz statuta udruge ili osnivačkog akta (u kojem je utvrđeno da se ciljevi udruge ostvaruju u području koja je predviđena natječajem), ovjereno od strane udruge.

Povjerenstvo neće razmatrati: nepotpune prijave, nepravodobne prijave, nedopuštene prijave (prijave podnesene od strane osoba koje su neovlaštene i subjekata koji nisu predviđeni natječajem), prijave koje se ne odnose na natječajem predviđene namjene, prijave koje se odnose na nabavu opreme ili održavanje opreme koja je u funkciji realizacije projekta, prijave korisnika koji u prethodnom razdoblju nisu opravdali dodijeljena sredstva putem financijskih i narativnih izvješća, prijave korisnika koji narativno/financijsko izvješće o realizaciji programa/projekata iz prethodnog natječajnog razdoblja nisu dostavili u predviđenim rokovima, programe odnosno projekte čija realizacija se ne može pretežito izvršiti tijekom tekuće proračunske godine.

Dodatne informacije u vezi s realizacijom Natječaja mogu se dobiti na telefon 021/487-4867, 487-4157 i 487 4884.

C) FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI I PROJEKATA ZA PODIZANJE KVALITETE UČENIČKOG STANDARD U AP VOJVODINI U 2021. GODINI

Sredstva osigurana Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2021. godinu za financiranje i sufinanciranje programskih aktivnosti i projekata za podizanje kvalitete učeničkog standarda u AP Vojvodini u 2021. godini iznose **1.000.000,00 dinara**.

Pravo sudjelovanja na Natječaju imaju ustanove učeničkog standarda – domovi učenika srednjih škola, škole s domom učenika, specijalne škole s domom učenika, učenički centri, učenička odmarališta i učenički kulturni centri na teritoriju AP Vojvodine čiji je osnivač Republika Srbija odnosno AP Vojvodina.

Navedena sredstva namijenjena su za:

organiziranje susreta domova učenika u AP Vojvodini,

realizaciju programa i projekata iz područja obrazovanja i odgoja, kulture, umjetnosti, sporta,

realizaciju raznih manifestacija,

uvođenje i održavanje HACCP i ISO standarda u ustanovama učeničkog standarda i

ostvarivanje drugih programskih aktivnosti i projekata u funkciji podizanja razine učeničkog standarda.

KRITERIJI ZA RASPODJELU SREDSTAVA

Raspodjela sredstava vrši se na temelju sljedećih kriterija:

značaj programskih aktivnosti odnosno projekata za razvoj učeničkog standarda u AP Vojvodini,

broj sudionika u programskim aktivnostima i projektima,

stupanj razvijenosti jedinice lokalne samouprave na čijem teritoriju se nalazi ustanova učeničkog standarda,

postojanje drugih izvora financiranja programskih aktivnosti odnosno projekata,

uspješna realizacija dodijeljenih sredstava iz proračuna AP Vojvodine prethodnih godina s dostavljenim izvješćem i dokazima o namjenskom i zakonitom korištenju proračunskih sredstava,

da se programska aktivnost i projekt mogu pretežito realizirati u tekućoj proračunskoj godini.

NAČIN APLICIRANJA

Prijava se podnosi u pismenoj formi, na jedinstvenom obrascu koji se objavljuje na mrežnoj stranici Tajništva. **Jedna ustanova podnosi samo jednu prijavu.**

Neće se uzimati u razmatranje nepotpune i nepravodobne prijave.

Dodatne informacije u vezi s realizacijom Natječaja mogu se dobiti na telefon 021/487-4602 i 487 4884.

D) FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA U PODRUČJU JAČANJA JEZIČNIH KOMPETENCIJA UČENIKA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA U AP VOJVODINI U 2021. GODINI

Sredstva osigurana Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2021. godinu za financiranje i sufinanciranje programa i projekata u području jačanja jezičnih kompetencija učenika osnovnih i srednjih škola u AP Vojvodini u 2021. godini iznose **700.000,00 dinara**, i to: 600.000,00 dinara za razinu osnovnog obrazovanja i odgoja i 100.000,00 dinara za razinu srednjeg obrazovanja i odgoja.

Pravo sudjelovanja na Natječaju imaju ustanove osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja na teritoriju AP Vojvodine, čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, a koje su domaćini okružnih i međuokružnih natjecanja iz poznavanja jezika (mađarski, rumunjski, slovački, rusinski i hrvatski jezik) i jezične kulture za učenike osnovnih i srednjih škola, koji se obrazuju na materinjem jeziku.

Sredstva se dodjeljuju za financiranje i sufinanciranje programa i projekata u području jačanja jezičnih kompetencija učenika osnovnih i srednjih škola u AP Vojvodini, namijenjenih naročito za:

organizaciju i realizaciju okružnih i međuokružnih natjecanja iz poznavanja jezika (mađarski, rumunjski, slovački, rusinski i hrvatski) i jezičke kulture za učenike osnovnih i srednjih, koji se obrazuju na materinjem jeziku u skladu s Kalendarom natjecanja i smotri učenika osnovnih i srednjih škola, koji donosi Ministarstvo prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

KRITERIJI ZA RASPODJELU SREDSTAVA

Prilikom odlučivanja o dodjeli sredstava uzet će se u obzir sljedeći kriteriji:

odgovor na temu projekta,

utjecaj predloženog projekta,

kompetentnost predlagatelja i dosadašnje iskustvo.

NAČIN APLICIRANJA

Prijava se podnosi u pismenoj formi, na jedinstvenom obrascu koji se objavljuje na mrežnoj stranici **Tajništva**. **Jedna pravna osoba može podnijeti jednu prijavu.**

Povjerenstvo neće uzeti u razmatranje: nepotpune i nepravodobne prijave, nedopuštene prijave, prijave koje se ne odnose na natječajem predviđene namjene, prijave koje se odnose na nabavu opreme ili održavanje opreme koja je u funkciji realizacije projekta, prijave korisnika koji u prethodnom razdoblju nisu opravdali dodijeljena sredstva putem financijskih i narativnih izvješća i prijave korisnika koji narativno/financijsko izvješće o realizaciji programa/projekata iz prethodnog natječajnog razdoblja nisu dostavili u predviđenim rokovima.

Dodatne informacije u vezi s realizacijom Natječaja mogu se dobiti na telefon 021/487-4867, 487-4157 i 487 4241.

E) FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE NABAVE OPREME ZA OSNOVNE ŠKOLE KOJE IMAJU STATUS JAVNO PRIZNATIH ORGANIZATORA AKTIVNOSTI FORMALNOG OSNOVNOG OBRAZOVANJA ODRASLIH NA TERITORIJU AP VOJVODINE U 2021. GODINI

Sredstva osigurana Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2021. godinu za financiranje i sufinanciranje nabave opreme za osnovne škole koje imaju status javno priznatih organizatora aktivnosti formalnog osnovnog obrazovanja odraslih na teritoriju AP Vojvodine za 2021. godinu iznose **1.000.000,00 dinara**.

Korisnici koji imaju pravo sudjelovati u raspodjeli sredstava su osnovne škole na teritoriju AP Vojvodine čiji je osnivač Republika Srbija, AP Vojvodina i jedinica lokalne samouprave i koje imaju status javno priznatih organizatora aktivnosti formalnog osnovnog obrazovanja odraslih, odnosno imaju rješenje Tajništva o ispunjenosti propisanih uvjeta za obavljanje djelatnosti formalnog osnovnog obrazovanja odraslih.

Korisnik je dužan prilikom nabave opreme postupati u skladu s odredbama Zakona o javnim nabavama („Službeni glasnik RS”, broj 91/19).

KRITERIJI ZA RASPODJELU SREDSTAVA

Kriteriji raspodjele sredstava su:

značaj planiranog ulaganja u opremu u cilju podizanja kvalitete i modernizacije izvođenja nastave, neophodnost opreme za organiziranje izvođenja nastave, broj polaznika u školi - broj krajnjih korisnika, stupanj razvijenosti jedinice lokalne samouprave na čijem teritoriju se nalazi ustanova obrazovanja, postojanje drugih izvora financiranja nabave opreme, nabava opreme koja se može pretežito realizirati u tekućoj proračunskoj godini.

NAČIN APLICIRANJA

Prijava se podnosi u pismenoj formi, na jedinstvenom obrascu koji se objavljuje na mrežnoj stranici Tajništva. **Jedna ustanova podnosi samo jedan natječajni obrazac.** Uz prijavu na Natječaj, podnosi se nevezana ponuda za nabavu opreme (kalkulacija nabave opreme).

Nepravodobne ili nepotpune prijave neće biti razmatrane.

Dodatne informacije u vezi s realizacijom Natječaja mogu se dobiti na telefon 021/487-4035, 487-4241.

F) FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA U AP VOJVODINI KOJE REALIZIRAJU DVOJEZIČNU NASTAVU U 2021. GODINI

Sredstva osigurana Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2021. godinu za financiranje i sufinanciranje osnovnih i srednjih škola u AP Vojvodini koje realiziraju dvojezičnu nastavu u 2021. godini (u daljnjem tekstu: dvojezične škole) iznose **3.500.000,00 dinara** i to:

za osnovno obrazovanje

a) programski troškovi u funkciji realizacije dvojezične nastave (financiranje izvršitelja koji realiziraju dvojezičnu nastavu, troškovi materijala za obrazovanje, stručnog usavršavanja zaposlenika – obuka nastavnog kadra u zemlji i inozemstvu, troškovi nabave stručne literature i didaktičkog materijala, kao i svih drugih troškova u funkciji realizacije dvojezične nastave **783.000,00 dinara**,

b) nabava opreme u funkciji realizacije dvojezične nastave **890.000,00 dinara**,

za srednje obrazovanje

a) programski troškovi u funkciji realizacije dvojezične nastave (financiranje izvršitelja koji realiziraju dvojezičnu nastavu, troškovi materijala za obrazovanje, stručnog usavršavanja zaposlenika – obuka nastavnog kadra u zemlji i inozemstvu, troškovi nabave stručne literature i didaktičkog materijala, godišnje članarine za licencu Cambridge centra i članarine za međunarodnu maturu – IB, kao i svih drugih troškova u funkciji realizacije dvojezične nastave **1.500.000,00 dinara**,

b) nabava opreme u funkciji realizacije dvojezične nastave **327.000,00 dinara**.

Korisnik je dužan prilikom nabave usluga i opreme postupati u skladu s odredbama Zakona o javnim nabavama („Službeni glasnik RS”, broj 91/19).

Pravo na dodjelu sredstava imaju ustanove osnovnog i srednjeg obrazovanja koje su dobile suglasnost Ministarstva prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) za izvođenje dvojezične nastave u školskoj 2020/2021. godini.

KRITERIJI ZA RASPODJELU SREDSTAVA

Prilikom određivanja visine sredstava za programske troškove u funkciji realizacije dvojezične nastave, primjenjuju se sljedeći kriteriji:

broj nastavnika koji sudjeluju u dvojezičnoj nastavi, broj učenika u dvojezičnoj nastavi, opravdanost u smislu daljnjeg razvijanja dvojezične nastave.

Prilikom određivanja visine sredstava za nabavu opreme u funkciji realizacije dvojezične nastave, primjenjuju se sljedeći kriteriji:

broj dvojezičnih odjela i broj nastavnih predmeta koji se predaju dvojezično.

NAČIN APLICIRANJA

Zahtjevi za dodjelu sredstava podnose se na jedinstvenom natječajnom obrascu Tajništva. Uz prijavu na natječaj, podnosi se sljedeća dokumentacija:

preslika akta kojim se dokazuje dobivena suglasnost Ministarstva, nevezana ponuda za programske troškove, nabavu opreme (kalkulacija troškova).

Nepravodobne ili nepotpune prijave neće biti razmatrane.

Dodatne informacije u vezi s realizacijom Natječaja mogu se dobiti na telefon 021/487-4819, 487-4157 i 487 4241.

ZAJEDNIČKI UVJETI ZA SVE PROGRAME I PROJEKTE

O dodjeli sredstava korisnicima odlučuje pokrajinski tajnik nadležan za poslove obrazovanja na prijedlog Povjerenstva za provođenje natječaja, koje razmatra pristigle zahtjeve. Povjerenstvo zadržava pravo od podnositelja zahtjeva, po potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju ili informacije, odnosno za dodjelu sredstava odrediti ispunjenje potrebnih uvjeta.

Ukoliko prijavu potpisuje osoba po ovlaštenju, neophodno je priložiti uredno potpisano ovlaštenje za potpisivanje.

Rezultati natječaja se objavljuju na mrežnoj stranici Tajništva.

Rok za podnošenje prijave na natječaj je 24. veljače 2021. godine.

Prijave se dostavljaju osobno, predajom u pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu (u prizemlju zgrade Pokrajinske vlade) ili poštom na adresu: *Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice, 21 000 Novi Sad, Bulevar Mihajla Pupina 16, s naznakom naziva natječaja/projekta.*

Obrazac upitnika s prilogima se može preuzeti od **03. veljače 2021. godine** na zvaničnoj mrežnoj stranici Tajništva: **www.puma.vojvodina.gov.rs**.

POKRAJINSKI TAJNIK
Zolt Szakállas

Pčelarstvo Sudarević

Vam nudi prirodni vrcani med.

Od davnina poznat kao lijek, nezaobilazan dodatak toplim napitcima, aktivni sudionik zdrave ishrane, najbolji prijatelj naše kože i kose - njegovo veličanstvo, **MED**

BAGREM MED - CVJETNI MED - LIVADSKI MED - ŠUMSKI MED
PROPOLIS - PELUD - MED S MATIČNIM MLIJEČOM
MED S PELUDI I MATIČNIM MLIJEČOM

Kontakt:

Sudarević Ivan: 060/036 82 27

Sudarević Kalman: 064/21 31 871

5+plus

Paket SIGURNOSTI

za samo

3.600 RSD

GODIŠNJE

Osiguranje drugačije od svih

Oprez u vožnji i briga o automobilu i ljudima u njemu nekada nisu dovoljni da nas zaštite od nepredviđenih okolnosti na putu.

Zato Milenijum osiguranje u svojoj ponudi ima polis koji pokriva najčešće rizike po automobil i lica u njemu, a omogućava Vam da jednom polisom obezbedite sebe, svoj automobil i druge putnike u njemu.

Polisa Paket 5+ predstavlja paket sigurnosti, a za samo 3.600 RSD godišnje dobijate osiguranje od sledećih rizika:

1. Lom stakala na vozilu
2. Osiguranje lica u vozilu
3. Zamensko vozilo
4. Troškovi pomoći na putu
5. Prirodni rizici
(olujna, grm, grad, snežna lavina i poplava)

MILENIJUM[®]
OSIGURANJE

www.mios.rs
011/ 715 23 00

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

***Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.***

Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 350 dinara.